

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI ALİ MƏHKƏMƏSİNİN BÜLLETENİ

2015
№ 3

Baş redaktor:
R.Y.Rzayev

Baş redaktorun
müavini:
Ş.Y.Yusifov

Redaksiya heyəti:
H.A.Mirzəyev
T.Ş.Mahmudov
Z.M.Quliyev
Ə.M.Rüstəmov
V.Ə.İbayev
H.Q.Nəsimov
Ə.A.Kərimov

Məsul katib:
A.M.Məmmədli

Redaksiyanın ünvanı:

Az 1025, Bakı şəhəri,
Xətai rayonu,
Yusif Səfərov küç.26
1193-cü məhəllə
Tel: 493-18-37
Faks: 493-18-37

www.supremecourt.gov.az

MÜNDƏRİCAT

PLENUM

İnzibati məhkəmə icraatında iddianın mümkünlüyünə dair
Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi Plenumunun Qərarı.....2
İnzibati və mülki hüquq münasibətlərindən irəli gələn mübahisələrin
məhkəmə aidiyyətinə dair Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi
Plenumunun Qərarı.....6

MÜLKİ VƏ İNZİBATI-İQTİSADI İŞLƏR ÜZRƏ MƏHKƏMƏ TƏCRÜBƏSİNDƏN

“Mülkiyyət” anlayışı mövcud mülkiyyətlə məhdudlaşdırmaqla mülkiyyət
hüququndan səmərəli şəkildə istifadənin əldə olunmasına ağılabatan və
qanuni gözləntisi olan əmlakı da əhatə edə bilər.....12
Vergi ödəyicisi barədə vergi məsuliyyəti və öhdəlikləri yaradan sənədlərin, o
cümlədən əlavə vergilərin hesablanması barədə qərarların yalnız Azərbaycan
Respublikası Vergi Məcəlləsinin 70.2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş qaydada
qəbul edilməsi lazımı qaydada təqdim etmə kimi qəbul edilə bilər.....17

CİNAYƏT VƏ HƏRBİ İŞLƏR ÜZRƏ MƏHKƏMƏ TƏCRÜBƏSİNDƏN

Şahidin birinci instasiya məhkəməsinin məhkəmə iclasında dindirilməməsi,
bununla bağlı müdafiə tərəfinin vəsatətinin apellyasiya instansiyası məhkəməsi
tərəfindən təmin edilməməsi Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasında,
İnsan Hüquqlarının və Əsas Azadlıqlarının Müdafiəsi haqqında Avropa
Konvensiyasının 6-cı maddəsində təsbit edilmiş ədalətli məhkəmə
araşdırması hüququnun pozulmasına səbəb olmuş və İnsan Hüquqları
üzrə Avropa Məhkəməsinin presedentlərinə ziddiyyət təşkil etmişdir.....21
Kassasiya instansiyası məhkəməsi müdafiəçinin cinayət mühakimə icraatı
zamanı fəaliyyətini təqsirləndirilən şəxsin mənafeyi əleyhinə olan və
Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 61 və Azərbaycan Respublikası
Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin 19-cu maddələrinin tələblərinə cavab
verməyən fəaliyyət kimi qiymətləndirmiş, lakin onun apellyasiya şikayəti
vermək hüququ olmayan şəxs hesab edilməsi haqda apellyasiya
instansiyası məhkəməsinin nəticəsi ilə razılaşmamışdır.....30
Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 66 və 67-ci maddələrinin tələbləri
baxımından şəxsə törətdiyi cinayətlərin hər birisinə görə islah işləri növündə
cəza təyin edildikdə cəzaların tam və ya qismən toplanması zamanı CM-nin
49-cü maddəsində müəyyən edilmiş pul tutmalarının toplanmasına yol
verilmir.....34
Şəxsin əməlinde dələduzluq cinayətinin tərkibi olması haqda məhkəmələrin
gəldikləri nəticə sübutların tədqiqinə və qiymətləndirilməsinə dair
qanunvericiliyin tələblərinə əməl edilməməklə verildiyinə görə apellyasiya
instansiyası məhkəməsinin qərarı bu hissədə ləğv edilərək iş yeni apellyasiya
baxışına təyin olunmuşdur.....37

MƏQALƏ

Lalə Kərimli: İnsan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsinin yeni aspektləri və ya
inzibati məhkəmələrin cəmiyyətdə rolu və əhəmiyyəti.....52

BEYNƏLXALQ ƏLAQƏLƏR

Vyetnam Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin üzvü, Vyetnam Kommunist
Partiyası Mərkəzi Komitəsinin yanında Hüquq İslahatları üzrə Komissiya sədrinin
birinci müavini, nazir xanım Le Si Su Banın başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti Ali
Məhkəmədə olmuşdur.....55
2015-ci il sentyabrın 10-11-də Strasburqda “Ədliyyə islahatı üzrə regional dialoq”
adlı layihənin regional rəhbər komitəsinin 1-ci iclası keçirilmişdir.....56
Ali Məhkəmənin sədri Ramiz Rzayevin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti
Xorvatiyada səfərdə olmuşdur.....56
Koreya Respublikasının Seul şəhərində Müəllif hüquqlarının təminatı üzrə
regionlararası konfrans keçirilmişdir.....58
Vyana Apellyasiya Məhkəməsinin rəyasət heyətinin üzvü Dr.Mariya-Elizabet
Vanke-Çervenkanın rəhbərlik etdiyi heyət Ali Məhkəmədə olmuşdur.....59

PLENUM

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi Plenumunun

Q Ə R A R I

“10” aprel 2015-ci il

№ 5

Bakı şəhəri

“İnzibati məhkəmə icraatında iddianın mümkünlüyünə dair Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi Plenumunun Qərarı”

21 oktyabr 2005-ci il tarixdə qəbul edilmiş «İnzibati icraat haqqında» Azərbaycan Respublikasının Qanunu və Azərbaycan Respublikasının 30 iyun 2009-cu il tarixli Qanunu ilə təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikasının İnzibati Prosesual Məcəlləsi ölkəmizin hüquq sistemində yenilik yaratmışdır. Hər iki qanunvericilik aktı 01 yanvar 2011-ci il tarixdən qüvvəyə minmişdir.

İnzibati hüquq münasibətlərindən irəli gələn mübahisələrə dair işlər üzrə vahid məhkəmə təcrübəsinin formalaşdırılması məqsədilə Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Plenumu Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 131-ci maddəsini və “Məhkəmələr və hakimlər haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 79 və 80-ci maddələrini rəhbər tutaraq

Q Ə R A R A A L I R:

1.1. Məhkəmələr nəzərə almalıdırlar ki, inzibati mübahisələrə dair iddianın əsaslılığının yoxlanılması üçün zəruri ilkin şərt onun mümkün olmasıdır.

1.2. İddianın əsaslılığının yoxlanılmasına yönəlmiş fəaliyyəti zamanı məhkəmə cavabdehə qarşı irəli sürülmüş maddi-hüquqi tələbin mövcud olub-olmamasını araşdırmaqla mahiyyəti üzrə qərar qəbul edir.

1.3. Mümkünlük şərtləri iddiaya mahiyyəti üzrə baxmağa imkan verən şərtlərin mövcudluğunun yoxlanılmasını nəzərdə tutur.

1.4. Ona görə də, iddianın mümkünlüyü həmişə onun əsaslılığının yoxlanılmasından əvvəl aparılan hüquqi dəyərləndirmədir.

2.1. Mümkünlük şərtlərinin mövcudluğunu məhkəmə tərəflərin bildirməsindən asılı olmayaraq özünün xidməti vəzifəsinə görə yoxlamalıdır.

2.2. İşin araşdırılması prinsipi bu hallara da şamil olunur. İPM-in 12.1-ci maddəsinə görə məhkəmə proses iştirakçılarının izahatları, ərizə və təklifləri ilə, onların təqdim etdikləri sübutlarla və işdə olan digər materiallarla kifayətlənməyərək, mübahisənin düzgün həlli üçün əhəmiyyət kəsb edən bütün faktiki halları xidməti vəzifəsinə görə araşdırmağa borcludur.

2.3. Məhkəmələr ilk növbədə iddiaçının həmin iddia tələbi üzrə subyektiv hüququnun olub-olmamasını, cavabdehin həmin iddiaya cavab verməli olub-olmamasını, qanunvericilikdə nəzərdə tutulduğu hallarda cavabdehin imtinasının olub-olmamasını, İPM-də nəzərdə tutulmuş iddia müddətlərinə riayət edilib-edilmədiyini, prosesual həmişəirakçılığın yol verilənliyini, tələblərin bir iddiada birləşdirilməsinin mümkünlüyünü İPM-in 37-ci maddəsinə uyğun yoxlamalıdırlar.

3.1. İnzibati məhkəmə icraatının əsas prinsiplərindən biri məhkəmənin yardım etmək vəzifəsidir.

3.2. İPM-in 13 və 48-ci maddəsində təsbit edilmiş buna dair müddəalar işə baxan məhkəmənin mübahisənin faktiki və hüquqi hallarını tərəflərlə müzakirə etməsini və bununla əlaqədar onlara zəruri hüquqi yardım göstərməsini tələb edir.

3.3. Yardım etmək vəzifəsi tələb edir ki, iddianın mümkün sayılmamasına səbəb olan halları aşkar edən məhkəmə bunu iddiaçının diqqətinə çatdırmaqla onunla müzakirə etməli, zəruri olduğu halda müvafiq hüquqi təkliflər verməli, həmin halların aradan qaldırılması üçün lazımı şərait yaratmalı və bunun üçün ağılabatan vaxt təyin etməlidir.

3.4. Birinci instansiyası məhkəməsi yardım etmək vəzifəsinə riayət etmədən iddianı mümkün saymamalıdır. Məhkəmə yardım etmək vəzifəsini hər bir konkret işin hallarından asılı olaraq zərurət olduqda məhkəmə iclasında yerinə yetirə biləcəyi kimi, buna dair məhkəmə iclası keçirmədən tərəflərlə apardığı yazışmalar vasitəsilə də yerinə yetirə bilər. Mübahisələndirmə haqqında iddia qaldırmazdan əvvəl iddiaçı yuxarı inzibati orqana inzibati şikayət verdiyi halda şikayət instansiyasının inzibati aktın dəyişdirilmədən saxlanması barədə qərarı mübahisələndirmə iddiasının predmeti ola bilməz və bu iddia mümkün sayılmamalıdır.

3.5. Apelyasiya instansiyası məhkəmələri iddianın mümkün sayılmamasına dair qəraradlardan verilən şikayətlərə baxarkən qəbul edilmiş məhkəmə aktının qanuniliyini və əsaslılığını, həm də məhkəmənin yardım etmək vəzifəsinə uyğun davranması nöqtəyi-nəzərindən qiymətləndirməlidirlər.

4.1. İPM-in 35.1-ci maddəsinə görə, iddianın mümkün sayılması üçün iddiaçı iddia ərizəsində inzibati aktın qəbul edilməsi və ya qəbul edilməsindən imtina olunması, yaxud inzibati orqanın hərəkəti və ya hərəkətsizliyi nəticəsində özünün hüquqlarının və qanunla qorunan maraqlarının pozulduğunu əsaslandırmalıdır.

4.2. Hüququn həqiqətən pozulub-pozulmadığının müəyyən olunması məsələsinin eyni zamanda iddianın əsaslılığının yoxlanılmasını tələb etdiyini nəzərə alaraq məhkəmələr bu meyar üzrə mümkünlüyün yoxlanılması mərhələsində diqqətli olmalı, belə yoxlamaları əsaslılığın yoxlanılması qaydasında aparmamalıdırlar.

5.1. İddianın mümkünlüyü baxımından hüququn pozulması o halda mövcud olur ki, hüquqa müdaxilə aşkar şəkildə baş verir və birmənalı nəzərə çarpır.

5.2. Bu zaman məhkəmələr müdafiə edilmək istənilən hüququn təbiətini, həmin subyektiv hüququn tanıdığı imkanları, qanunvericilikdə təsbit edilmiş onun qoruma sferası ilə bağlı hədləri nəzərə almalıdırlar.

5.3. İddia qaldırmış şəxsin hüquqlarının qorunmasının bilavasitə qanundan irəli gəlidiyi hallarda, bir qayda olaraq iddia mümkün sayılmalıdır.

5.4. Bəzi hallarda qanunvericilik konkret məsələlər üzrə məhz hansı şəxslər dairəsinin müdafiə olunduğunu aydın təsbit edir. Belə tənzimləmənin olmadığı hallarda üçüncü şəxslərin hüquqlarının təminat altına alınıb-alınmadığının aydınlaşdırılması üçün hər bir konkret halın xüsusiyyətlərindən çıxış etməklə qanunvericinin güddüyü məqsəd, ictimai və fərdi maraqların ədalətli balanslaşdırılması və s. meyarlar nəzərə alınmalıdır.

6.1. İddianın mümkünlüyü baxımından hüququn pozulub-pozulmadığının müəyyən olunmasının qiymətləndirilməsi zamanı iddiaçının hüquqi marağı, başqa sözlə konkret halda hüquqi müdafiəyə ehtiyacının olub-olmadığı da nəzərə alınmalıdır. Bu zaman iddiaçının arzuladığı məqsədə çatmaq üçün düzgün hüquqi müdafiə vasitələrindən, o cümlədən əlverişli iddia növündən istifadə edib-etmədiyi yoxlanılmalıdır.

6.2. İddiaçının hüquqi marağı yalnız o halda mövcud olacaqdır ki, onun çatmaq istədiyi məqsədə qaldırılmış iddianın uğurlu olması ilə nail olmaq mümkün olsun.

7. İddiaçı öz məqsədinə digər hüquqi müdafiə vasitələrindən, eləcə də başqa predmetli iddia qaldırmaqla, həmçinin başqa cavabdehə qarşı iddia irəli sürməklə daha tez, daha münasib və daha sadə yolla nail ola bilərsə, yardım etmək vəzifəsinə əməl etmək şərtilə məhkəmələr iddianın mümkünlüyü məsələsinə baxa bilərlər.

8.1. İddia mümkün sayılmadıqda məhkəmə İPM-in 35.3-cü maddəsinə əsasən qərarə qəbul edir.

8.2. Bu qərardad məzmun baxımından mübahisə predmetinə toxunmur və yalnız iddianın mahiyyəti üzrə qərar çıxarmaq üçün şərtin mövcud olmadığını müəyyən edir.

8.3. Buna görə də, iddianın mümkün sayılmamasına dair qərardad yenidən mümkünlük şərtlərinə əməl etməklə eyni predmet üzrə iddia qaldırmaq imkanını istisna etmir.

8.4. Bunun əksinə olaraq mahiyyəti üzrə çıxarılmış qərarın hüquqi qüvvəsi iddiaçıya eyni predmet üzrə yenidən tələblə çıxış etmək imkanı vermir.

8.5. İddianın mümkün sayılmaması və iddianın mahiyyəti üzrə həll edilməsi iddiaçı üçün fərqli hüquqi nəticələr yaratdığından, məhkəmələr mümkünlük şərtlərinə əməl edilməməsi əsaslarından çıxış edərək iddianı rədd etməkdə haqlı deyildirlər və bu cür hallarda iddia mümkün sayılmamalıdır.

8.6. İddianın mümkünlük şərtləri icraatın bütün mərhələlərində yoxlanılmalı, həmin şərtlər mübahisənin mahiyyəti üzrə qərar çıxarıldığı anda mövcud olmalıdırlar.

9. Məhkəmələrin diqqətinə çatdırılsın ki, İPM-də nəzərdə tutulmuş mümkünlük şərtləri ilə yanaşı ayrı-ayrı iddia növləri üzrə tələb olunan mümkünlük şərtlərinin (məsələn, məcburetmə, öhdəliyin icrası və vurulmuş ziyanə görə kompensasiyanın ödənilməsi haqqında iddialarda iddiaçının müvafiq ərizə ilə əvvəlcə inzibati orqana müraciət etməsi, iddianın verilməsi müddətinə əməl olunması və s.) də mövcudluğu yoxlanılmalıdır.

10.1. Bir neçə tələbdən ibarət olan və bir neçə cavabdehə qarşı verilən iddianın mümkünlük şərtləri hər bir tələbə və cavabdehə münasibətdə yoxlanılmalı, tələblərdən birinin digərindən asılılığı nəzərə alınmaqla ilkin baxılmalı olan tələb üzrə mümkünlük şərtlərinə riayət edildiyi müəyyən olunduqda, iddiaya həmin hissədə baxılmalı, digər hissədə (hissələrdə) iddia mümkün sayılmamalıdır.

10.2. Tələblər arasında hər hansı asılılıq (əlaqə) olmadıqda, onlar ayrıca icraata ayrılmalıdırlar.

11. İnzibati məhkəmə icraatı inzibati hüquq münasibətləri ilə bağlı mübahisələr üzrə aparılır.

12. İnzibati mübahisələrin predmetini inzibati orqanlar tərəfindən qəbul edilmiş və ya qəbul edilməsi arzu edilən inzibati aktlar, habelə inzibati orqanların fiziki və hüquqi şəxslərə münasibətdə faktiki xarakterli hərəkətləri təşkil edir.

13. İnzibati orqan tərəfindən qəbul edilmiş istənilən aktı inzibati akt hesab etmək olmaz. “İnzibati icraat haqqında” Qanunun 2.0.2-ci maddəsində təsbit edildiyi kimi, qəbul edilmiş akt yalnız o, zaman inzibati akt kimi qiymətləndirilə bilər ki, o inzibati orqan tərəfindən ümumi (publik) hüquq sahəsinə aid müəyyən (konkret) məsələni nizama salmaq və ya həll etmək məqsədi və hakimiyyət səlahiyyətlərinin tətbiqi ilə əlaqədar qəbul edilsin və ünvanlandığı şəxslər üçün müəyyən hüquqi nəticələr yaratsın.

14.1. İnzibati aktlar hüquqi status yaratmaq, dəyişdirmək və ya xitam vermək xüsusiyyətinə malikdirlər.

14.2. İnzibati orqanın daxili fəaliyyətinin həyata keçirilməsi nəticəsində qəbul edilmiş və xaricə münasibətdə hər hansı təsir gücünə malik olmayan idarə daxili aktlar inzibati akt hesab edilmədiyindən onların mübahisələndirilməsinə dair iddialar mümkün sayılmamalıdır.

15.1. Məhkəmələrə tövsiyə edilsin ki, işlərə baxarkən prosesin tərəfləri və onların prosesdə təmsil olunmaları ilə bağlı İPM-in müddəalarına əməl olunmasına ciddi diqqət yetirsinlər.

15.2. Tərəfin həm inzibati prosessual hüquq qabiliyyətinə, həm də mülki və ümumi hüquq normalarına uyğun olaraq fəaliyyət qabiliyyətinə malik olub-olmadığı, eləcə də prosesdə nümayəndə və ya vəkil vasitəsilə lazımı qaydada təmsil edilib-edilmədiyini aydınlaşdırılmalıdır (İPM-in 25 və 26-cı maddələri).

15.2. Tərəfin həm mülki, həm də prosessual hüquq və fəaliyyət qabiliyyətinə malik olub-olmadığı, eləcə də prosesdə nümayəndə və ya vəkil vasitəsilə lazımı qaydada təmsil edilib-edilmədiyini aydınlaşdırılmalıdır.

15.3. Prosesin davam etdirilməsinə imkan verməyən bu qəbildən olan pozuntuların mövcudluğu aşkar edildikdə, məhkəmələr yardım etmək vəzifəsinə əməl etmək şərti ilə iddianın mümkünlüyü məsələsinə baxa bilərlər.

15.4. İPM-in 45.5.1-ci maddəsinə görə iddia ilə bağlı işin məhkəmənin icraatında olduğu müddətdə tərəflərdən heç biri eyni iddia ilə başqa məhkəməyə müraciət edə bilməz.

15.5. İPM-in 78-ci maddəsinə əsasən mübahisə predmeti barədə qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə qərarı proses iştirakçıları və onların hüquqi varisləri üçün məcburidir.

15.6. Qeyd olunan maddələrdə təsbit olunmuş halları müəyyən etdikdə məhkəmələr verilmiş iddianı mümkün saymamalıdır.

15.7. Dövlət və bələdiyyə orqanları, ancaq qanunla onlara səlahiyyət verildiyi hallarda inzibati işlərdə iddiaçı qismində çıxış edə bilərlər.

16.1. İddianın mümkünlüyünə dair şərtlərə, həmçinin iddianın lazımı qaydada qaldırılması da aiddir.

16.2. İddia ərizəsi İPM-in 46.1-ci maddəsində təsbit edilmiş formal tələblərə cavab verməlidir.

16.3. Həmin normada nəzərdə tutulmuş iddia ərizəsinin məzmununa dair tələblər - ərizənin verildiyi məhkəmənin adı; iddiaçı və cavabdeh fiziki şəxslərin soyadları, adları, atalarının adları, yaşayış yerləri, inzibati orqanların (hüquqi şəxslərin) adı və hüquqi ünvanları; iddiaçının (ərizəçinin) tələbi - imperativ xarakter daşıyır və verilmiş ərizələrdə bunlar göstərməlidir.

16.4. İPM-in 46.3-cü maddəsinə əsasən, iddia ərizəsi bu Məcəllənin 46.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş tələblərə cavab vermədikdə hakim və ya məhkəmə tərkibinə sədrlik edən tərəfindən təyin olunmuş hakim (məruzəçi hakim) iddia ərizəsini həmin tələblərə uyğunlaşdırmaq üçün ağılabatan müddət təyin edir.

16.5. Nəzərə alınmalıdır ki, həmin normanın, həmçinin dinlənilmə hüququnun təmin edilməsi məqsədi ilə iddia ərizəsindəki çatışmazlıqlar, təyin edilmiş müddət və həmin müddət ərzində çatışmazlıqların aradan qaldırılmamasının hüquqi nəticələri barədə iddiaçı bilavasitə və ya məhkəmə bildirişi vasitəsi ilə məlumatlandırılmalıdır. Bu, həm də İPM-in 11.2 və 49.2-ci maddələrinin tələblərindən irəli gəlir. Belə ki, İPM-in 11.2-ci maddəsinə əsasən, məhkəmə inzibati prosesin gedişində proses iştirakçılarından hər birinə öz mövqeyini ifadə etmək, prosesual hüquqlarını və vəzifələrini həyata keçirmək üçün tam və bərabər imkanlar yaratmağa borcludur. İPM-in 49.2-ci maddəsinə əsasən, məhkəmənin bütün sərəncamları barədə proses iştirakçılarına vaxtında məlumat verilməlidir.

16.6. İddia ərizəsindəki çatışmazlıqlar məhkəmə tərəfindən təyin edilmiş müddətdə aradan qaldırılmadıqda (həmin müddət iddiaçının vəsatətinə əsasən məhkəmə tərəfindən uzadıla bilər), məhkəmə iddianın mümkünlüyü ilə bağlı məsələni həll edə bilər.

17. Mülki və ya cinayət məhkəmə icraatı qaydasında, habelə inzibati xətəllərə dair işlər üzrə icraat qaydasında baxılmalı olan mübahisələrə dair iddialar mümkün sayılmamalı, iddiaçıya aidiyyəti üzrə səlahiyyətli məhkəməyə (yaxud, inzibati xətəllərə dair işlər üzrə icraat qaydasında işlərə baxmaq səlahiyyəti olan orqana) müraciət etmək hüququ izah olunmalıdır.

Azərbaycan Respublikası
Ali Məhkəmənin sədri

Ramiz Rzayev

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi Plenumunun

Q Ə R A R I

“10” aprel 2015-ci il

№ 4

Bakı şəhəri

“İnzibati və mülki hüquq münasibətlərindən irəli gələn mübahisələrin məhkəmə aidiyyətinə dair Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi Plenumunun Qərarı”

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 12-ci maddəsinə əsasən, insan və vətəndaş hüquqlarının və azadlıqlarının, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşlarına layiqli həyat səviyyəsinin təmin edilməsi dövlətin ali məqsədidir.

Həmin məqsədlərə nail olmaq üçün Azərbaycan Respublikasında geniş sosial-iqtisadi və hüquqi islahatlar həyata keçirilmiş, Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik sistemi daim inkişaf edən və dəyişən ictimai münasibətlərin hüquqi tənzimlənməsinin təmin edilməsi məqsədi ilə təkmilləşdirilmiş, yeni qanunvericilik aktları qəbul edilmişdir.

21 oktyabr 2005-ci il tarixdə qəbul edilmiş «İnzibati icraat haqqında» Azərbaycan Respublikasının Qanunu və Azərbaycan Respublikasının 30 iyun 2009-cu il tarixli Qanunu ilə təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikasının İnzibati Prosesual Məcəlləsi ölkəmizin hüquq sistemində yenilik yaratmışdır. Hər iki qanunvericilik aktı 01 yanvar 2011-ci il tarixdən qüvvəyə minmişdir.

«İnzibati icraat haqqında» Qanunun məqsədi inzibati orqanlar tərəfindən insan hüquq və azadlıqlarına əməl olunmasını təmin etməkdən və qanunun aliliyinə nail olmaqdan ibarətdir. Həmin Qanunda inzibati orqanların fiziki və ya hüquqi şəxslərlə münasibətlərindəki fəaliyyət formaları, eləcə də inzibati orqanların inzibati aktların qəbul edilməsi, icra olunması və ya ləğv edilməsi ilə bağlı fəaliyyəti həyata keçirərkən nəzərə alınmalı olduqları ümumi və prosedur prinsiplər, həmçinin inzibati orqanların qanunun tələblərinə ciddi şəkildə bağlı olduqları öz əksini tapmışdır. Qanunun müddəaları inzibati orqanların fiziki və ya hüquqi şəxslərə münasibətdə faktiki xarakterli digər fəaliyyətinə (hərəkətlərinə) də şamil olunur.

Bundan başqa, «İnzibati icraat haqqında» Qanunda inzibati orqanların hüquqazidd qərarlarının yoxlanılması, onların ləğv edilməsi və ya onlara dəyişiklik edilməsi məqsədi ilə maraqlı şəxslər üçün hüquqi müdafiə imkanları müəyyən edilmişdir. Həmin Qanunun 72-ci maddəsinin müddəalarına əsasən, maraqlı şəxslər hüquqlarını və ya qanunla qorunan maraqlarını müdafiə etmək məqsədilə inzibati aktdan və ya inzibati aktın qəbul edilməsindən imtinadan şikayət vermək hüququna malikdirlər. İnzibati aktdan şikayət inzibati qaydada və ya məhkəmə qaydasında verilə bilər. İnzibati aktlardan məhkəmə qaydasında şikayət (inzibati iddia) Azərbaycan Respublikasının müvafiq qanunu ilə müəyyən olunmuş qaydada verilir.

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 60-cı maddəsinə əsasən, hər kəsin hüquq və azadlıqlarının məhkəmədə müdafiəsinə təminat verilir (I). Hər kəs dövlət orqanlarının, siyasi partiyaların, həmkarlar ittifaqlarının və digər ictimai birliklərin, vəzifəli şəxslərin qərar və hərəkətlərindən (yaxud hərəkətsizliyindən) məhkəməyə şikayət edə bilər (II).

Azərbaycan Respublikasının məhkəmə icraatı tarixində yeni mərhələnin başlanğıcını qoyan Azərbaycan Respublikasının İnzibati Prosesual Məcəlləsinin qəbul edilməsi Azərbaycan

Respublikası Konstitusiyasının 60-cı maddəsində təsbit edilmiş hüquq və azadlıqların məhkəmə vasitəsi ilə təmin edilməsinin təcəssümüdür.

Azərbaycan Respublikasının İnzibati Prosesual Məcəlləsi inzibati hüquq münasibətləri ilə bağlı mübahisələrin məhkəmə aidiyyətini, həmin mübahisələrə məhkəmədə baxılmasının və həll edilməsinin prosesual prinsiplərini və qaydalarını müəyyən edir.

Azərbaycan Respublikasının İnzibati Prosesual Məcəlləsinin 2.1-ci maddəsinə əsasən, Qanunla başqa aidiyyət qaydası müəyyən edilməmişdirsə, inzibati mübahisələrə dair işlər üzrə məhkəmə icraatı inzibati-iqtisadi məhkəmələr və inzibati-iqtisadi kollegiyalar tərəfindən həyata keçirilir.

Respublikanın inzibati-iqtisadi məhkəmələri və apellyasiya instansiyası məhkəmələrinin inzibati-iqtisadi kollegiyaları tərəfindən 2011, 2012-ci illər və 2013-cü ilin I yarısında baxılmış inzibati mübahisələrə dair işlər üzrə məhkəmə təcrübəsinin öyrənilməsinin nəticələri göstərir ki, məhkəmələr tərəfindən həmin kateqoriyadan olan mübahisələrə baxılarkən «İnzibati icraat haqqında» Azərbaycan Respublikası Qanununun, Azərbaycan Respublikasının İnzibati Prosesual Məcəlləsinin və bununla bağlı digər qanunvericilik aktlarının müddələrinin tətbiqində səhvlərə, prosesual qanunvericiliyin tələblərinin pozulması hallarına yol verilir. Bu cür səhvlərə və prosesual qanunvericiliyin tələblərinin pozulması hallarına, ilk növbədə mübahisələrin məhkəmə aidiyyətinin müəyyən edilməsində yol verilir.

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 62-ci maddəsinə əsasən, hər kəsin onun işinə qanunla müəyyən edilmiş məhkəmədə baxılması hüququ vardır. Şəxsin razılığı olmadan onun işinə başqa məhkəmədə baxılmasına yol verilmir.

“Məhkəmələr və hakimlər” haqqında Azərbaycan Respublikası Qanununun 15-ci maddəsinə əsasən işlərin Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş məhkəmə aidiyyətinin dəyişdirilməsi və ya əsassız olaraq qanuni hakimin icraatından alınması yolverilməzdir.

İnsan Hüquqları üzrə Avropa Məhkəməsi Avropa ölkələrinin milli qanunvericiliyində məhkəmə aidiyyəti məsələsinin dəqiq göstərilməsinin vacibliyini xüsusi vurğulamışdır. Avropa Məhkəməsi “Bezımyannaya Rusiya Federasiyasına qarşı” iş üzrə 22 dekabr 2009-cu il tarixli qərarında qeyd etmişdir ki, dövlətlərin məhkəmə sistemlərində ayrı-ayrı məhkəmələr arasında aidiyyət məsələlərini müəyyən edən meyarlar ədalət mühakiməsinin lazımı qaydada həyata keçirilməsinin təmin edilməsinə xidmət edir.

Azərbaycan Respublikası Konstitusiya Məhkəməsi "Azərbaycan Respublikası Mülki Prosesual Məcəlləsinin 30-cu maddəsinin şərh edilməsinə dair" 28 mart 2013-cü il tarixli Qərarında qeyd etmişdir ki, "Məhkəmə aidiyyəti ədalət mühakiməsinin həyata keçirilməsi zamanı şəxsin hüquqlarının və qanuni maraqlarının əsas prosesual təminatlarından biri kimi qəbul olunur. (...) hüquq və azadlıqların məhkəmə təminatı hüququ ilk növbədə, qanunla müəyyən edilmiş müvafiq yurisdiksiyalı məhkəmələr tərəfindən işə baxılmasını nəzərdə tutur. (...) Məhkəmə icraatının növündən asılı olaraq məhkəmə prosesi xüsusi prinsiplər və prosesual qaydalara müvafiq aparılır. Bu prinsip və prosesual normalara riayət edilməsi mübahisənin ixtisaslaşdırılmış qaydada ədalətli həll edilməsinə şərait yaradır. Məhz ona görə mübahisəyə müvafiq məhkəmə aidiyyəti qaydasında baxılması konstitusion baxımdan ciddi əhəmiyyət kəsb edir.

İnzibati və mülki hüquq münasibətlərindən irəli gələn mübahisələrin məhkəmə aidiyyətinin müəyyənləşdirilməsi ilə bağlı vahid məhkəmə təcrübəsinin formalaşdırılması məqsədilə Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Plenumu Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 131-ci maddəsinə və “Məhkəmələr və hakimlər haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 79 və 80-ci maddələrini rəhbər tutaraq

QƏRARA ALIR:

1. Məhkəmələrin nəzərinə çatdırılsın ki, mübahisənin məhkəmə aidiyyəti müəyyənləşdirilərkən Azərbaycan Respublikası Mülki Prosesual Məcəlləsinin (bundan sonra mətnə «MPM») 24-26-cı və 30-cu maddələri, Azərbaycan Respublikası İnzibati Prosesual

Məcəlləsinin (bundan sonra mətndə «İPM») 2-ci maddəsi, habelə həmin Məcəllənin XV, XVI, XVII və XVIII fəsilələrinin aidiyyətlə bağlı müddəaları rəhbər tutulmalıdır.

2. Nəzərə alınmalıdır ki, mübahisənin məhkəmə aidiyyətinin müəyyən edilməsi üçün ilk növbədə mübahisənin tərəflərinin hüquqi vəziyyəti və onların arasındakı münasibətlərin ümumi (publik), yaxud xüsusi hüququn nizamlaşdırılması predmetinə aid olduğu müəyyən edilməlidir.

3.1. Xüsusi hüquq, onun subyektləri olan fiziki və hüquqi şəxslər arasında yaranan hüquq münasibətlərini tənzimləyir; xüsusi hüquq münasibətlərinin tərəfləri bərabər mövqedədir, onlar öz iradələrini ifadə etməkdə sərbəstdirlər və heç biri digərinə münasibətdə hakimiyyət səlahiyyətlərini tətbiq etmir. Ümumi (publik) hüquq isə, publik hakimiyyət daşıyıcıları (Azərbaycan Respublikasının müvafiq icra hakimiyyəti orqanları, onların yerli (struktur) və digər qurumları, bələdiyyələr, habelə qanuna əsasən inzibati akt qəbul etmək səlahiyyəti verilmiş hər hansı fiziki və ya hüquqi şəxs) ilə fiziki və ya hüquqi şəxslər arasında olan münasibətləri tənzimləyir. Bu münasibətlərdə inzibati orqan qanunla ona həvalə edilmiş inzibati funksiyaları yerinə yetirir və digər tərəfə münasibətdə hakimiyyət səlahiyyətlərini tətbiq edir.

3.2. İnzibati hüquq münasibətlərində tərəflərdən ən azı biri «İnzibati icraat haqqında» Qanunun 2.0.1 və 3.1-ci maddələrində nəzərdə tutulmuş mənada inzibati orqan olmalıdır.

4. İnzibati orqanın iştirak etdiyi hüquq münasibətinin inzibati və ya xüsusi hüquqi münasibət olduğunu müəyyənləşdirərkən inzibati orqanın həmin münasibətdə xüsusi hüququn subyekti (mülki dövlətin iştirakçısı) kimi iştirak etdiyinin, yaxud hakimiyyət səlahiyyətlərinin subyekti kimi inzibati orqanın yalnız ona xas olan fəaliyyəti həyata keçirdiyinin müəyyən edilməsi vacibdir. Bu zaman ümumi (publik) hüquq sahəsinin ictimai idarəetmə ilə bağlı olması və hakimiyyət səlahiyyətlərinin tətbiq edilməsi ilə müşayiət olunduğu nəzərə alınmalıdır.

5.1. İnzibati mübahisələr inzibati orqanla fiziki və hüquqi şəxslər arasında inzibati aktın qəbul edilməsi, qəbul edilməsindən imtina olunması, ləğv edilməsi, dəyişdirilməsi, etibarsız sayılması, habelə inzibati orqanın faktiki xarakterli hərəkətləri (fəaliyyəti) və s. ilə bağlı yaranan münasibətlərdən irəli gəlir. Bu səbəbdən inzibati orqanların xaricə yönələn və maraqlı şəxsin publik hüquq sahəsindən irəli gələn bu və ya digər hüququn əldə edilməsi, hüququnun tanınması və ya hüquqlarının həyata keçirilməsi ilə bağlı inzibati orqana müraciətinin nəticəsi olaraq, yaxud inzibati orqanın öz təşəbbüsü ilə qəbul etdiyi aktlarının ləğv edilməsi və ya dəyişdirilməsi barədə (mübahisələndirmə haqqında), yaxud həmin aktların etibarsızlığının (qanunsuz) tanınması barədə (müəyyən etmə və tanınma haqqında) iddialara inzibati məhkəmə icraatı qaydasında baxılır.

5.2. Dövlət hakimiyyəti orqanlarının və yerli özünüidarə orqanlarının xüsusi hüquq münasibətlərinin bərabər hüquqlu subyekti kimi çıxış etdiyi hallarda, onlarla fiziki və ya hüquqi şəxslər arasındakı münasibətlərdən (o cümlədən, icarə, əmlak kirayəsi, podrat, alqı-satqı, tapşırıq, xidmətlərin göstərilməsi və s. müqavilələrdən və ya əqdlərdən) irəli gələn mübahisələrə mülki məhkəmə icraatı qaydasında baxılır.

6.1. Torpaq münasibətlərindən irəli gələn mübahisələrin məhkəmə aidiyyəti müəyyən edilərkən nəzərə alınmalıdır ki, dövlətin və bələdiyyələrin mülkiyyətində olan torpaqların fiziki və hüquqi şəxslərin mülkiyyətinə, istifadəsinə və ya icarəsinə verilməsi dövlət orqanının və ya bələdiyyənin qərarı ilə həyata keçirildiyindən fiziki və hüquqi şəxslərlə hakimiyyət səlahiyyətlərinin subyektləri olan həmin orqanlar arasında onların torpaqla bağlı qərarlarından, hərəkətlərindən (hərəkətsizliklərindən) verilən iddialara inzibati məhkəmə icraatı qaydasında baxılır.

6.2. Eyni zamanda, torpaqla bağlı müqavilələrdən (alqı-satqı, o cümlədən, torpağın hərrac vasitəsi ilə satılması, icarəyə verilməsi və s.) irəli gələn mübahisələrə, bu müqavilələrin iştirakçılarının statusundan asılı olmayaraq, mülki məhkəmə icraatı qaydasında baxılır.

7.1. İnzibati orqanların qanunsuz qərarları (inzibati aktları) və ya hərəkətləri (hərəkətsizliyi) nəticəsində maraqlı şəxsə vurulmuş ziyana görə müvafiq inzibati orqan məsuliyyət daşıyır. Maraqlı şəxsin vurulmuş ziyana görə kompensasiyanın ödənilməsi barədə tələbi inzibati orqan tərəfindən təmin edilmədikdə, bununla bağlı iddialara inzibati məhkəmə icraatı qaydasında baxılır.

7.2. Nəzərə alınmalıdır ki, «İnzibati icraat haqqında» Qanunun 3.2, 3.2.1-ci maddələrinə əsasən, həmin Qanun inzibati orqanların cinayət təqibi üzrə cinayət-prosessual fəaliyyətinə şamil

olunmadığından təhqiqat, ibtidai istintaq, prokurorluq və məhkəmə orqanlarının qanunsuz hərəkətləri ilə vurulmuş zərərin əvəzinin ödənilməsi tələbinə dair iddialara mülki məhkəmə icraatı qaydasında baxılır.

8. Notariat hərəkətlərindən və ya həmin hərəkətlərin aparılmasından imtinaya dair şikayətlərin məhkəmə aidiyyəti müəyyən edilərkən məhkəmələr nəzərə almalıdırlar ki, «Azərbaycan Respublikası Mülki Prosesual Məcəlləsində dəyişikliklər edilməsi haqqında» Azərbaycan Respublikasının 10 iyun 2011-ci il tarixli 143-IVQD №-li Qanunu ilə MPM-in XXXVIII fəslə («Notariat hərəkətlərindən və ya həmin hərəkətlərinin aparılmasından imtinaya dair şikayətlər») həmin Məcəllədən çıxarılsa da, «notariat hərəkətlərindən və ya həmin hərəkətlərin aparılmasından imtinaya dair şikayətlərə» xüsusi icraat qaydasında baxılması MPM-in 305.1, 305.1.8-ci maddələrində təsbit olunmuşdur. Buna görə də «notariat hərəkətlərindən və ya həmin hərəkətlərin aparılmasından imtinaya dair şikayətlərə» xüsusi icraat qaydasında (maraqlı şəxslər arasında hüquqa dair mübahisə olduqda isə iddia icraatı qaydasında) ümumi məhkəmələr tərəfindən baxılır.

9.1. Vətəndaşlıq vəziyyəti aktlarının qeydiyyatını aparan orqanlar (Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyinin və Naxçıvan Muxtar Respublikasının ərazisində Naxçıvan Muxtar Respublikası Ədliyyə Nazirliyinin rayon (şəhər) qeydiyyat şöbələri, nikah evləri, Azərbaycan Respublikası Xarici İşlər Nazirliyinin xaricdəki konsulluq idarələri, rayon tabeli şəhərlərdə, qəsəbələrdə və kəndlərdə rayon, şəhər, şəhər rayonu icra hakimiyyətlərinin nümayəndəlikləri) tərəfindən vətəndaşlıq vəziyyəti aktlarının qeydiyyatı kitablarında (akt kitablarında) qeydlərin aparılması, qeydlərin aparılmasından imtina olunması və ya həmin qeydlərdə düzəlişlərin edilməsindən imtina olunması ilə bağlı maraqlı şəxslərlə həmin orqanlar arasındakı mübahisələrə (vətəndaşlıq vəziyyəti aktlarının qeydiyyatı kitablarında (akt kitablarında) qeydlərin düzgün olmamasının müəyyən edilməsi haqqında ərizələr istisna edilməklə (MPM-in XXXVII fəslə), habelə adın, ata adının və soyadın dəyişdirilməsindən imtina olunması ilə bağlı verilən iddialara inzibati məhkəmə icraatı qaydasında baxılır.

9.2. Vətəndaşlıq vəziyyəti aktlarının qeydiyyatını aparan orqanlarda qeydə alınmalı olan hüquqlara dair maraqlı şəxslər arasındakı mübahisələrə (nikahın etibarsızlığı, atalığın müəyyən edilməsi, valideynlər tərəfindən uşağa adın verilməsi və s.) mülki məhkəmə icraatı qaydasında baxılır.

10.1. Azərbaycan Respublikası Şəhərsalma və Tikinti Məcəlləsinin (bundan sonra mətndə «ŞTM») müddəalarına uyğun olaraq tikintiyə icazə verilməsi, tikintiyə nəzarətin həyata keçirilməsi, tikinti fəaliyyətinin həyata keçirilməsi (tikinti obyektlərinin inşası, cari və əsaslı təmiri, yenidən qurulması, bərpası və ya sökülməsi), tikinti obyektlərinin istismarına icazə verilməsi ilə əlaqədar inzibati orqanların qərarlarından və hərəkətlərindən (hərəkətsizliyindən) verilən iddialara inzibati məhkəmə icraatı qaydasında baxılır. Tikinti fəaliyyətinin həyata keçirilməsinə icazə verilməsi barədə inzibati orqanın qərarı üçüncü şəxslərin hüquqlarına və qanunla qorunan maraqlarına toxunduğu hallarda da eyni qayda tətbiq olunur.

10.2. ŞTM-nin 95.3-cü maddəsinə əsasən, həmin Məcəllənin 95.1.4-cü və 95.2-ci maddələrində nəzərdə tutulmuş hallar istisna olmaqla, digər hallarda müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tikinti obyektinin sökülməsi barədə məhkəməyə müraciət edir.

10.3. «Azərbaycan Respublikasının Şəhərsalma və Tikinti Məcəlləsinin təsdiq edilməsi, qüvvəyə minməsi və bununla bağlı hüquqi tənzimləmə haqqında» Azərbaycan Respublikasının 2012-ci il 29 iyun tarixli 392-IVQ nömrəli Qanununun tətbiqi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2012-ci il 04 sentyabr tarixli 695 sayılı Fərmanının 4.10-cu bəndinə əsasən, ŞTM-nin 95.3-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş «müvafiq icra hakimiyyəti orqanı»nın səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Fövqəladə Hallar Nazirliyi həyata keçirir.

10.4. ŞTM-nin müddəalarına uyğun olaraq tikinti obyektlərinin sökülməsi barədə iddianı Azərbaycan Respublikasının Fövqəladə Hallar Nazirliyi qaldıra bilər. Həmin mübahisələr ümumi (publik) hüquq münasibətlərindən irəli gəldiyindən, onlara inzibati məhkəmə icraatı qaydasında baxılmalıdır.

11. Bələdiyyələr müstəqil yerli özünüidarəetmə orqanları olduqlarından bələdiyyələrlə icra hakimiyyəti orqanları (onların struktur bölmələri, yerli/ərazi orqanları) arasında inzibati hüquq münasibətləri ilə bağlı yaranan mübahisələrə inzibati məhkəmə icraatı qaydasında inzibati-iqtisadi məhkəmələr tərəfindən baxılır.

12. İnzibati orqanla dövlət qulluqçusu və ya hərbi qulluqçu arasında mövcud olan və ya əvvəllər mövcud olmuş xidməti hüquq münasibətləri ilə bağlı həmin orqana qarşı iddialara, habelə belə hüquq münasibətlərinin yaranması ilə əlaqədar mübahisələrə inzibati məhkəmə icraatı qaydasında inzibati-iqtisadi məhkəmələr tərəfindən baxılır.

13. Nəzərə alınmalıdır ki, elektrik enerjisi, su və təbii qaz təchizatını həyata keçirən səhmdar cəmiyyətlərində səhmlərin 100 faizinin dövlətə məxsus olmasına, həmin müəssisələrin rəhbərlərinin dövlət orqanı (dövlət orqanının vəzifəli şəxsi) tərəfindən təyin olunmalarına, habelə həmin müəssisələrin bazarda inhisarçı statusa malik olmalarına baxmayaraq, onlar inzibati orqan sayılmırlar. Həmin cəmiyyətlərlə istehlakçılar arasındakı müqavilə münasibətlərindən irəli gələn mübahisələrə MPM-in 24-26-cı maddələrinə müvafiq olar inzibati-iqtisadi məhkəmələr və ya ümumi məhkəmələr tərəfindən mülki məhkəmə icraatı qaydasında baxılır.

14. Tərəflərin mülki (öhdəlik) hüquq münasibətlərində olduqları hallardan başqa, təbii inhisar subyektlərinin ümumi (publik) hüquq sahəsindəki qərarlarından, hərəkət və ya hərəkətsizliyindən irəli gələn mübahisələrə İPM-in 2.1-ci maddəsinə uyğun olaraq inzibati icraat qaydasında inzibati-iqtisadi məhkəmələr tərəfindən baxılır.

15.1. İPM-in 8.2-ci maddəsinə əsasən, predmet və ya ərazi aidiyyəti üzrə mübahisəyə baxılması onun səlahiyyətinə aid olmadığı hallarda, məhkəmə tərəfləri dinlədikdən sonra xidməti vəzifəsinə görə mübahisənin aidiyyətini müəyyənləşdirir və həmin mübahisə ilə bağlı işi aidiyyəti üzrə müvafiq səlahiyyətli məhkəməyə göndərir.

15.2. Bu zaman nəzərə alınmalıdır ki, İPM-in 8.2-ci maddəsində işin səlahiyyətli məhkəməyə göndərilməsi dedikdə, məhz inzibati mübahisə üzrə işə İPM-in müddəalarına uyğun olaraq baxmağa səlahiyyətli olan inzibati-iqtisadi məhkəmə nəzərdə tutulur. Belə ki, mülki və ya cinayət məhkəmə icraatı qaydasında, habelə inzibati xətalara dair işlər üzrə icraat qaydasında baxılmalı olan işlərin aidiyyəti üzrə göndərilməsi İPM-də nəzərdə tutulmamışdır.

15.3. Bu səbəbdən mülki və ya cinayət məhkəmə icraatı qaydasında, habelə inzibati xətalara dair işlər üzrə icraat qaydasında baxılmalı olan mübahisələrə dair iddialar mümkün sayılmamalı, iddiaçıya aidiyyəti üzrə səlahiyyətli məhkəməyə (yaxud, inzibati xətalara dair işlər üzrə icraat qaydasında işlərə baxmaq səlahiyyəti olan orqana) müraciət etmək hüququ izah olunmalıdır. Mübahisənin aidiyyəti müəyyənləşdirilərkən tərəflərin, cavabdehə hələ təqdim edilməmiş iddia ərizələrinə münasibətdə isə, iddiaçının dinlənilmə hüququ məhkəmə tərəfindən təmin olunmalıdır.

15.4. Eyni ilə, inzibati və ya cinayət məhkəmə icraatı qaydasında, habelə inzibati xətalara dair işlər üzrə icraat qaydasında baxılmalı olan işlərin aidiyyəti üzrə göndərilməsi MPM-də nəzərdə tutulmamışdır. Bu səbəblə nəzərə alınmalıdır ki, inzibati məhkəməyə aid iddia ərizəsi ümumi məhkəməyə verilmişdirsə, MPM-in 153.2, 153.2.1-ci maddələrinə əsasən, ərizəyə mülki məhkəmə icraatı qaydasında ümumi məhkəmədə baxılmalı olmaması əsası ilə iddianın yolverilməzliyinə görə iddia ərizəsinin qəbulundan imtina olunmalı, inzibati məhkəməyə aid iş səhvən ümumi məhkəmənin icraatına qəbul edilmişdirsə, MPM-nin 261.0, 261.0.1-ci maddələrinə əsasən, iş mülki məhkəmə icraatı qaydasında ümumi məhkəmədə baxılmalı olmaması əsası ilə iş üzrə icraata xitam verilməli, iddiaçıya aidiyyəti üzrə səlahiyyətli məhkəməyə müraciət etmək hüququ izah olunmalıdır.

16.1. İnzibati mübahisə hüquqi təbiətinə görə mülki (iqtisadi) mübahisələrdən fərqli olduğundan mülki (iqtisadi) tələblər inzibati məhkəmə icraatı qaydasında qaldırılan iddialarla, inzibati iddia tələbləri isə mülki məhkəmə icraatı qaydasında qaldırılan iddialarla heç bir halda birləşdirilə və onlara birgə baxıla bilməz.

16.2. İnzibati-iqtisadi məhkəməyə inzibati məhkəmə icraatı qaydasında verilmiş iddia ərizəsindəki tələblərdən birinə inzibati məhkəmə icraatı, digərinə isə mülki məhkəmə icraatı qaydasında baxılmalı olduqda, iddianın mülki tələbə dair hissəsi mümkün sayılmamalı, iddiaçıya

mülki məhkəmə icraatı qaydasında səlahiyyətli məhkəməyə müraciət etmək hüququ izah olunmalıdır.

16.3. Ümumi və ya inzibati-iqtisadi məhkəməyə mülki məhkəmə icraatı qaydasında verilmiş iddia ərizəsindəki tələblərdən birinə mülki məhkəmə icraatı qaydasında, digərinə isə inzibati məhkəmə icraatı qaydasında baxılmalı olduqda, MPM-in 153.2, 153.2.1-ci maddələrinə əsasən, ərizəyə həmin (inzibati tələbə aid) hissədə mülki məhkəmə icraatı qaydasında baxılmalı olmaması əsası ilə iddianın yolverilməzliyinə görə iddia ərizəsinin inzibati tələbə aid hissəsinin qəbulundan imtina olunmalı, həmin tələb üzrə ərizə məhkəmənin icraatına qəbul edilmişdirsə, MPM-nin 261.0, 261.0.1-ci maddələrinə əsasən, işə mülki məhkəmə icraatı qaydasında ümumi məhkəmədə baxılmalı olmaması əsası ilə inzibati tələbə aid hissədə iş üzrə icraata xitam verilməli, iddiaçıya aidiyyəti üzrə səlahiyyətli məhkəməyə müraciət etmək hüququ izah olunmalıdır.

16.4. Bir-biri ilə əlaqədar olan və bir iddiada birləşdirilən mülki və iqtisadi tələblərin aidiyyəti MPM-in 30-cu maddəsinə əsasən həll edilir.

17. İzah edilsin ki, normativ xarakterli aktların qanunauyğunluğunun mübahisələndirilməsinə dair işlərə, siyasi partiyalarla bağlı mübahisələrə dair işlərə, kütləvi informasiya vasitələri ilə bağlı mübahisələrə dair işlərə və seçki (referendumda iştirak) hüquqlarının müdafiəsi ilə bağlı işlərə Azərbaycan Respublikası İnzibati Prosesual Məcəlləsinin, müvafiq olaraq XV, XVI, XVII və XVIII fəsillərinə əsasən, apellyasiya instansiyası məhkəmələri tərəfindən inzibati məhkəmə icraatı qaydasında baxılır.

Azərbaycan Respublikası
Ali Məhkəmənin sədri

Ramiz Rzayev

*MÜLKİ VƏ İNZİBATI-İQTİSADI İŞLƏR
ÜZRƏ MƏHKƏMƏ TƏCRÜBƏSİNDƏN*

“Mülkiyyət” anlayışı mövcud mülkiyyətlə məhdudlaşdırmaqla mülkiyyət hüququndan səmərəli şəkildə istifadənin əldə olunmasına əqlabatan və qanuni gözləntisi olan əmlakı da əhatə edə bilər.

Bakı şəhəri Nəsimi Rayon Məhkəməsinin 16 sentyabr 2014-cü il tarixli qətnaməsi ilə iddiaçı N.A.Mürsəliyevin cavabdeh «Azəryolservis» ASC-yə qarşı kompensasiyanın ödənilməsi tələbinə dair iddiası qismən təmin edilərək, Azərbaycan Respublikası Nəqliyyat Nazirliyi «Azəryolservis» ASC-dən N.A.Mürsəliyevin xeyrinə 36110,40 manat məbləğində kompensasiya kimi pul tutulması, iddiaçı Azərbaycan Respublikası Nəqliyyat Nazirliyi «Azəryolservis» ASC-nin cavabdeh N.A.Mürsəliyevə qarşı yaşayış sahəsinin dövlət ehtiyacları üçün boşaldılması barədə iddiası qismən təmin edilərək, N.A.Mürsəliyevin Qobustan rayonu, Cəngi qəsəbəsində yerləşən yaşayış sahəsindən çıxarılması qət edilmişdir.

Bakı Apellyasiya Məhkəməsi Mülki Kollegiyasının 21 yanvar 2015-ci il tarixli qətnaməsi ilə iddiaçı N.A.Mürsəliyevin apellyasiya şikayəti qismən təmin edilərək Bakı şəhəri Nəsimi rayon məhkəməsinin 16 sentyabr 2014-cü il tarixli qətnaməsi qismən «Azəryolservis» ASC-dən N.A.Mürsəliyevin xeyrinə 36110,40 manat məbləğində kompensasiya kimi pul tutulması hissəsində ləğv edilmiş, həmin hissədə yeni qətnamə çıxarılaraq «Azəryolservis» ASC-dən N.A.Mürsəliyevin xeyrinə 37200 (otuz yeddi min iki yüz) manat məbləğində kompensasiya tutulması qət edilmiş, qətnamə qalan hissədə dəyişdirilmədən saxlanılmış, cavabdeh «Azəryolservis» ASC-nin və üçüncü şəxs Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin apellyasiya şikayətləri təmin edilməmişdir.

İddiaçı N.A.Mürsəliyev cavabdeh «Azəryolservis» ASC-yə qarşı kompensasiyanın ödənilməsi tələbinə dair iddia ərizəsi ilə məhkəməyə müraciət edərək Qobustan rayonu, Cəngi qəsəbəsində yerləşən 12 sot torpaq sahəsinin hər sotuna görə 1000 manat olmaqla 12000 manat, həmin torpaq sahəsində yerləşən yaşayış evinə və digər tikililərə görə 30000

manat, torpaq sahəsində əkilmiş 100 ağaca görə 35000 manat, əldən çıxmış gəlirə görə 30000 manat, cəmi 107000 manat, həmin pulun 10 faizi miqdarında 10700 manat çətinliklərə görə kompensasiya, daşınmaz əmlakın bazar qiymətinin 20 faizi miqdarında 21400 manat satınalma qiymətinə əlavə haqq, 5000 manat narahatlıq kompensasiyası, cəmi 144100 manat kompensasiya alınaraq ona ödənilməsi barədə qətnamə qəbul edilməsini məhkəmədən xahiş etmişdir.

İddia tələbi onunla əsaslandırılmışdır ki, 14 fevral 2014-cü il tarixdə cavabdeh Bakı-Şamaxı avtomobil yolunun 4 zolağa genişləndirilməsi layihəsi çərçivəsində onun istifadəsində olan, Qobustan rayonu Cəngi qəsəbəsində yerləşən 12 sot torpaq sahəsi və yaşadığı evin Qobustan rayonunun inzibati ərazisindən keçən hissəsində yolun tikinti altına düşdüyünü əsas gətirərək daşınmaz əmlakını 21710 manat məbləğində qiymətləndirib və torpaq sahəsini boşaltmağı barədə bildiriş təqdim edib. Lakin ona təklif olunan 21710 manat məbləğində kompensasiya torpaq sahəsinin və orada yerləşən əmlakının dəyərindən dəfələrlə azdır. Torpaq sahəsində birmərtəbəli ev, tövlə, hamam, daş hasar və digər tikililər inşa edib. 100-dən artıq ağac əkilmişdir. Ağacların əksəriyyəti meyvə ağaclarıdır. 68 ədəd meyvə ağacı 20 ildir əkilib. Meyvə ağaclarından əldə etdiyi barın satışından hər il 3000 manat dəyərində gəlir əldə edir. Bağının məhv ediləcəyi təqdirdə, o yeni bağ yetişdirənədək 30000 manat gəlirdən məhrum olur. Cavabdeh torpaq sahəsində əkilmiş 20-dən çox yaşlı ağacların hər birinə görə 20 manat pul təklif edir. Halbuki bazarda əkilmək üçün nəzərdə tutulmuş meyvə ağacı kökünün biri 20 manata satılır. Cavabdeh onun 20 il zəhmət çəkərək əkilmiş 100 ağacın hər birinin dəyərindən 20 dəfə az pul təklif edir. Əkdirdi və uzun müddət qulluq edib becərdirdi 100 ağacın 5-i beş illik, 13-ü 10

illik, 82-si isə 20 illikdir. 100 ağacın ümumi dəyəri 35000 manat təşkil edir. Evinin yerləşdiyi 12 sot torpaq sahəsi Qobustan rayonu Nabur kənd İcra Nümayəndəliyinin 02 iyun 1997-ci il tarixli 3 sayılı sərəncamı əsasında istifadə hüququ ilə onun adına rəsmiləşdirilib. Cavabdeh iddiaçının istifadə etdiyi tikililər yerləşən hissəsinin hər kvadrat metrinə 300 manat təklif edir, torpaq sahəsinin qalan hissəsinə görə isə pul ödəməkdən boyun qaçırır. «Torpaqların dövlət ehtiyacları üçün alınması haqqında» Qanunun 27-ci maddəsinə əsasən istifadədə olan torpaqların həm tikinti altında olan, həm də tikinti altında olmayan hissəsinə görə kompensasiya ödənilməlidir. Yəni torpaq sahəsi bütöv alınmalıdır. Torpaq sahəsinin müəyyən hissəsinin alınması yalnız onun sahibinin yazılı razılığı ilə mümkündür. Yaşı 60-a yaxınlaşıb, övladlarının da bəziləri yetkinlik yaşına çatmayıb. Bundan sonra ahıl yaşda yeni ev tikə bilməsi mümkün deyil. Yenidən ev və digər tikililər inşa etmək, 100 ağacdən ibarət bağ salmaq külli miqdarda vəsait və zəhmət tələb edir. Göstərilənləri nəzərə alaraq iddianın təmin olunması məhkəmədən xahiş olunmuşdur.

Azərbaycan Respublikası Nəqliyyat Nazirliyi «Azəryolservis» ASC N.A. Mürsəliyevə qarşı yaşayış sahəsinin dövlət ehtiyacları üçün boşaldılması tələbinə dair iddia ərizəsi ilə Qobustan rayon məhkəməsinə müraciət edərək Bakı-Şamaxı avtomobil yolunun 57-ci km hissəsində, Cəngi qəsəbəsində yerləşən daşınmaz əmlakın və 100 ədəd ağacın satınalma qiymətinə 20 faiz əlavə edilməklə cəmi 21710 manat məbləğində kompensasiya ödənilməsi və N.A.Mürsəliyevin həmin sahədən istifadə hüquqlarına xitam verilməklə dövlət ehtiyacları üçün boşaldılması barədə qətnamə qəbul edilməsini məhkəmədən xahiş etmişdir.

İddia tələbi onunla əsaslandırılmışdır ki, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 8 iyul 2008-ci il tarixli, 2930 nömrəli sərəncamı ilə təsdiq edilmiş “Bakı şəhərində nəqliyyat sisteminin təkmilləşdirilməsi üzrə 2008-2013-cü illər üçün əlavə Tədbirlər Planı”na əsasən Bakı-Şamaxı avtomobil yolunun 4 zolağa genişləndirilməsi nəzərdə tutulmuşdur. Bununla əlaqədar Bakı-Şamaxı avtomobil yolunun 57-ci km hissəsində, Cəngi qəsəbəsində yerləşən N.A.Mürsəliyevə məxsus daşınmaz əmlak, yəni

36,72 kv.m əsas sahəsi olan yaşayış evi, 28,5 kv. m olan daş hasar və 100 ədəd ağac yolun tikintisi altına düşmüşdür. Tikinti altına düşən daşınmaz əmlakın bazar dəyərində uyğun olaraq qiymətləndirilməsindən ötrü müstəqil qiymətləndirici cəlb edilmişdir. Cavabdeh N.A.Mürsəliyevə yolun tikintisi altına düşən daşınmaz əmlak üçün (36,72 kv.m əsas sahəsi olan yaşayış evi, 28,5 kv.m ölçüsündə olan tövlə, 1,3 kv.m ölçüsündə olan ayaqyolu, 48,83 kv.m ölçüsündə olan daş hasar və 100 ədəd ağac) “Azər Expert” MMC-nin rəyi ilə müəyyən edilmiş və satınalma qiymətinə 20% əlavə edilməklə ümumilikdə 21710 (iyirmi bir min yeddi yüz on) manat məbləğində pul vəsaiti təklif edilmiş, lakin N.A.Mürsəliyevə qeyd edilən məbləği qəbul etməkdən imtina etmişdir. N.A. Mürsəliyevə müəyyən edilmiş kompensasiyanı qəbul edərək mənzilin boşaldılması barədə təklif edilsə də cavabdeh bu günə qədər həmin sahəni boşaltmaqdan imtina edir. Cavabdehlə razılıq əldə edilməsi üçün bütün səylərdən istifadə edilmiş, lakin müsbət nəticə əldə etmək mümkün olmamışdır. Göstərilənləri nəzərə alaraq iddianın təmin olunması məhkəmədən xahiş olunmuşdur.

İş üzrə Qobustan Rayon Məhkəməsinin 2(026)-96/2014 sayılı 25 aprel 2014-cü il tarixli qərarı ilə iddiaçı Azərbaycan Respublikası Nəqliyyat Nazirliyi «Azəryolservis» ASC-nin cavabdeh N.A.Mürsəliyevə qarşı iddiaçı üzrə olan mulki iş iddiaçı N.A.Mürsəliyevin cavabdeh «Azəryolservis» ASC-yə qarşı olan və Nəsimi Rayon Məhkəməsinin icraatında olan mulki işlə birgə baxılması üçün Bakı şəhəri Nəsimi Rayon Məhkəməsinə göndərilməsi qərara alınmışdır.

İddiaçı N.A.Mürsəliyev kassasiya şikayətində apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qətnaməsinin dəyişdirilərək iddia tələbinin təmin edilərək cavabdehdən 49.200 manat onun xeyrinə tutulması barədə qərar çıxarılmasını xahiş etmişdir.

Cavabdeh «Azəryolservis» ASC kassasiya şikayətində apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qətnaməsinin dəyişdirilərək iddiaçıya 21700 manat kompensasiya ödənilməklə dövlət ehtiyacları üçün torpağın geri alınması barədə qərar çıxarılmasını xahiş etmişdir.

Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyi kassasiya şikayətində apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qətnaməsinin ləğv edilərək iddia tələbinin rədd edilməsi barədə qərar çıxarılmasını xahiş etmişdir.

Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin Mülki Kollegiyası qəbul etdiyi qətnamə ilə gəlidiyi nəticənin maddi hüquqi əsası kimi Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin 21.1, 21.2, 211, 157.1, 157.9, 246, 247 -ci maddələrinə, Torpaq Məcəlləsinin 66-cı maddəsinə istinad etməklə onunla əsaslandırmışdır ki, “Əmlak Bazarı İştirakçıları” İB-nin rəyi ilə iddiaçıya dəyən zərərin məbləği düzgün müəyyən edildiyinə görə N.A.Mürsəliyevə dəyən zərər həmin ekspertiza rəyinə əsasən ödənilməlidir. Bununla yanaşı qeyd olunan ekspertiza rəyi ilə müəyyən olunmuş ümumi məbləğdən iddiaçının istifadəsində olan torpaq sahəsi onun mülkiyyətində olmadığına görə həmin torpaq sahəsinin alınmasına görə 12000 manat məbləğində kompensasiya çıxılmalı və iddiaçıya 37.200 manat məbləğində dəyən zərər ödənilməlidir.

Aşağıdakı əsaslara görə kassasiya məhkəməsi kassasiya şikayətlərini qismən təmin etmişdir.

İş materiallarına əlavə edilmiş Qobustan rayon Nabur kənd İcra nümayəndəliyinin 02 iyun 1997-ci il tarixli 3 №-li sərəncamından çıxarışa əsasən Qobustan rayonu, Cəngi qəsəbəsində yerləşən ümumi sahəsi 0,12 ha olan torpaq sahəsi ayrılaraq ev tikmək üçün N.A.Mürsəliyevin hesabına keçirilmişdir.

«Azəryolservis» ASC-nin N.A. Mürsəliyevə göndərdiyi bildirişdə torpağın əvəzinə 21710 (iyirmi bir yeddi yüz on) manat kompensasiya ödənilməsi, daşınmaz əmlakın tikinti sahəsindən kənarlaşdırılması üçün tam boşaldılmasını qısa müddət ərzində təmin edilməsi göstərilmişdir.

Qobustan rayonu İcra hakimiyyəti başçısının 02 avqust 2013-cü il tarixli sərəncamından çıxarışa əsasən Bakı-Şamaxı avtomobil yolunun 4 zolağa genişlənməsi ilə əlaqədar Qobustan rayonu ərazisindən keçən hissədə tikinti altına düşən maneələrin (yaşayış, qeyri-yaşayış və torpaq) «Torpaqların dövlət ehtiyacları üçün alınması haqqında» Azərbaycan Respublikası Qanununa uyğun

olaraq köçürülməsini təmin etmək məqsədilə inventarlaşdırma və sənədləşdirilmənin aparılması üçün komissiya yaradılmışdır.

“Azər Expert” MMC-nin 14 noyabr 2013-cü il tarixli rəyinə əsasən Bakı-Şamaxı avtomobil yolunun 57-ci km-də, Cəngi qəsəbəsində yerləşən N.A.Mürsəliyevə məxsus olan daşınmaz əmlakın 2013-cü il noyabr ayı tarixinə olan bazar dəyəri satılma qiymətinə 20% əlavə edilməklə 21710 (iyirmi bir min yeddi yüz on) manat məbləğində təşkil edir.

“Əmlak Bazarı İştirakçıları” İB-nin 11 avqust 2014-cü il tarixli rəyinə əsasən N.A.Mürsəliyevin istifadəsində olan Qobustan rayonu, Cəngi qəsəbəsində yerləşən 12 sot torpaq sahəsinin, o cümlədən yaşayış evinin, tövlənin, daş hasarın və digər tikililərin, həmçinin 100 ədəd ağacın real bazar qiyməti 11 avqust 2014-cü il tarixə 49200 manat təşkil edir.

Azərbaycan Respublikası MM-nin:

-157.9-cu maddəsinə görə dövlət ehtiyacları tələb etdikdə dövlət tərəfindən mülkiyyət yalnız qanunla icazə verilmiş hallarda yolların və digər kommunikasiya xətlərinin çəkilməsi, sərhəd zolağının müəyyən edilməsi və ya müdafiə əhəmiyyətli obyektlərin tikilməsi məqsədilə müvafiq dövlət orqanı tərəfindən və yalnız bazar dəyəri miqdarında qabaqcadan əvəzi ödənilməklə özgəninkiləşdirilə bilər.

-246.1, 246.3-cü maddələrinə əsasən bu Məcəllənin 157.9-cu maddəsinə uyğun olaraq torpaq sahəsinin dövlət ehtiyacları üçün alınması haqqında qərarı müvafiq icra hakimiyyəti orqanı qəbul edir. Sahəsinin alınması haqqında qərar qəbul etmiş icra hakimiyyəti orqanı bu barədə torpaq sahəsinin mülkiyyətçisinə yazılı bildiriş göndərməlidir.

-247.1, 247.2-ci maddələrinin tələbinə əsasən Dövlət ehtiyacları üçün alınan torpaq sahələrinin satılma qiyməti müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi qaydada hesablanaraq bu Məcəllənin 246.3-cü maddəsində göstərilən bildirişin göndərildiyi gündən sonra 80 təqvim günündən tez və 120 təqvim günündən gec olmayaraq mülkiyyətçiyə ödənilir. Satılma qiyməti müəyyənləşdirilərkən həmin qiymətə torpaq sahəsinin və orada olan daşınmaz əmlakın bazar dəyəri, habelə torpaq sahəsinin alınması nəticəsində mülkiyyətçiyə dəyən bütün zərər, o cümlədən əldən çıxmış fayda da daxil olmaqla, onun

üçüncü şəxslər qarşısında daşdığı öhdəliklərə vaxtından əvvəl xitam verilməsi ilə əlaqədar düşdüyü zərər daxil edilir.

Birinci və apellyasiya instansiyası məhkəmələri tərəfindən müəyyən edilmişdir ki, Qobustan rayonu, Cəngi qəsəbəsində yerləşən 0,12 ha torpaq sahəsi və onun üzərində yerləşən 36,72 kv.m əsas sahəsi olan yaşayış evi, 28,5 kv.m ölçüsündə olan tövlə, 1,3 kv.m ölçüsündə olan ayaqyolu, 48,83 kv.m ölçüsündə olan daş hasar N.A.Mürsəliyevin istifadəsindədir. Həmin torpaq sahəsində olan 100 ədəd ağac da N.Mürsəliyev tərəfindən əkilib becərilmişdir.

Birinci və apellyasiya instansiyası məhkəmələrinin iclaslarında həmçinin müəyyən olunmuşdur ki, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 08 iyul 2008-ci il tarixli 2930 №-li sərəncamı ilə təsdiq edilmiş “Bakı şəhərində nəqliyyat sisteminin təkmilləşdirilməsi üzrə 2008-2013-cü illər üçün əlavə Tədbirlər Planı”na əsasən Bakı-Şamaxı avtomobil yolunun 4 zolağa genişləndirilməsi ilə əlaqədar tikinti altına düşən yaşayış və qeyri-yaşayış obyektlərinin dövlət ehtiyacları üçün alınması nəzərdə tutulmuşdur. İddiaçının istifadəsində olan əmlak və torpaq sahəsi yolun tikintisi altına düşdüyündən cavabdeh «Azəryolservis» ASC-nin sifarişi əsasında həmin əmlak «Azər Ekspert» MMC tərəfindən qiymətləndirilmiş, 20% əlavə hesablanmış və nəticədə 21710 manat məbləğində qiymət təyin olunmuş, cavabdeh N.A.Mürsəliyevə yolun tikintisi altına düşən daşınmaz əmlak üçün 21710 (iyirmi bir min yeddi yüz on) manat məbləğində pul vəsaiti təklif edilmiş, bununla bağlı ona bildiriş də göndərilmişdir. Lakin N.A.Mürsəliyev qeyd edilən məbləği qəbul etməkdən imtina etmişdir.

Azərbaycan Respublikası MPM-nin:

-97.2-97.4-cü maddələrinə əsasən işdə iştirak edən şəxslər qarşılıqlı razılığa əsasən konkret səlahiyyətli şəxsin ekspert təyin edilməsini məhkəmədən xahiş edə bilirlər. İşdə iştirak edən şəxslər ekspertiza keçirilən zaman baxılmalı olan sualları məhkəməyə təqdim etməyə haqlıdırlar. Ekspert rəyinin alınmasına dair sualların yekun məzmununu məhkəmə müəyyən edir. İşdə iştirak edən şəxslərin təqdim etdiyi sualların rədd edilməsini məhkəmə əsaslandırmağa borcludur.

-99.1, 99.2-ci maddələrinə görə ekspertiza çəkişmə prinsipinə və bu Məcəllənin

müddəalarında nəzərdə tutulmuş işdə iştirak edən şəxslərin hüquqlarına riayət olunmaqla keçirilir. Məhkəmə ekspertizanın keçirilməsinin gedişi haqqında məlumat əldə etməyə haqlıdır. Ekspertiza ekspert idarələrinin işçiləri və ya məhkəmə tərəfindən tapşırılan digər mütəxəssislər tərəfindən keçirilir. Ekspertizanın keçirilməsi bir neçə ekspertə tapşırıla bilər.

-102-ci maddəsinə görə isə ekspertin rəyi kifayət qədər aydın və ya tam olmadıqda məhkəmə əlavə ekspertiza təyin edə bilər və onun keçirilməsini həmin və ya başqa ekspertə tapşırıla bilər. Məhkəmə, əsassızlığına görə ekspertin rəyi ilə razılaşmadıqda, habelə bir neçə ekspertin rəyləri arasında ziddiyyətlər olduqda, ekspertiza aparılmasını başqa ekspertə və ya ekspertlərə tapşırmaqla, təkrar ekspertiza təyin edə bilər.

Lakin apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən prosessual qanunvericiliyin yuxarıda qeyd olunan normalarının tələbləri yerinə yetirilməmişdir.

Belə ki, iddiaçı N.A.Mürsəliyevin istifadəsində olan 12 sot torpaq sahəsinin, yaşayış evinin, tövlənin, digər tikililərin, daş hasarın, 100 ədəd ağacların bazar qiyməti “Azər Ekspert” MMC-nin rəyinə əsasən 21710 manat, “Əmlak Bazarı İştirakçıları” İB-nin rəyinə görə isə 49200 manat təşkil edir.

Göründüyü kimi ekspertiza rəylərində qeyd olunan əmlaklara qoyulan bazar qiymətləri arasında ciddi ziddiyyətlər vardır.

Lakin apellyasiya instansiyası məhkəməsi ekspertiza rəyləri arasında qeyd olunan ziddiyyətli halları tərəflərin iştirakı ilə təkrar ekspertiza təyin etməklə aradan qaldırmamış, nəticədə iddiaçının istifadəsində və mülkiyyətində olan əmlakların real bazarı qiymətləri müəyyən edilməmiş qalmışdır.

Apellyasiya instansiyası məhkəməsinin Azərbaycan Respublikası MM-nin 157.9, 246, 247-ci maddələrinə və Torpaq Məcəlləsinin 66-cı maddəsinə istinad etməklə iddiaçı N.A.Mürsəliyevin istifadəsində olan 12 sot torpaq sahəsinin onun mülkiyyətində olmadığı üçün iddia tələbinin həmin torpaq sahəsinə görə kompensasiya ödənilməsi hissəsinin təmin edilməməsi ilə bağlı kassasiya qaydasında işə baxan məhkəmə kollegiyası aşağıdakıları qeyd etmişdir.

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 13, 29-cu maddələrinin tələblərinə əsasən Azərbaycan Respublikasında mülkiyyət toxunulmazdır və dövlət tərəfindən müdafiə olunur. Mülkiyyət dövlət mülkiyyəti, xüsusi mülkiyyət və bələdiyyə mülkiyyəti növündə ola bilər. Mülkiyyətdən insan və vətəndaş hüquqları və azadlıqları, cəmiyyətin və dövlətin mənafeləri, şəxsiyyətin ləyaqəti əleyhinə istifadə edilə bilməz. Hər kəsin mülkiyyət hüququ vardır. Mülkiyyətin heç bir növünə üstünlük verilmir. Mülkiyyət hüququ, o cümlədən xüsusi mülkiyyət hüququ qanunla qorunur. Hər kəsin mülkiyyətində daşınar və daşınmaz əmlak ola bilər. Mülkiyyət hüququ mülkiyyətçinin təbəşinə və ya başqaları ilə birlikdə əmlaka sahib olmaq, əmlakdan istifadə etmək və onun barəsində sərəncam vermək hüquqlarından ibarətdir. Heç kəs məhkəmənin qərarı olmadan mülkiyyətindən məhrum edilə bilməz. Əmlakın tam müsadirəsinə yol verilmir. Dövlət ehtiyacları üçün mülkiyyətin özgəninkiləşdirilməsinə yalnız qabaqcadan onun dəyərini ədalətli ödəmək şərti ilə yol verilə bilər.

“İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqların müdafiəsi haqqında” Avropa Konvensiyasının 1 sayılı Protokolunun 1-ci maddəsinə əsasən hər bir fiziki və hüquqi şəxs öz mülkiyyətindən maneəsiz istifadə hüququna malikdir. Heç kəs cəmiyyətin maraqları naminə qanunla və beynəlxalq hüququn ümumi prinsipləri ilə nəzərdə tutulmuş şərtlər istisna olmaqla öz mülkiyyətindən məhrum edilə bilməz.

Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsinin “Axverdiyev Azərbaycana qarşı” işi üzrə 29 yanvar 2015-ci il tarixli qərarında göstərmişdir: “Ev və mübahisə olunan torpaq sahəsi ərizəçinin “mülkiyyətidirmi”? Məhkəmə təkrarən qeyd edir ki, 1 sayılı Protokolun 1-ci maddəsinin birinci hissəsində nəzərdə tutulmuş “mülkiyyət” anlayışı müstəqil məzmunu malik olub maddi əşyalara sahiblik ilə məhdudlaşmır və milli qanunvericilikdəki formal təsnifatdan asılı deyil. Maddi əşyalar kimi, əmlakı təşkil edən bəzi digər hüquqlar və maraqlar da “mülkiyyət hüququ” kimi tanınmalı və beləliklə, bu maddənin məzmunu baxımından “mülkiyyət” hesab olunmalıdır. “Mülkiyyət” anlayışı “mövcud mülkiyyətlə” məhdudlaşmır və tələblər də daxil olmaqla, ərizəçinin ən

azından mülkiyyət hüququndan səmərəli şəkildə istifadənin əldə olunmasına ağılabatan və “qanuni gözləntisi” olan əmlakı da əhatə edə bilər. “Gözlənti” mübahisə obyektini olan mülki maraqla bağlı hüquqi müddəaya və ya hüquqi akta əsaslandığı halda “qanunidir”. Hər bir işdə, işin bütün halları nəzərə alınmaqla, bu halların ərizəçiyə 1 sayılı Protokolun 1-ci maddəsi ilə qorunan maddi marağa hüquq verib-verməməsi müəyyən olunmalıdır.

Məhkəmə həmçinin qeyd edir ki, Azərbaycanın hüquq sisteminə əsasən tikilinin altında yerləşən torpaq sahəsinə mülkiyyət hüququ birbaşa olaraq tikiliyə mülkiyyət hüququ ilə bağlı deyil. Başqa sözlə, daşınmaz əmlakın sahibi mülkiyyətin yerləşdiyi torpaq sahəsinə mülkiyyət hüququna malik olmaya bilər. Beləliklə, torpaq Dövlət və ya bələdiyyə mülkiyyətində qalmaqla, şəxs tikiliyə mülkiyyət hüququna malik ola bilər. Buna baxmayaraq, Mülki Məcəllənin 243.1-ci maddəsinə müvafiq olaraq, milli qanunvericiliyə əsasən daşınmaz əmlakın mülkiyyətçisinə həmin əmlakın yerləşdiyi və digər şəxsin mülkiyyətində olan torpaq sahəsindən istifadə hüququ verilir (bax: § 56). Bundan əlavə, fərdi yaşayış evlərinin altında yerləşən dövlət torpaqlarının, evə aid olan həyətlərin və həyətyanı sahələrin “qanuni istifadəçiləri” torpaq sahəsini əvəzsiz qaydada özəlləşdirmək hüququna malikdirlər. Onlar bu hüquqdan istifadə etdikdə, torpağa mülkiyyət hüququ dövlət qeydiyyatına alındığı tarixdən yararır.

Doğrudur ki, ərizəçi evinə aid olan torpaq sahəsinə və həyətyanı sahəyə mülkiyyət hüququnun qeydiyyatına alınması üçün heç vaxt müraciət etməmişdir. Buna görə də formal olaraq o, evin sökülməsi zamanı torpağa mülkiyyət hüququna malik olmamışdır. Buna baxmayaraq, qüvvədə olan qanunvericiliyə uyğun olaraq ərizəçi evə mülkiyyət hüququ əsasında torpağın “qanuni istifadəçisi” olmuşdur. Bundan başqa, onun milli qanunvericiliyə əsasən torpağa əvəzsiz qaydada mülkiyyət hüququnun əldə olunmasına dair hüquqi gözləntisi var idi. Müvafiq olaraq, 8 oktyabr 2005-ci il tarixində ərizəçinin torpağın “mülkiyyət” qismində tanınması üçün kifayət qədər mülki marağa malik olmuşdur.

Yuxarıda qeyd olunanları nəzərə alaraq məhkəmə müəyyən edir ki, həm ev, həm də

torpaq sahəsi 1 saylı Protokolun 1-ci maddəsinə əsasən ərizəçinin “mülkiyyəti” olmuşdur.”

Yuxarıda qeyd edildiyi kimi, iş materiallarından görünür ki, iddiaçı N.A.Mürsəliyevin istifadəsində olan mübahisəli 0,12 ha torpaq sahəsi Qobustan rayon Nabur kənd İcra nümayəndəliyinin yuxarıda göstərilən sərəncamı ilə ev tikmək üçün ona, yəni N.A.Mürsəliyevə ayrılaraq onun hesabına keçirilmiş və o, qanuni əsaslarla ona verilmiş həmin torpaq sahəsində ev tikməklə ondan istifadə edir.

Kassasiya məhkəmə hesab etmişdir ki, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsinin prezident hüququna əsasən iddiaçı N.A.Mürsəliyevin qanuni əsasla istifadəsinə verilmiş və istifadə etdiyi 0,12 ha torpaq sahəsinə onun gözlənilən mülkiyyət hüququ vardır. Ona görə də iddiaçıya həmin torpaq sahəsinə görə də bazar qiyməti ilə kompensasiya ödənilməlidir.

İş üzrə keçirilmiş ekspertiza xərcləri və digər məhkəmə xərcləri də Azərbaycan Respublikası MPM-nin 116-124-cü maddələrinə müvafiq qaydada həll edilməlidir.

Azərbaycan Respublikası MPM-nin 418.1-ci maddəsinə əsasən maddi və prosesual hüquq normalarının pozulması və ya düzgün tətbiq olunmaması apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qətnamə və qərarının ləğv edilməsi üçün əsasdır.

İşin şərh olunan hallarını müzakirə edərək Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Mülki Kollegiyası 25 iyun 2015-ci il tarixli qərarı ilə kassasiya şikayətlərini qismən təmin edərək Bakı Apellyasiya Məhkəməsi Mülki Kollegiyasının hazırkı iş üzrə 21 yanvar 2015-ci il tarixli qətnaməsini ləğv etmiş və iş yenidən baxılması üçün həmin məhkəməyə göndərmişdir.

Vergi ödəyicisi barədə vergi məsuliyyəti və öhdəlikləri yaradan sənədlərin, o cümlədən əlavə vergilərin hesablanmasına dair qərarların yalnız Azərbaycan Respublikası Vergi Məcəlləsinin 70.2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş qaydada çatdırılması lazımi qaydada təqdim etmə kimi qəbul edilə bilər.

İddiaçı “Monolit-F” Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti (bundan sonra mətdə iddiaçı) cavabdeh Azərbaycan Respublikası Vergilər Nazirliyi yanında Bakı şəhər Vergilər Departamentinə qarşı Bakı şəhər Vergilər Departamentinin 22 may 2014-cü il tarixli 1419020192377300 və 1419020192378000 nömrəli qərarlarının ləğv edilməsinə və həmin qərarlar əsasında “Monolit-F” MMC-yə əsassız hesablanmış faiz və sanksiyaların silinməsi tələbinə dair iddia ərizəsi ilə 2 saylı Bakı İnzibati-İqtisadi Məhkəməsinə (bundan sonra mətdə birinci instansiya məhkəməsi) müraciət etmişdir.

Birinci instansiya məhkəməsinin 04 mart 2015-ci il tarixli qərarı ilə iş üzrə cavabdeh Bakı şəhər Vergilər Departamenti əsl cavabdeh Azərbaycan Respublikası Vergilər Nazirliyi yanında Bakı Vergilər Departamenti ilə əvəz edilmiş, həmin məhkəmənin 16 mart 2015-ci il tarixli qərarı ilə isə iddia tələbi təmin edilmişdir.

Məhkəmənin qeyd olunan qərarından narazı qalan cavabdeh apellyasiya şikayəti verərək birinci instansiya məhkəməsinin 16 mart 2015-ci il tarixli qərarının ləğv edilməsini, iddia tələbinin rədd edilməsini xahiş etmişdir.

Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin İnzibati-İqtisadi Kollegiyasının 29 iyun 2015-ci il tarixli qərarı ilə apellyasiya şikayəti qismən təmin edilərək iş üzrə birinci instansiya məhkəməsinin 16 mart 2015-ci il tarixli qərarı ləğv edilmiş və iddia mümkün sayılmamışdır.

Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin İnzibati-İqtisadi Kollegiyasının 29 iyun 2015-ci il tarixli qərarından iddiaçı kassasiya şikayəti verərək həmin şikayətini onunla əsaslandırılmışdır ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsinin bu qərarı əsassız və qanunsuzdur. Belə ki, qərardan müəyyən olunur ki, məhkəmə iddiaçının iddia tələbinin qanunvericiliyin tələblərinə uyğun olmadığını qeyd etməklə və Azərbaycan Respublikası

İnzibati-Prosessual Məcəlləsinin (bundan sonra İPM-nin) 38-ci maddəsinə əsaslanmaqla iddianı mümkünsüz hesab etsə də, həmin maddəyə görə iddiaçının iddia ərizəsində inzibati aktın qəbul edilməsi və qəbul edilməsindən imtina olunması, yaxud inzibati orqanın hərəkəti və ya hərəkətsizliyi nəticəsində onun hüquqlarının və qanunla qorunan maraqlarının pozulduğunu əsaslandırıdığı hallarda mübahisələndirmə haqqında iddia mümkün sayılır. Lakin məhkəmə iddiaçının guya şikayət vermə müddətinin ötürülməsini iddiaçının hüquqlarının pozulmasının əsaslandırılmamağı kimi dəyərləndirmişdir ki, belə bir mövqe də tam əsassızdır. Belə ki, məlum maddəyə görə əgər iddiaçı mübahisələndirmə haqqında iddia irəli sürürsə, bu halda o hüquqlarının pozulduğunu əsaslandırılmalıdır və iddia müddətinin buraxılması bu maddəyə görə iddianın əsassız olmasına dəlalət edə bilməz. Kassator qeyd etmişdir ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsi İPM-nin 38-ci maddəsinə istinad etməklə iddianın qaldırılma müddətinin buraxılmasını vurğulamışdır. Bununla belə Azərbaycan Respublikası Vergilər Məcəlləsinin 62.3-cü maddəsinə əsasən vergi orqanlarının qərarlarından (aktlarından), habelə vergi orqanlarının vəzifəli şəxslərinin hərəkətlərindən (hərəkətsizliyindən) şikayət yuxarı vergi orqanına (yuxarı vəzifəli şəxsə) vergi ödəyicisi və ya başqa borclu şəxs tərəfindən öz hüquqlarının pozulduğunu bildiyi və ya bilməli olduğu gündən 3 ay müddətində verilir. Həmin Məcəllənin 70.2-ci maddəsinə əsasən vergi orqanının vergi ödəyicisinə göndərdiyi hər hansı bildiriş və ya digər sənəd adı göstərilməklə vergi orqanının rəhbəri (onun müavini) tərəfindən imzalanmalı və möhürlə təsdiq edilməlidir. Sənədlər vergi ödəyicisi olan hüquqi şəxsin dövlət qeydiyyatı haqqında sənədlərində və ya vergi ödəyicisi olan fiziki şəxsin uçot sənədlərində sonuncu ünvan kimi qeyd olunmuş ünvana zərfin qəbul edildiyinə dair bildiriş yazılan sifarişli məktubla çatdırıldıqda və ya şəxsən verildikdə lazımı qaydada vergi ödəyicisinə verilmiş sayılır. Lakin vergi orqanı Vergilər Məcəlləsinin tələblərinə riayət etməmiş və qərarı təqdim etməmişdir. Yalnız cəmiyyətə qarşı cavabdeh tərəfindən faizlərin ödənilməsi tələbi ilə qaldırılmış iddiaya baxılarkən iddiaçı

mübahisələndirilən qərarla 2014-cü ilin sonunda tanış olmuşdur. Qeyd olunanlar onun, yəni iddiaçı tərəfindən iddia müddətinin buraxılmamasını təsdiq edir.

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin İnzibati-İqtisadi Kollegiyası məruzəçi hakimin məruzəsini, işin faktiki hallarının qüvvədə olan qanunvericilik normalarına uyğunluğunu yoxlayaraq hesab etmişdir ki, aşağıda qeyd olunanları nəzərə alaraq iş üzrə iddiaçının kassasiya şikayəti qismən təmin edilməli, apellyasiya instansiyası məhkəməsinin 29 iyun 2015-ci il tarixli qərarı ləğv edilməli, iş isə təkrar baxılması üçün apellyasiya instansiyası məhkəməsinə göndərilməlidir.

Məhkəmə kollegiyası ilk növbədə qeyd etmişdir ki, İPM-nin 91-ci maddəsinə əsasən Ali Məhkəmə mübahisə ilə bağlı işə şikayət həddində baxır və yalnız apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən maddi və prosessual hüquq normalarının düzgün tətbiq edilməsini yoxlayır və hər bir halda baxılan mübahisəyə maddi və prosessual hüquq normalarının faktlar əsasında tətbiq olunmasına əsaslanıb apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən işin faktiki hallarının düzgün müəyyən edilib-edilməməsini araşdırmalıdır.

Apellyasiya instansiyası məhkəməsi 29 iyun 2015-ci il tarixli qərarı ilə birinci instansiya məhkəməsinin 16 mart 2015-ci il tarixli qərarını ləğv edərək və iddianın mümkün sayılmaması, cavabdehin apellyasiya şikayətinin isə qismən təmin edilməsi nəticəsinə gələrkən, İPM-nin 32.1, 38.1 və 35.1-ci maddələrinə istinad edərək qeyd etmişdir ki, qanunvericiliyin tələbinə görə iddiaçı onun hüququnun pozulduğunu bildiyi vaxtdan 30 gün müddətində məhkəməyə müraciət etməli idi. Məhkəmənin qənaətinə görə, hazırkı işin halları iddiaçının 20 iyun 2014-cü il tarixdə məhkəməyə müraciət etməyə əsas vermiş, lakin iş materiallarından görüldüyü kimi, o, yalnız 12 yanvar 2015-ci il tarixdə məhkəməyə iddia ərizəsi ilə müraciət etmiş, bununla da iddiaçının iddia tələbi qanunvericiliyin tələblərinə uyğun qaydada verilmiş iddia kimi mümkün sayıla bilməz.

İPM-nin 32.1-ci maddəsinə əsasən mübahisələndirmə haqqında iddia vasitəsi ilə iddiaçı inzibati aktın ləğv olunmasını və ya

dəyişdirilməsini məhkəmədən tələb edə bilər. Mübahisələndirmə haqqında iddia mübahisə edilən inzibati aktın icra olunması nəticəsində meydana gəlmiş nəticələrin aradan qaldırılması tələbini özündə əks etdirən əlavə ərizə ilə birlikdə də qaldırıla bilər. Qeyd olunan maddənin məzmunundan da göründüyü kimi, iddiaçının bu tələbi mübahisələndirmə haqqında iddialara aiddir.

Belə ki, İPM-nin 38.1-ci maddəsinin tələblərinə görə, mübahisələndirmə haqqında iddia inzibati aktın təqdim (elan) olunduğu vaxtdan, şikayət instansiyasına şikayət verildiyi hallarda isə şikayətə dair qəbul olunan inzibati aktın təqdim olunduğu vaxtdan 30 gün müddətində qaldırıla bilər.

Bundan başqa apellyasiya instansiyası məhkəməsi qərardadında qeyd etmişdir ki, cavabdehin nümayəndəsinin təqdim etdiyi "Vergi ödəyiciləri ilə yazışmalar barədə hesabat"dan aydın olur ki, iddiaçının mübahisələndirdiyi qərarları cavabdeh 22 may 2014-cü il tarixdə, saat 17:26:48 göndərmiş və iddiaçı 22 may 2014-cü il tarixdə müvafiq olaraq saat 19:45:37 və 19:46:29-da oxumuş, beləliklə də iddiaçıya onun hüququnun pozulduğu 22 may 2014-cü il tarixdə məlum olmuşdur.

Bununla yanaşı apellyasiya instansiyası məhkəməsi vurğulamışdır ki, iddiaçı onun hüququnun pozulduğunu bildiyi vaxtdan 30 gün müddətində, yəni 20 iyun 2014-cü il tarixədək iddia ilə məhkəməyə müraciət edə bilərdi. Lakin iş materiallarından görünür ki, iddiaçı yalnız 12 yanvar 2015-cü il tarixdə məhkəməyə iddia ərizəsi ilə müraciət etdiyinə görə, məhkəmə qeyd etmişdir ki, iddiaçının iddia tələbi qanunvericiliyin tələblərinə uyğun olmadığından mümkün sayıla bilməz.

Kassasiya kollegiyası hesab etmişdir ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsinin gəldiyi nəticə qanunvericiliyin tələblərinə zidd olduğundan həmin məhkəmənin qərardadı ləğv edilməli və iş yenidən baxılması üçün apellyasiya instansiyası məhkəməsinə göndərilməlidir.

Kassasiya qaydasında mübahisələndirilən qərardaddan görünür ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsi iddianın müddət ötürülməklə verilməsi haqda nəticəsini belə əsaslandırmışdır ki, əlavə vergilərin

hesablanmasına dair qərarlar tərəflər arasında bağlanmış müqaviləyə uyğun olaraq iddiaçıya elektron qaydada təqdim edilmiş, iddiaçı isə İPM-nin 38-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş 30 günlük müddəti ötürməklə iddia qaldırmışdır.

Azərbaycan Respublikası Vergi Məcəlləsinin 70.1-ci maddəsinə görə vergi orqanının vergi ödəyicisinə və ya vergi ödəyicisinin vergi orqanına tələbi yazılı şəkildə və ya elektron formada tərtib edilməmişdirsə və bir tərəf onu digər tərəfə verməmişdirsə, belə tələblərin heç biri vergi orqanı və ya vergi ödəyicisi üçün hüquqi qüvvəyə malik deyildir.

Həmin Məcəllənin 70.2-ci maddəsinə əsasən vergi orqanının vergi ödəyicisinə göndərdiyi hər hansı bildiriş və ya digər sənəd adı göstərilməklə vergi orqanının rəhbəri (onun müavini) tərəfindən imzalanmalı və möhürlə təsdiq edilməlidir. Sənədlər vergi ödəyicisi olan hüquqi şəxsin dövlət qeydiyyatı haqqında sənədlərində və ya vergi ödəyicisi olan fiziki şəxsin uçot sənədlərində sonuncu ünvan kimi qeyd olunmuş ünvana zərfin qəbul edildiyinə dair bildiriş yazılan sifarişli məktubla çatdırıldıqda və ya şəxsən verildikdə lazımı qaydada vergi ödəyicisinə verilmiş sayılır.

Qanunun bu tələbləri ilə bağlı kassasiya kollegiyası qeyd etmişdir ki, vergi ödəyicisi barədə vergi məsuliyyəti və öhdəlikləri yaradan sənədlərin, o cümlədən əlavə vergilərin hesablanmasına dair qərarların yalnız Vergi Məcəlləsinin 70.2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş qaydada çatdırılması lazımı qaydada təqdim etmə kimi qəbul edilə bilər. Hazırkı işdə isə əlavə vergi məsuliyyətinə cəlb edilməyə dair qərarların göstərilən qaydada iddiaçıya çatdırıldığı sübut olunmur.

Vergi Məcəlləsinin 70.1-ci maddəsi isə vergi ödəyicisi barədə vergi məsuliyyəti və öhdəlikləri yaratmayan sənədlərin elektron formada çatdırılması imkanını təsbit edir.

Tərəflər arasında bağlanmış sənədlərin elektron formada mübadiləsinə dair müqaviləyə münasibətdə isə nəzərə alınmalıdır ki, onun predmetini yalnız vergi bəyannamələrinin (hesabatların) vergi ödəyicisi tərəfindən elektron sənəd formasında göndərilməsi, vergi orqanları tərəfindən onların qəbulu və bu barədə vergi ödəyicisinə elektron şəkildə bildirişin verilməsi təşkil edir. Başqa sözlə, vergi məsuliyyətinə cəlb edilməyə dair qərarların

elektron formada göndərilməsinin müqavilə ilə tənzimlənməsi Vergi Məcəlləsinə uyğun deyil.

Bu səbəbdən də apellyasiya instansiyası məhkəməsinin iş üzrə gəlidiyi nəticə düzgün hesab edilə bilməz.

İPM-nin 96.9-cu maddəsinin tələbinə əsasən Ali Məhkəmə apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qərarını (qərardadı) dəyişdirmədən qüvvədə saxlaya bilər, dəyişdirə

bilər və ya ləğv edərək (tam və ya qismən) yeni qərar qəbul edə bilər.

Yuxarıda şərh olunanlara əsaslanan məhkəmə kollegiyasının iş üzrə qəbul etdiyi 07 oktyabr 2015-ci il tarixli qərarı ilə iddiaçının kasasiya şikayəti qismən təmin edilərək apellyasiya instansiyası məhkəməsinin 29 iyun 2015-ci il tarixli qərardadı qismən ləğv edilmiş və iş təkrar baxılması üçün apellyasiya instansiyası məhkəməsinə göndərilmişdir.

Şahidin birinci instasiya məhkəməsinin məhkəmə iclasında dindirilməməsi, bununla bağlı müdafiə tərəfinin vəsatətinin apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən təmin edilməməsi Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasında, İnsan Hüquqlarının və Əsas Azadlıqlarının Müdafiəsi haqqında Avropa Konvensiyasının 6-cı maddəsində təsbit edilmiş ədalətli məhkəmə araşdırması hüququnun pozulmasına səbəb olmuş və İnsan Hüquqları üzrə Avropa Məhkəməsinin prsedentlərinə ziddiyyət təşkil etmişdir.

Bakı şəhəri Binəqədi Rayon Məhkəməsinin 27 oktyabr 2014-cü il tarixli hökmü ilə Qasimov Əli Əbdürrəhman oğlu Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin (bundan sonra CM-nin) 178.2.2 və 178.2.4-cü maddələri ilə təqsirli bilinərək 5 (beş) il 6 (altı) ay müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzasına məhkum edilmişdir.

Həmçinin, hökmə zərərçəkmiş şəxs Əliyev Fariz Mirzəcan oğlunun Ə.Ə.Qasimova qarşı verdiyi 7000 (yeddi min) manat məbləğində mülki iddiası təmin edilmiş, 7000 (yeddi min) manat məbləğində pulun Qasimov Əli Əbdürrəhman oğlundan tutularaq Əliyev Fariz Mirzəcan oğluna verilməsi qərara alınmışdır. Zərərçəkmiş şəxs Rəhimova Maya Nəriman qızının Ə.Ə.Qasimova qarşı 5400 (beş min dörd yüz) manat məbləğində pulun tutulmasına dair mülki iddiası isə qismən təmin olunmuş, Ə.Qasimov tərəfindən M.Rəhimovaya 1500 ABŞ dolları məbləğində pulun ödənilməsi (ödənilməsi gün dolların manata olan məzənnəsi ilə) nəzərə alınmaqla qalan məbləğin Ə.Ə.Qasimovdan tutularaq Rəhimova Maya Nəriman qızına verilməsi qərara alınmışdır.

Məhkəmənin hökmünə əsasən Qasimov Əli Əbdürrəhman oğlu etibardan sui-istifadə etmə və aldatma yolu ilə özgənin əmlakını ələ keçirmək məqsədilə Rəhimova Maya Nəriman qızına, onun Gəncə şəhərində yerləşən Azərbaycan Dövlət Aqrar Universitetinin Baytarlıq təbabəti və əczaçılıq fakültəsində təhsil alan qızı Mustafayeva Elima Rüstəm qızının təhsil yerini Bakı şəhərində yerləşən Azərbaycan Dövlət Pedaqoji universitetinə dəyişdirəcəyini vəd edib, bu adla 2011-ci ilin avqust ayının əvvəllərində Sumqayıt şəhəri, H.Əliyev prospekti, 40 ünvanında yerləşən 3 saylı Sumqayıt Şəhər Poliklinikasının qarşısında

ümumi tanışları olan Nağıyeva Zərnişan Vəlixan qızının vasitəsilə 200 manat, daha sonra eyni adla, vahid niyyətlə 2011-ci ilin avqust ayının sonlarında Sumqayıt şəhəri, R.Qəhrəmanov küçəsi, 18-ci məhəllə, ev 18/18 ünvanında M.N.Rəhimovanın 2500 manat pulunu alıb ələ keçirərək zərərçəkmiş M.N.Rəhimovaya xeyli miqdarda, ümumilikdə 2700 manat ziyan vurmaqla dələduzluq etmişdir.

Bundan başqa, Qasimov Əli Əbdürrəhman oğlu, təkrarən, etibardan sui-istifadə etmə və aldatma yolu ilə özgənin əmlakını ələ keçirmək məqsədilə Rəhimova Maya Nəriman qızına, onun Gəncə şəhərində yerləşən Azərbaycan Dövlət Aqrar Universitetinin Baytarlıq təbabəti və əczaçılıq fakültəsində təhsil alan qızı Mutafayeva Elima Rüstəm qızının təhsil yerini Bakı şəhərində yerləşən Azərbaycan Tibb Universitetinə dəyişdirəcəyini vəd edib, bu adla 16 aprel 2012-ci il tarixdə Bakı şəhəri Yasamal rayonu Moskva prospekti, metronun “20 yanvar” stansiyasının yaxınlığında M.N. Rəhimovanın 2700 manat pulunu alıb ələ keçirərək zərərçəkmiş şəxs M.N.Rəhimovaya xeyli miqdarda ziyan vurmaqla dələduzluq etmişdir.

Bundan başqa, Qasimov Əli Əbdürrəhman oğlu, təkrarən, etibardan sui-istifadə etmə və aldatma yolu ilə özgənin əmlakını ələ keçirmək məqsədilə Əliyev Fariz Mirzəcan oğluna, oğlu Tərhan Əliyevi Fövqəladə Hallar Nazirliyinin Akademiyasına qəbul etdirəcəyini vəd edib, bu adla 23 aprel 2012-ci il tarixdə Bakı şəhəri Binəqədi rayonu ərazisində yerləşən “Yeganə” şadlıq sarayının yaxınlığında F.M.Əliyevin 7000 manat pulunu alıb ələ keçirərək zərərçəkmiş F.M.Əliyevə xeyli miqdarda ziyan vurmaqla dələduzluq etmişdir.

Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının 09 dekabr 2014-cü il tarixli apellyasiya şikayətlərinə ilkin baxış iclasının qərarı ilə təqsirləndirilən şəxs Ə.Ə.Qasimov və onun müdafiəçisi Q.Ə.Rzayev tərəfindən verilmiş apellyasiya şikayətləri üzrə məhkəmə baxışı məhkəmə istintaqı aparılmadan və əlavə sübutlar tələb edilmədən 22 dekabr 2014-cü il tarixə saat 11:00-a təyin edilmişdir.

Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının 09 dekabr 2014-cü il tarixli ilkin baxış qərarından məhkum Qasimov Əli Əbdürrəhman oğlu və onun müdafiəçisi Rzayev Qubadəli Əli oğlu kassasiya şikayətləri verərək həmin şikayətlərini onunla əsaslandırılmışlar ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsi məhkəmə baxışının məhkəmə istintaqı aparılmaqla, əlavə sübutlar tələb edilməklə keçirilməsinə zərurətin olmasına baxmayaraq, məhkumun və müdafiəçisinin apellyasiya şikayətləri üzrə məhkəmə baxışının məhkəmə istintaqı aparılmadan və əlavə sübutlar tələb edilmədən keçirilməsi haqqında qərar qəbul etmişdir.

Məhkəmə istintaqının keçirilməsinə zərurətin olması isə kassasiya şikayətlərində onunla əsaslandırılmışdır ki, Ə.Ə.Qasimov əsassız olaraq məhkum olunmuş, o cümlədən cinayətin birinci iki epizodları üzrə Ə.Qasimovun zərərçəkmiş Maya Rəhimova ilə şəxsi münasibətləri və bu münasibətlərə görə zərərçəkmiş tərəfin Ə.Qasimova dələduzluq etmədiyini halda böhtan atması birinci instansiya məhkəməsində işə baxılarkən araşdırılmamışdır.

Həmçinin, məhkəmə istintaqına, əlavə sübutların tələb edilib araşdırılmasına zərurətin olmasını kassasiya şikayətlərinin müəllifləri onunla əlaqələndirmişlər ki, birinci instansiya məhkəməsi müdafiə tərəfinin tələb etməsinə baxmayaraq, Ə.Ə.Qasimovun barəsində olan hazırki cinayət işinin istintaqını əvvəl aparmış müstəntiq Rüstəmov Babək Zəkara oğlunun məhkəmə iclasında bilavasitə dindirilməsini təmin etməmiş, onun ibtidai istintaqın sonrakı mərhələsində (iş başqa müstəntiq tərəfindən aparılarkən) verdiyi ifadəsinin elan edilməsi ilə kifayətlənmişdir.

Kassasiya şikayətlərinin müəllifləri şikayətlərdə qeyd olunan hallara görə Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının 09 dekabr 2014-cü il tarixli ilkin

baxış qərarının ləğv edilməsini, işin yenidən ilkin baxılması üçün apellyasiya instansiyası məhkəməsinə qaytarılması haqqında qərarın qəbul edilməsini xahiş etmişlər.

Kassasiya şikayətlərinin dəlilləri ilə bağlı məhkəmə kollegiyası ilk növbədə vurğulamışdır ki, təqsirləndirilən şəxsin və onun müdafiəçisinin kassasiya şikayətlərini Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin (bundan sonra CPM-nin) 419-cu maddəsinin tələbləri baxımından səlahiyyətlərinə aid olan kassasiya müraciətləri kimi görür və bu müraciətlərlə əlaqədar Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının 09 dekabr 2014-cü il tarixli ilkin baxış qərarının qanuniliyini və əsaslılığını yoxlayıb, araşdırmanın nəticələri olaraq aşağıdakıları qeyd etmişdir.

CPM-nin 392.3-cü maddəsinin tələblərinə görə, apellyasiya müraciətləri üzrə məhkəmə istintaqının tam və ya qismən aparılması “birinci instansiya məhkəməsi tərəfindən məhkəmənin gəldiyi nəticələrin düzgünlüyü üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edən bütün faktiki halların araşdırılmadığını güman etməyə əsaslar olduqda” zəruri hesab edilə bilər.

Apellyasiya baxışında yeni sübutların tədqiq edilməsini isə CPM-nin 397.3-cü maddəsi aşağıdakı əsaslarla şərtləndirmişdir:

– cinayət prosesinin iştirakçıları yeni sübutların birinci instansiya məhkəməsinə təqdim edilməməsini onlardan asılı olmayan səbəblərlə əsaslandırdıqda (maddə 397.3.1);

– birinci instansiya məhkəməsi bu sübutların tədqiqini obyektiv səbəb olmadan rədd etdikdə (maddə 397.3.2).

Məhkəmə istintaqının aparılmasına və apellyasiya baxışında sübutların tədqiqinə dair normaların müqayisəsindən belə nəticə hasil olunur ki, birinci instansiya məhkəməsinin cinayət prosesi tərəfinin təqdim etdiyi işin mühüm hallarına aid sübutu obyektiv səbəb olmadan tədqiq etməməsi, artıq özü-özlüyündə məhkəmənin gəldiyi nəticələrin düzgünlüyü üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edən bütün faktiki halların araşdırılmamasına dair gümanları (yəni apellyasiya baxışının məhkəmə istintaqı ilə aparılmasını və həmin istintaqın gedişində müvafiq sübutun tədqiqini) labüd edən əsas kimi nəzərdən keçirilməlidir.

Məhkəmə kollegiyası baxılan işə aidiyyatı olan cinayət-prosessual normalar kimi həmçinin aşağıdakıları qeyd etməyi zəruri bilmişdir.

Hüquqi yardım almaq və müdafiə hüququnun təmin edilməsi prinsipini təsbit edən CPM-nin 19-cu maddəsi məhkəmənin üzərinə təqsirləndirilən şəxsin onun əleyhinə ifadə vermiş şahidləri məhkəmə istintaqı zamanı dindirmək hüququnu təmin etmək vəzifəsini qoymuşdur (maddə 19.4.5).

Cinayət mühakimə icraatının obyektivliyi, qərəzsizliyi və ədalətliliyi prinsipinin müddəalarına görə, cinayət-mühakimə icraatını həyata keçirən məhkəmələr aşağıdakı vəzifələri yerinə yetirməlidirlər:

cinayət prosesində tərəflərə cinayət təqibi ilə əlaqədar bütün halların hərtərəfli, tam və obyektiv tədqiq edilməsi üçün zəruri şəraiti təmin etmək (CPM-nin 28.4.1-ci maddəsi);

şübhəli və təqsirləndirilən şəxsin təqsirsizliyi, yaxud az təqsirliliyi barədə, habelə ona bəraət verən və ya məsuliyyətini yüngülləşdirən hallar üzrə sübutların olması barədə özü, yaxud müdafiəçisi tərəfindən irəli sürülən ərizə və vəsatətlərə baxmaq (CPM-nin 28.4.3-cü maddəsi).

Cinayət prosesində tərəflərin çəkişməsi prinsipini təsbit edən CPM-nin 32-ci maddəsinə əsasən, Azərbaycan Respublikasında cinayət mühakimə icraatı ittiham və müdafiə tərəfinin çəkişməsi əsasında həyata keçirilir. Cinayət-prosessual qanunda nəzərdə tutulmuş qaydada cinayət prosesində tərəflərin çəkişməsini təmin etmək məqsədi ilə:

hər bir tərəf məhkəmədə öz mövqeyini müdafiə etmək üçün bərabər hüquqlara və imkanlara malikdir (maddə 32.2.2);

məhkəmə tərəfindən hökm yalnız cinayət prosesi tərəflərinin iştirakı bərabər əsaslarla təmin edilməklə tədqiq olunmuş sübutlarla əsaslandırılır (maddə 32.2.7).

CPM-nin 33-cü maddəsində təsbit olunmuş cinayət mühakimə icraatında sübutların qiymətləndirilməsi prinsipinin müddəalarına görə, hakimlərin mövcud hüquqi prosedura daxilində tədqiq edilənədək sübut və materiallardan birinə digərinə nisbətdə çox və ya az əhəmiyyət verilməsi yolverilməzdir (maddə 33.4).

CPM-nin 328.1-ci maddəsində təsbit olunmuşdur ki, məhkəmə iclasında şahidlər

ayrı-ayrılıqda və dindirilməmiş şahidlərin iştirakı olmadan dindirilir.

CPM-nin 329.-ci maddəsinə əsasən, şahid tərəfindən məhkəməyədək icraat, davam edən məhkəmə baxışı zamanı əvvəllər keçirilmiş məhkəmə iclasında və cari məhkəmə iclasında verilmiş ifadələrin şahidin məhkəmə iclasında iştirakı olmadan elan edilməsinə, habelə həmin ifadələrin audio yazısının səsləndirilməsinə, video və kino çəkilişinin göstərilməsinə yalnız şahidin məhkəmə baxışına gəlməsinə istisna edən səbəblərə görə, həmçinin CPM-nin 327.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş digər hallarda, yəni şahid ifadə verməkdən imtina etdikdə və şahidin əvvəl vermiş olduğu və cari məhkəmə baxışında verdiyi ifadələr arasında əhəmiyyətli ziddiyyətlər olduqda yol verilir..

CPM-nin 338-ci maddəsinin tələblərindən görünür ki, məhkəmə baxışına təqdim olunmuş bütün sübutlar məhkəmə iclasında tədqiq edildikdən sonra məhkəmə istintaqının qurtarması məsələsi həll olunur.

CPM-nin 349.3-cü maddəsi məhkəmənin hökmünün qanuni və əsaslı olmasını tələb edir.

CPM-nin 349.5-ci maddəsinə əsasən məhkəmə hökmü məhkəmənin gəldiyi nəticələr yalnız məhkəmə istintaqında tədqiq edilmiş sübutlara əsaslandıqda, eləcə də cinayət-prosessual qanunun 349.5.2 və 349.5.3-cü maddələrinin tələblərinə cavab verdikdə əsaslı hesab edilə bilər.

CPM-nin 351.3-cü maddəsinin tələblərinə görə təqsirləndirilən şəxsin cinayətin törədilməsində təqsiri CPM-nin 351.3.1, 351.3.2, 351.3.4-cü maddələrində göstərilənlər nəzərə alınmaqla yanaşı, məhkəmə istintaqında tədqiq edilmiş mötəbər və mümkün sübutlara əsaslandıqda sübuta yetirilmiş hesab edilə bilər.

Göründüyü kimi, CPM-nin 329.1-ci maddəsi şahid tərəfindən məhkəməyədək icraatda verilmiş ifadələrin məhkəmə iclasında onun iştirakı olmadan elan edilməsinə və həmin ifadələr vasitəsi ilə məhkəmənin yekun qərarının əsaslandırılmasına yol versə də, cinayət-mühakimə icraatının prinsipləri və CPM-nin yuxarıda təsvir olunmuş digər normaları məhkəmədə sübutların bilavasitə araşdırılmasını, o cümlədən şahidlərin məhkəmə istintaqının gedişində cinayət-prosesi tərəflərinin iştirakı ilə dindirilməsinə (xüsusilə də təqsirləndirilən şəxsin onun əleyhinə ifadə

vermiş şahidləri məhkəmədə dindirmək hüququnun təmin olunmasını) nəzərdə tutduqlarından, CPM-nin 329.1-ci maddəsində göstərilən əsaslar (o cümlədən, şahidin məhkəmə baxışına gəlməsini istisna edən səbəblər) olmadığı vəziyyətdə məhkəmənin şahidin bilavasitə məhkəmə iclasında dindirilməsini təmin etməyib, onun ibtidai istintaqda vermiş olduğu ifadələrinin elan edilməsi ilə kifayətlənməsi və ittiham hökmünü ibtidai istintaqda əldə olunmuş ifadə vasitəsi ilə əsaslandırması da apellyasiya baxışında həmin sübutun tədqiq edilməsini və bu məqsədlə məhkəmə istintaqının keçirilməsini labüd edən CPM-nin 397.3.2-ci maddəsinin nəzərdə tutduğu hal, yəni birinci instansiya məhkəməsinin sübutun tədqiq olunmasını obyektiv səbəb olmadan rədd etməsi kimi qiymətləndirilməlidir.

Çünki, yalnız cinayət-prosessual qanunun müəyyən etdiyi prosedur daxilində, o cümlədən yuxarıda təsvir edilən normalara uyğun olaraq tədqiq olunmuş sübut məhkəmə qərarının əsaslandırılmasında istifadəsi mümkün olan məlumat daşıyıcısı rolunu oynaya bildiyi üçün, prosedura uyğun olaraq tədqiq edilməyən sübut vasitəsilə qərarın əsaslandırılması ilə ümumiyyətlə tədqiq olunmayan sübutla əsaslandırılmış qərar arasında fərq qoymaq olmur.

“Şahidin məhkəmə baxışına gəlməsini istisna edən səbəblər” cinayət-prosessual qanunda şahidin iştirakı olmadan onun tərəfindən məhkəməyədək icraatda verilmiş ifadənin elan edilməsi (belə ifadədən ittiham hökmünün əsaslandırılmasında istifadə edilməsi) əsaslarından biri kimi ümumi şəkildə təsbit edildiyindən, həmin əsasın və onun tətbiqi üzrə digər məsələlərin düzgün təfsir olunması mühüm əhəmiyyət daşıyır.

Bu sahədə Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsinin zəngin presedent təcrübəsi olduğundan, eyni zamanda Avropa Məhkəməsinin presdentləri milli hüququn mənbələri rolunu oynadıqlarından, şahidin iştirakı olmadan onun məhkəməyədək icraatda verdiyi ifadələrinin məhkəmə iclasında elan edilməsini və ittiham hökmünün əsaslandırılmasında istifadə olunmasını mümkün edən həmin əsasın və onun tətbiqi üzrə digər məsələlərin təfsiri zamanı Avropa

Məhkəməsinin hüquqi mövqeyinin nəzərə alınması vacibdir.

Belə presedentlərə misal olaraq Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsinin “Əfəndiyev Azərbaycana qarşı iş” üzrə 18 dekabr 2014-cü il tarixli qərarını, “Scholer Almaniyaya qarşı iş” üzrə 18 dekabr 2014-cü il tarixli qərarını, “Matisina Rusiyaya qarşı iş” üzrə 27 mart 2014-cü il tarixli qərarını, “Əl-Xavaya və Taheri Birləşmiş Krallığa qarşı iş” üzrə 15 dekabr 2011-ci il tarixli qərarını göstərmək olar.

Təsvir edilən qərarlarda Avropa Məhkəməsi ərizəçilərin cinayət əməllərini törətməkdə təqsirli bilinmələrinə dair milli məhkəmələrin qərarlarının məhkəmədə bilavasitə dindirilməyən şahidlələrin cinayət təqibi orqanına əvvəl vermiş olduqları ifadələri vasitəsi ilə əsaslandırılmasını İnsan Hüquqlarının və Əsas Azadlıqların Müdafiəsi Haqqında Konvensiyanın 6-cı maddəsinin 1-ci və 3-cü bəndlərində nəzərdə tutulmuş tələblərdən yanaşmaqla araşdırmışdı.

Avropa Konvensiyanın 6-cı maddəsinin müvafiq hissələrində deyilir:

“1. Hər kəs ona qarşı hər hansı cinayət ittihamı irəli sürülərkən... işin ədalətli... araşdırılması hüququna malikdir.

3. Cinayət törətməkdə ittiham olunan hər kəs, ən azı aşağıdakı hüquqlara malikdir:

...

(d) onun əleyhinə ifadə vermiş şahidləri dindirmək və ya bu şahidlərin dindirilməsinə nail olmaq”.

Avropa Məhkəməsi qeyd olunan qərarlarda ərizəçilərin ədalətli məhkəmə araşdırılması hüququnun pozulmasının baş verib-verməməsi məsələsində fərqli nəticələrə gəlsə də, bütün qərarlarda baxılan məsələyə özünün presedent təcrübəsində formalaşdırdığı eyni meyarlardan və hüquqi mövqelərdən yanaşdığından, eyni zamanda “Əfəndiyev Azərbaycana qarşı iş” üzrə 18 dekabr 2014-cü il tarixli qərarında bilavasitə Azərbaycan Respublikasının məhkəmələrinin təcrübəsini təhlil etdiyindən, məhkəmə kollegiyası hazırkı işdə əsasən “Əfəndiyev Azərbaycana qarşı iş” üzrə qərara müraciət edilməsini məqsəduyğun hesab edir.

“Əfəndiyev Azərbaycana qarşı iş” üzrə qərarında Avropa Məhkəməsinin araşdırdığı faktlar ondan ibarət idi ki, R.M. ərizəçi

Əfəndiyevin qanunsuz olaraq odlu silah saxlaması barədə müvafiq dövlət orqanına məlumat verməsi ilə əlaqədar Əfəndiyevə qarşı başlanılmış cinayət işinin ibtidai istintaqı zamanı şahid qismində dindirilərək Əfəndiyevin əleyhinə vermiş, lakin birinci instansiya məhkəməsinə səhhətinə görə məhkəmə iclasına gələ bilmədiyini teleqram vasitəsi ilə bildirdiyindən, onun, eləcə də eyni səbəbdən məhkəməyə gəlməyən şahid R-in ibtidai istintaq zamanı verdikləri ifadələri məhkəmə iclasında elan edilmiş, bu ifadələr (əsasən də R.M.-in ifadəsi) vasitəsi ilə Əfəndiyevin məhkum edilməsinə dair ittiham hökmü əsaslandırılmışdı (həmin şəxslər cinayət işinə apellyasiya instansiyası məhkəməsində baxılarkən də məhkəməyə çağırılmamış və dindirilməmişdi).

Bu faktları təhlil edən Avropa Məhkəməsi 18 dekabr 2014-cü il tarixli qərarının 41-ci bəndində bundan əvvəl baxdığı işlərdə formalaşdırdığı hüquqi mövqeyinə istinad edərək aşağıdakıları qeyd etmişdir:

“41. Avropa Konvensiyasının 6-cı maddəsinin 3-cü bəndinin (d) yarımbəndi təqsirləndirilən şəxs mühakimə olunmazdan əleyhinə olan bütün sübutların çəkişmə prinsipinin təmin olunması məqsədilə onun iştirakı ilə açıq məhkəmə iclasında təqdim olunması prinsipini müəyyən edir. Bu prinsipə münasibətdə istisnalar mümkün ola bilər, lakin onlar müdafiə hüququnu pozmamalıdır. Bu hüquq, bir qayda olaraq, ya şahid ifadə verərkən, ya da icraatın daha sonrakı mərhələlərindən birində təqsirləndirilən şəxsə, ona qarşı ifadə verən şahidin dindirilməsi və ifadəsinin mübahisələndirilməsi imkanının verilməsini tələb edir. Xüsusi olaraq, mühakimə yalnız və ya həlledici şəkildə təqsirləndirilən şəxsin istintaq və ya məhkəmə zamanı mübahisələndirmək imkanı olmadığı şahidin ifadələrinə əsaslandığı halda, müdafiə hüququ 6-cı maddənin tələblərinə zidd hədlərdə məhdudlaşdırılmış olur. Buna baxmayaraq, sübutun yeganə və ya həlledici olub-olmaması müəyyən olunmamışdan əvvəl, prosesdə iştirak etməyən şahidin ifadəsinin qəbul olunması üçün üzrlü səbəbin olması tələbi təhlil olunmalı ilkin məsələdir. Prosesdə iştirak etməyən şahidin ifadəsi yeganə və ya həlledici olmadıqda belə, Məhkəmə, şahidin dindirilməsinə müvəffəq olmamağa üzrlü səbəb göstərilmədiyi hallarda

6-cı maddənin 1-ci bəndinin və 3-cü bəndinin (d) yarımbəndinin pozuntusunu müəyyən edir”.

Avropa Məhkəməsi şahid R.M.-in məhkəmə baxışlarında iştirak etmədiyi vəziyyətdə onun ibtidai istintaq zamanı verdiyi ifadəsinin elan edilməsi ilə milli məhkəmələrin kifayətlənmələrinə münasibətini bildirərək qərarının 44-cü bəndində qeyd etdi ki, Əfəndiyev “mühakimə olunarkən milli məhkəmələr R.M.-in istintaq zamanı verdiyi ifadələri nəzərə almışlar və nə ərizəçi, nə də onun vəkilinə icraatın hər hansı mərhələsində onu dindirmək imkanı verilməmişdir”.

Avropa Məhkəməsi Hökumətin R.M.-in birinci instansiya məhkəməsini xəstə olması barədə məlumatlandırması və milli qanunvericiliyin ağır xəstə olan şahidin məhkəmə prosesinə gəlməyə məcbur edilməsini qadağan etməsi (yəni, ağır xəstəliyə görə məhkəmə iclasına gələ bilməyən şahidin məhkəməyədək icraatda verdiyi ifadəsinin məhkəmədə elan edilməsinə və həmin ifadə vasitəsi ilə məhkəmə qərarının əsaslandırılmasına yol verilməsi barədə) dəlillərinə münasibətini isə qərarın 45-ci bəndində aşağıdakı qaydada bildirmişdir:

“45...Məhkəmə ilk növbədə qeyd edir ki, nə birinci instansiya məhkəməsinin, nə də yuxarı məhkəmələrin qərarları R.M.-in xəstəliyinə istinad etmiş və məhkəmələr bu barədə ümumiyyətlə heç nə qeyd etməmişlər. ...Milli qanunvericiliyin müvafiq müddəaları yalnız ağır xəstə olan şahidlərə şamil olunur. Buna baxmayaraq, Hökumət R.M.-in ağır xəstə olduğuna dair hər hansı bir sübut göstərə bilməmiş və R.M.-in birinci instansiya məhkəməsinə göndərdiyi teleqrama istinad etmişdir. Bundan başqa, Məhkəməyə təqdim olunan sənədlərdən milli məhkəmələr tərəfindən R.M.-in sağlamlığı ilə bağlı problemlərinin məhkəmədə iştirakını istisna edəcək dərəcədə ciddi olub-olmamasının müəyyən edilməsi üçün hər hansı addımlar atıldığı görünür”.

Beləliklə, Avropa Məhkəməsi “R.M.-in dindirilməməsi üçün hər hansı üzrlü səbəbin göstərilmədiyini nəzərə alaraq” ərizəçinin müdafiə hüququnun ədalətli məhkəmə araşdırması ilə nəzərdə tutulan təminatlarla zidd dərəcədə məhdudlaşdırılması, yəni birlikdə götürülməklə Avropa Konvensiyasının 6-cı maddəsinin 1-ci bəndinin və 3-cü bəndinin (d)

yarımbəndinin pozuntusunun baş verməsi haqqında nəticəyə gəldi (qərarın 47 və 48-ci bəndləri).

“Əfəndiyev Azərbaycana qarşı iş” üzrə qərardan, eləcə də Avropa Məhkəməsinin yuxarıda adları çəkilən digər qərarlarından görünür ki, təqsirləndirilən şəxsin onun əleyhinə ifadə vermiş şahidi dindirmək hüququndan istisnaya (ittiham hökmünün şahidin iştirakı olmadan məhkəmədə elan edilmiş onun ibtidai istintaq zamanı verdiyi ifadəsi vasitəsi ilə əsaslandırılmasına) yol verilməsinin ədalətli məhkəmə araşdırması hüququ nöqtəyindən nəzərdən düzgün olub-olmaması məsələsi əsasən aşağıdakı üç meyarlarla müqayisə edilməklə həll olunmalıdır.

İlk növbədə şahidin ibtidai istintaqda verdiyi ifadəsinin elan edilməsinin zəruri (qaçılmaz) olduğunu (zərurətdən irəli gəldiyini) göstərən onun məhkəmə iclasına gəlməsini gerçəkdən də istisna edən hal mövcud olmalı və bu halın mövcudluğu, o cümlədən şahid xəstə olmasına istinad edirsə, xəstəliyinin məhkəmədə iştirakını mümkün edən dərəcədə ağır olması məhkəmə tərəfindən mötəbərliklə, müvafiq əsaslara istinad olunmaqla müəyyən olunmalı və məhkəmə qərarında təsvir edilməklə əsaslandırılmalıdır.

İkinci məsələ məhkəmədə dindirilməyən şahidin ifadəsindən məhkəmənin ittihamın əsaslandırılmasında nə dərəcədə istifadə etməsi, ifadənin ittihamın həll edilməsində oynadığı roldur (mühakimə yalnız və ya həlledici şəkildə təqsirləndirilən şəxsin dindirmək imkanından məhrum olduğu şahidin ibtidai istintaq zamanı verdiyi ifadələrinə əsaslandığı halda, müdafiə hüququ, nəticə etibarını ilə Avropa Konvensiyasının 6-cı maddəsinin 1-ci bəndinin təsbit etdiyi ədalətli məhkəmə araşdırması hüququ daha böyük ölçüdə təhlükə altına alınır, nəinki belə şahidin ifadəsi yeganə sübut olmadıqda və ittihamın həlli baxımından az əhəmiyyət daşıdıqda).

Yoxlanılmalı üçüncü məsələ isə (“Scholer Almaniyaya qarşı iş” üzrə 18 dekabr 2014-cü il tarixli və “Əl-Xavaya və Taheri Birləşmiş Krallığa qarşı iş” üzrə 15 dekabr 2011-ci il tarixli qərarlara görə) ibtidai istintaqda verilmiş şahid ifadəsini sübut kimi qəbul edən məhkəmənin müdafiə tərəfinin şahidin bilavasitə məhkəmədə dindirilməməsindən irəli

gələn çətinliklərini kompensasiya etmək üçün kifayət qədər tarazlaşdırıcı tədbirlər görüb-görməməsidir (bura məhkəmə iclasının başqa vaxta keçirilməsi, məhkəmənin şahidin ibtidai istintaq zamanı verdiyi ifadəsinin mötəbərliyinin yoxlanılması üçün addımlar atıb-atmaması, əlavə sübutlar tədqiq edib-etməməsi, həmin ifadə vasitəsi ilə müəyyən edilən halın əlavə araşdırılması üçün müdafiə tərəfinə sübutlar təqdim etməyə lazımı şərait yaradıb-yaratmaması, bu barədə vəsatətlərə zəruri həssaslıqla yanaşılıb-yanaşması, milli qanunvericilikdə nəzərdə tutulduğu halda şahidin alternativ üsullarla məhkəmədən kənar dindirilməsi üçün müvafiq vəsatətlərdən istifadə edilməsi imkanlarını nəzərdən keçirib-keçirməməsi, o cümlədən məhkəmə tapşırığı, videokonfrans kimi vəsatətlərdən istifadə etməyə cəhdlər edib-etməməsi və s. daxildir).

Avropa Məhkəməsinin hüquqi mövqeyinə görə eyni, zamanda bu üç meyarın məcmusu əsasında məhkəmə iclasında dindirilməyən şahidin əvvəlki icraatda verdiyi ifadəsi ilə ittiham hökmünün əsaslandırılması məsələsi təhlil edilməlidir. Lakin, təhlil olunan vəziyyət birinci standartta cavab vermədikdə, yəni şahidin məhkəmə iclasında iştirak etməməsi bunu gerçəkdən də istisna edən (ibtidai istintaqda verilmiş ifadənin elan edilməsinə bəraət qazandıran) haldan irəli gəlmədikdə və yaxud bu cür halın mövcudluğunun araşdırıldığını və mötəbərliklə müəyyən edildiyini məhkəmə qərarlarından görmək mümkün olmadıqda, belə vəziyyət (ikinci və üçüncü meyarlara cavab verib-verməməsindən asılı olmayaraq) özü-özlüyündə təqsirləndirilən şəxsin ona qarşı ifadə vermiş şahidi dindirmək (müdafiə) hüququnu və nəticə etibarını ilə ədalətli məhkəmə araşdırması hüququnu pozur, beləliklə də məsələnin ikinci və üçüncü meyarlar əsasında araşdırılmasını lüzumsuz edir.

Baxılan işin müvafiq hallarını Avropa Məhkəməsinin hüquqi mövqeyi ilə müqayisə etdikdə aşağıdakılar müəyyən olunur.

Məhkum Qasimov Əli Əbdürrəhman oğlu ibtidai istintaqdan başlayaraq, o cümlədən birinci instansiya məhkəməsində ifadə verərkən barəsində olan hazırkı cinayət işi ilə əlaqədar zərərçəkmiş Maya Rəhimovaya 5000 manat ödədiyini, heç bir səbəb olmadan cinayət işi üzrə əvvəl istintaq aparmış müstəntiq Rüstəmov

Babək Zəkara oğlunun bu halı nəzərə almadığını və tutulması ilə hədələnərək təkrarən 1500 manat pulu yenidən zərərçəkmiş M.Rəhimovaya verməyə məcbur edildiyini, ibtidai istintaq zamanı heç bir sənədə, o cümlədən ifadəsinin alınmasına dair protokola imza etmədiyini, imzalarının saxtalaşdırıldığını göstərmişdir.

İttham aktına əlavədə məhkəməyə çağırılmalı olan şahidlərin arasında göstərilmiş Nəsimi Rayon Polis İdarəsinin İstintaq Şöbəsinin müstəntiqi Rüstəmov Babək Zəkara oğlu ibtidai istintaq zamanı iş üzrə icraatı davam etdirən digər müstəntiqə verdiyi ifadəsində təqsirləndirilən Əli Qasımovun dediklərini inkar edərək, hər iki halda Ə.Qasımovdan cinayət nəticəsində vurduğu ziyana görə aldığı 5000 və 1500 manat məbləğlərində pul vəsaitlərini zərərçəkmiş Maya Rəhimovaya verdiyini göstərmiş, yəni təqsirləndirilən şəxsin əleyhinə ifadə vermişdir.

Birinci instansiya məhkəməsində cinayət işinə baxılarkən şahid B.Z.Rüstəmov müvafiq bildirişlərlə dindirilməsi üçün məhkəməyə çağırılmış, lakin 10 oktyabr 2014-cü il tarixli teleqramla məhkəməyə müraciət etdikdən sonra məhkəmə 10 oktyabr 2014-cü il tarixli iclasında müdafiə tərəfinin etirazlarına baxmayaraq, B.Rüstəmovun cinayət işində olan ibtidai istintaq zamanı verdiyi ifadəsinin elan edilməsi barədə qərar qəbul etmişdir.

B.Z.Rüstəmovun 10 oktyabr 2014-cü il tarixli teleqramı aşağıdakı məzmununda olmuşdur:

“Verdiyim ifadəni bir daha təsdiq edirəm. Səhhətimlə əlaqədar məhkəmə prosesində iştirak edə bilmirəm. Xahiş edirəm mənim iştirakım olmadan məhkəmə prosesini keçirəsiniz”.

Anoloji məzmununda olan (“səhhəti və şəxsi işləri ilə bağlı” məhkəmə iclasına gələ bilməməsinin bildirildiyi) teleqramla şahid B.Z.Rüstəmov 26 sentyabr 2014-cü il tarixdə də məhkəməyə müraciət etmiş və 26 sentyabr 2014-cü il tarixli məhkəmə iclasında müdafiə tərəfinin tələb etməsinə görə şahid B.Rüstəmovun məhkəmədə iştirakının təmin edilməsi üçün məhkəmə baxışının 10 oktyabr 2014-cü il tarixədək təxirə salınması barədə qərar qəbul edilmişdir.

Birinci instansiya məhkəməsinin hökmündə şahid Babək Rüstəmovun ibtidai

istintaq zamanı verdiyi ifadəsi ittham aktında olduğu kimi təsvir olunmuş və ona Ə.Qasımovun təqsirliliyini təsdiq edən ifadə kimi digər sübutların, o cümlədən şahidlərin ifadələrinin məcmusunda istinad olunmuşdur.

Hökmdə şahid B.Z.Rüstəmovun məhkəmə iclasında dindirilməməsinin, ibtidai istintaq zamanı verdiyi ifadəsinin elan edilməsinin və Ə.Qasımovun təqsirliliyi barədə nəticənin həmin ifadə vasitəsi ilə əsaslandırılmasının səbəbləri, o cümlədən şahidin teleqramda istinad etdiyi səhhəti ilə bağlı olan halın mövcud olub-olmaması nəinki təhlil edilməmiş, ümumiyyətlə nə həmin, nə də ki, başqa bir səbəbə istinad belə olunmamışdır.

Şahid B.Z.Rüstəmovun ibtidai istintaq zamanı verdiyi ifadəsinin elan edilməsi barədə məhkəmə iclas protokolunda təsvir olunmuş 10 oktyabr 2014-cü il tarixli qərar da yalnız ifadənin elan edilməsinə dair müddəanı nəzərdə tutmaqla, bunun səbəblərini, şahidin teleqramda göstərdiyi səhhəti ilə bağlı olan məsələnin, yəni gerçəkdən də onun məhkəməyə gəlməsini istisna edən xəstəliyə tutulub-tutulmamasının araşdırılmasını əks etdirmir (məhkəmənin bu məsələni araşdırmaq üçün cəhd göstərdiyini təsdiq edən başqa materiala da cinayət işində rast gəlinmir).

Təsvir edilənlərdən görünür ki, birinci instansiya məhkəməsi yalnız teleqramda göstərilən məlumatla kifayətlənərək, bu məlumatı yoxlamadan, yəni təqsirləndirilən şəxsin əleyhinə ifadə vermiş şahid B.Z.Rüstəmovun məhkəmə iclasında iştirakını istisna edən halın (səhhəti ilə bağlı probleminin) mövcud olub-olmadığını araşdırmadan və müəyyən etmədən B.Rüstəmovun cinayət prosesi tərəflərinin iştirakı ilə (xüsusilə təqsirləndirilən şəxs tərəfindən) məhkəmə iclasında dindirilməsini təmin etməyib, Avropa Məhkəməsinin “Əfəndiyev Azərbaycana qarşı iş” üzrə qərarında və digər qərarlarında ifadə etdiyi hüquqi mövqeyinin ziddinə olaraq ibtidai istintaqın gedişində alınmış şahid B.Rüstəmovun ifadəsi ilə Ə.Ə.Qasımovun təqsirli bilinməsinə dair ittham hökmünü əsaslandırmaqla Avropa Konvensiyasının 6-cı maddəsinin 1-ci bəndinin və 3-cü bəndinin (d) yarımbəndinin təsbit etdikləri təqsirləndirilən şəxsin müdafiə və ədalətli məhkəmə araşdırılmasına olan hüquqlarını pozmuşdur.

Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyası isə, məhkum Ə.Ə.Qasimovun və onun müdafiəçisi Q.Ə.Rzayevin apellyasiya şikayətlərində şahid B.Z.Rüstəmovun birinci instansiya məhkəməsində dindirilməməsi ilə bağlı dəlil irəli sürmələrinə və onun apellyasiya məhkəməsinin iclasında dindirilməsini təmin etmək üçün apellyasiya baxışının məhkəmə istintaqı aparılmaqla keçirilməsini tələb etmələrinə baxmayaraq, məhkəmə baxışının təyin edilməsinə dair 09 dekabr 2014-cü il tarixli qərarında şahid B.Z.Rüstəmovun apellyasiya məhkəməsinin iclasında dindirilməsini və bu məqsədlə məhkəmə baxışının məhkəmə istintaqı aparılmaqla keçirilməsini nəzərdə tutmamış, nəticə etibarlı ilə Avropa Məhkəməsinin hüquqi mövqeyinə görə növbəti məhkəmə (apellyasiya) icraatında Ə.Ə.Qasimovun yuxarıda şərh edilən müdafiə və ədalətli məhkəmə araşdırılmasına olan hüquqlarının pozuntularını aradan qaldırmalı olduğu halda, bunu etməmişdir (bunun üçün zəruri şəraiti təmin etməmişdir).

Şahid B.Z.Rüstəmovun məhkəmə iclasında dindirilməməsi və onun qanuni prosedura uyğun olaraq araşdırılmayan ibtidai istintaq zamanı verdiyi ifadəsi vasitəsi ilə məhkəmə hökmünün əsaslandırılması həmin ifadə əsasında müəyyən edilmiş və yaxud təkzib olunmuş sayılan halların birinci instansiya məhkəməsi tərəfindən kifayət qədər araşdırılmadığına dəlalət etdiyindən, bu aspektdən (yəni, CPM-nin 392.3 və 397.3.2-ci maddələrinin tələbləri nöqtəyi-nəzərindən) baxdıqda da apellyasiya baxışında məhkəmə istintaqının aparılması və istintaqın gedişində şahid B.Z.Rüstəmovun dindirilməsi zəruri hesab edilməlidir.

Təsvir olunanlar onu göstərir ki, apellyasiya baxışında məhkəmə istintaqının aparılmasını və əlavə sübutun tədqiq edilməsini nəzərdə tutmayan CPM-nin 391.3.4-cü maddəsinin təsbit etdiyi 09 dekabr 2014-cü il tarixli qərar həmin hissədə əsassız olaraq çıxarılmış, yəni apellyasiya məhkəməsi tərəfindən CPM-nin 416.0.20-ci maddəsində göstərilən məhkəmə qərarının kassasiya qaydasında ləğv edilməsini (dəyişdirilməsini) şərtləndirən pozuntuya yol verilmişdir.

Apellyasiya instansiyası məhkəməsinin ilkin baxış qərarının ləğv edilməsini tələb edən

hal kimi məhkəmə kollegiyası həmçinin onu nəzərə almışdır ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsi əlavə sübutların tədqiq edilməsi zərurəti ilə əlaqədar apellyasiya baxışının məhkəmə istintaqı aparılmaqla keçirilməsi barədə müdafiəçinin və məhkum edilmiş şəxsin apellyasiya şikayətlərində irəli sürdükləri vəsatəti cavablandırmamış, yəni faktiki olaraq həmin şikayətlər üzrə məhkəmə baxışının təyin edilməsi barədə ilkin baxış iclasının qərarını məhkəmə istintaqının təyin edilməməsi və əlavə sübutların tələb edilməməsi hissəsində əsaslandırmamışdır.

Belə ki, həmin məhkəmə ilkin baxış iclasında qəbul etdiyi qərarın təsviri-əsaslandırıcı hissəsində “məhkəmə kollegiyası ... cinayət işinin hazırkı mərhələsində məhkəmə istintaqının aparılmasına zərurət görmür” müddəasından başqa həmin, eləcə də əlavə sübutların tələb edilməsi məsələsinə və bununla əlaqədar müdafiə tərəfinin irəli sürdüyü dəlillərə heç bir şəkildə münasibətini bildirməmiş, yəni dəlilləri və məhkəmə istintaqının keçirilməsinə, əlavə sübutların tələb edilməsinə zərurətin olub-olmaması məsələsini ümumiyyətlə araşdırmamışdır.

Halbuki, Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 129-cu maddəsinin III hissəsi məhkəmə qərarlarının qanuni və əsaslı olmasını tələb edir.

CPM-nin 121.2-ci maddəsinə görə “vəsətətə və ya xahişə əsasən qəbul edilmiş qərar əsaslandırılmalı və həmin qərada ərizəçinin dəlillərinə verilmiş qiymət öz əksini tapmalıdır”.

İnsan Hüquqlarının və Əsas Azadlıqların Müdafiəsi Haqqında Konvensiyanın 6-cı maddəsi də (İnsan Hüquqları üzrə Avropa Məhkəməsinin hüquqi mövqələrinə görə) məhkəmə qərarlarının əsaslandırılmasını məhkəmə müdafiəsi, xüsusilə də, şəxslərin öz mövqeyini məhkəməyə çatdırmaq, məhkəmə tərəfindən dinlənilmək hüququnun mühüm aspekti kimi nəzərdə tutur və məqsədi şəxsləri özbaşnalıqdan müdafiə etmək olan hüquqi vasitə kimi xarakterizə edir.

Belə ki, İnsan Hüquqları üzrə Avropa Məhkəməsi məhkəmə qərarının əsaslandırılması problemi üzrə mövqeyini “Kuznetsov və digərləri Rusiya Federasiyasına qarşı iş” üzrə 11

yanvar 2007-ci il tarixli qərarının 83-cü bəndində belə şərh etmişdir:

“...artıq formalaşmış ədalət mühakiməsinin lazımınca həyata keçirilməsi prinsipini əks etdirən presedent hüququna uyğun olaraq məhkəmələrin və ədalət mühakiməsinə həyata keçirən başqa orqanların qərarlarında onların qəbul edilməsi əsasları yetərinə əks etdirilməlidir. 6-cı maddənin 1-ci bəndi məhkəmə instansiyalarından tələb edir ki, onlar çıxarıqları qərarların əsaslarını göstərsinlər, lakin həmin bəndə hər bir dəlilin ətraflı cavablandırmasını tələb edən qayda kimi baxmaq olmaz. Qərarın əsaslandırılması barədə vəzifə hansı həcmdə yerinə yetilməlidir – bu qəbul edilən qərarın xarakterindən asılıdır (Ruis Torixa İspaniyaya qarşı iş üzrə 9 dekabr 1994-cü il tarixli qərarın 29-cu bəndi). Baxmayaraq ki, məhkəmələr konkret iş üzrə dəlillərin müəyyən edilməsi məsələsi haqqında qərarın verilməsində və tərəflərin mövqelərinin əsaslandırılması üçün sübutların gətirilməsində məhdud səlahiyyətlərdən istifadə edirlər, bu orqanlar qəbul etdikləri qərarların motivlərini təsvir etməklə öz hərəkətlərinin əsaslarını göstərməyə borcludurlar (Suominen Finlyandiyaya qarşı iş üzrə 1 iyul 2003-cü il tarixli qərarın 36-cı bəndi). Əsaslandırılmış qərarın daha bir rolu ondan ibarətdir ki, bu halda tərəflərə aydın olur ki, onların mövqeləri dinlənilib. Bundan başqa qərarın əsaslandırılması tərəflərə onu mübahisələndirməyə, apellyasiya məhkəməsinə isə həmin qərara yenidən baxmağa imkan yaradır. Qərarın əsasların təsvir edilməsi ictimaiyyət tərəfindən ədalət mühakiməsi üzərində nəzarətin həyata keçirilməsi üçün başlıca vasitədir. (Xirvisaari Finlyandiyaya qarşı iş üzrə 27 sentyabr 2001-ci il tarixli qərarın 30-cu bəndi)”.

Apellyasiya müraciətlərinə ilkin baxılması məsələlərinə aid cinayət-prosessual normaların, o cümlədən CPM-nin 392.1.1 və 392.1.2-ci maddələrinin Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 129-cu maddəsinin III hissəsinin, İnsan Hüquqlarının və Əsas Azadlıqların Müdafiəsi Haqqında Konvensiyanın 6-cı maddəsinin, İnsan Hüquqları üzrə Avropa Məhkəməsinin presedent təcrübəsinin, cinayət-prosessual qanunun ümumi hissəsinin müddələrinin

ışığında təfsiri onu deməyə əsas verir ki, apellyasiya baxışında məhkəmə istintaqının aparılmasına, yeni sübutların tədqiq edilməsinə zərurətin olub-olmaması apellyasiya şikayəti və ya apellyasiya protesti üzrə məhkəmə baxışının təyin edilməsinə dair ilkin baxış qərarının tədqiqətmə predmetini təşkil etdiyindən, bu qərarın xarakteri tələb edir ki, (xüsusilə də cinayət prosesi iştirakçıları tərəfindən apellyasiya məhkəməsi qarşısında həmin məsələlərə dair dəlillər irəli sürüldükdə) məhkəmə apellyasiya müraciətləri üzrə məhkəmə baxışının təyin edilməsinə dair ilkin baxış qərarının təsviri-əsaslandırıcı hissəsində gəldiyi nəticələrin motivlərini, nəticəvi hissəsində isə qəbul etdiyi qərarı göstərməklə məhkəmə istintaqının təyin edilməsi və əlavə sübutların tələb edilməsi məsələlərinə münasibətini bildirsin, o cümlədən cinayət prosesi tərəfinin sözügedən məsələlər üzrə dəlillərini lazımınca (əsaslandırılmış şəkildə) cavablandırın.

Göründüyü kimi məhkəmə qərarının əsaslandırılması aspektindən yanaşdıqda da, mübahisələndirilən ilkin baxış qərarı Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasının 129-cu maddəsinin III hissəsi, cinayət-prosessual qanunun müddəaları, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsinin hüquqi mövqeyi ilə uyğunsuzluq təşkil edir.

Qeyd olunan səbəblərə görə məhkəmə kollegiyası müdafiəçinin kassasiya şikayətini qismən əsaslı hesab edərək (şikayətin qismən əsaslı hesab edilməsi ondan irəli gəlir ki, kassasiya şikayətində məhkəmə hökmünün mahiyyəti üzrə mübahisələndirilməsinə dair dəlillər və məhkəmə istintaqının birbaşa kassasiya kollegiyası tərəfindən təyin olunması barədə tələb irəli sürülmüşdür ki, bu məsələlərin də həlli ilkin baxış qərarından verilmiş kassasiya şikayətinə baxan kassasiya instansiyası məhkəməsinin səlahiyyətləri xaricindədir) şərh edilən əsaslara görə kassasiya şikayətinin qismən təmin edilməsi, Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının Qasımov Əli Əbdürrəhman oğlunun barəsində olan apellyasiya şikayətlərinə ilkin baxış iclasının 09 dekabr 2014-cü il tarixli qərarının ləğv edilməsi, işin isə yenidən ilkin baxış iclasına təyin olunması haqqında qərar qəbul etmişdir.

Kassasiya instansiyası məhkəməsi müdafiəçinin cinayət mühakimə icraatı zamanı fəaliyyətini təqsirləndirilən şəxsin mənafeyi əleyhinə olan və Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 61 və Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin 19-cu maddələrinin tələblərinə cavab verməyən fəaliyyət kimi qiymətləndirmiş, lakin onun apellyasiya şikayəti vermək hüququ olmayan şəxs hesab edilməsi haqda apellyasiya instansiyası məhkəməsinin nəticəsi ilə razılaşmamışdır.

Bakı şəhəri Xəzər Rayon Məhkəməsinin 18 iyul 2014-cü il tarixli hökmü ilə Sadıqov Bəhruz İltifat oğlu Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin (bundan sonra CM-nin) 315.1-ci maddəsi ilə təqsirli bilinərək cəzasını ümumi rejimli cəzaçəkmə müəssisəsində çəkməklə 08 (səkkiz) ay müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzasına məhkum edilmişdir.

Məhkəmənin hökmünə əsasən Sadıqov Bəhruz İltifat oğlu 13 yanvar 2014-cü il tarixdə saat 02:00 radələrində Bakı şəhəri, Xəzər rayonu, Şimal DRES qəsəbəsi ərazisində "Vüsal" marketin yaxınlığında yerləşən kafedən bir az aralıda sərxoş halda onunla birlikdə olan şəxslərlə sözlə mübahisə edərkən, yaxınlıqda xidmət aparan Bakı şəhəri Xəzər Rayon Polis İdarəsinin Post patrul xidməti bölüyünün polis nəfəri Kərimov Vaqif Ramiz oğlu digər polis əməkdaşı Əliyev Elvin Məharət oğlu ilə birlikdə Bəhruz Sadıqova yaxınlaşaraq özünü təqdim edib, həmin kafedə işləyən Abbasova Təranə Bəylər qızının Bəhruz Sadıqovun bir müddət əvvəl onu kafedə təhqir etdiyini bildirib, onu nizam-intizama dəvət edən zaman Bəhruz Sadıqov polis əməkdaşlarını təhqir etmiş və Vaqif Kərimovun sifət nahiyəsindən yumruq zərbəsi vurub sağlamlığa zərər vurmadiği üçün dərəcəsi təyin edilməyən sağ gözaltı nahiyənin qançırından ibarət olan bədən xəsarəti yetirmiş və bununla da xidməti vəzifələrini yerinə yetirməsi ilə əlaqədar hakimiyyət nümayəndəsi olan Bakı şəhəri Xəzər Rayon Polis İdarəsinin Post patrul xidməti bölüyünün polis nəfəri Kərimov Vaqif Ramiz oğluna zor tətbiq etməklə müqavimət göstərmişdir.

Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının 25 sentyabr 2014-cü il tarixli apellyasiya şikayətinə ilkin baxış iclasının qərarı ilə Sadıqov Bəhruz İltifat oğlunun CM-nin 315.1-ci maddəsi ilə məhkum olunmasına dair

Bakı şəhəri Xəzər Rayon Məhkəməsinin 18 iyul 2014-cü il tarixli hökmündən məhkumun vəkili Tağıyev Kamran Həsən oğlu tərəfindən verilmiş apellyasiya şikayəti buna hüququ olmayan şəxs tərəfindən verilmiş şikayət hesab edilmiş və bu əsasla şikayətin icraata qəbul edilməsindən imtina edilmişdir.

Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının 25 sentyabr 2014-cü il tarixli ilkin baxış qərarından dövlət ittihamçısı kassasiya protesti vermişdir.

Kassasiya protesti onunla əsaslandırılmışdır ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsi formal əsaslarla müdafiəçi Tağıyev Kamran Həsən oğlu tərəfindən verilmiş apellyasiya şikayətini buna hüququ olmayan şəxs tərəfindən verilmiş apellyasiya müraciəti kimi qiymətləndirib icraatına qəbul etməkdən imtina etməklə qanunvericiliyinin tələblərinə zidd olan, yanlış məhkəmə təcrübəsinin formalaşdırılmasına xidmət edən qərar qəbul etmişdir.

Dövlət ittihamçısı hesab etmişdir ki, vəkil Tağıyev Kamran Həsən oğlu qanuna müvafiq qaydada cinayət prosesinə buraxılmış məhkumun müdafiəçisi olduğu üçün apellyasiya şikayəti vermək hüququ olmayan şəxs kimi qiymətləndirilə bilməzdi ona görə ki, müdafiəçinin apellyasiya şikayətində məhkumun əməlinin CM-nin 315.1-ci maddəsindən 221.2.2-ci maddəsinə tövsif edilməsi barədə tələb irəli sürülsə də, həmin şikayətdə eyni zamanda Bəhruz Sadıqova CM-nin 221.2.2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş azadlıqdan məhrum etmə ilə əlaqədar olmayan cəzanı təyin etməklə hökmə təyin olunmuş cəzanın yüngülləşdirilməsi barədə tələb irəli sürmüşdür və belə olan halda həmin şikayət məhkəmə baxışına təyin edilməli idi.

Buna görə, kassasiya protestinin müəllifi göstərilənləri Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin (bundan sonra CPM-nin) 416.0.20-ci maddəsinin nəzərdə tutduğu pozuntu kimi qiymətləndirərək həmin əsasla Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının 25 sentyabr 2014-cü il tarixli apellyasiya şikayətinə ilkin baxış iclasının qərarının ləğv edilməsi və işin apellyasiya instansiyası məhkəməsinə yenidən ilkin baxılmağa təyin edilməsi barədə qərarın çıxarılmasını xahiş etmişdir.

Göründüyü kimi, dövlət ittihamçısı kassasiya protestində apellyasiya instansiyası məhkəməsinin məhkum Sadıqov Bəhrüz İltifat oğlunun müdafiəçisi Tağıyev Kamran Həsən oğlu tərəfindən birinci instansiya məhkəməsinin hökmündən verilmiş apellyasiya şikayətini əsassız olaraq icraata qəbul etməkdən imtina etdiyini iddia edərək, apellyasiya məhkəməsinin ilkin baxış qərarının ləğv edilməsi barədə kassasiya tələbini CPM-nin 416.0.20-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş əsasla (apellyasiya şikayətinin öz icraatına qəbul edilməsindən imtina haqqında CPM-in 391.3.5-ci maddəsinin nəzərdə tutduğu qərarın əsassız olaraq çıxarılması) ilə əlaqələndirmişdir.

Belə olan halda, məhkəmə kollegiyası dövlət ittihamçısının kassasiya protestini CPM-nin 419-cu maddəsinin tələbləri baxımından səlahiyyətlərinə aid olan kassasiya müraciəti kimi görmüş və bu müraciətlə əlaqədar Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının 25 sentyabr 2014-cü il tarixli ilkin baxış qərarının qanuniliyini və əsaslılığını yoxlayıb, araşdırmanın nəticələri olaraq aşağıdakıları qeyd etmişdir.

CPM-nin 416.0.20-ci maddəsinə görə, apellyasiya məhkəməsi cinayət-prosessual qanunun 391.3.2-391.3.5-ci maddələrində göstərilən, yəni, o cümlədən CPM-in 391.3.5-ci maddəsinin nəzərdə tutduğu apellyasiya şikayətinin və yaxud apellyasiya protestinin öz icraatına qəbul edilməsindən imtina haqqında qərarı əsassız olaraq çıxardıqda bu qərar kassasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən ləğv edilə (dəyişdirilə) bilər.

CPM-nin 391.6-cı maddəsində isə nəzərdə tutulmuşdur ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsi apellyasiya şikayəti və ya apellyasiya protesti buna hüququ olmayan şəxs

tərəfindən verildikdə apellyasiya şikayətinin və ya apellyasiya protestinin öz icraatına qəbul edilməsindən imtina haqqında qərar çıxarır.

Apellyasiya məhkəməsi də məhkum Sadıqov Bəhrüz İltifat oğlunun müdafiəçisi Tağıyev Kamran Həsən oğlunun apellyasiya şikayətinin öz icraatına qəbul edilməsindən imtina olunması haqqında qərar çıxararkən məhz şikayətin hüququ olmayan şəxs tərəfindən verilməsinə əsaslanmışdır.

Müdafiəçi Kamran Tağıyevin apellyasiya şikayəti vermək hüququnun olmaması barədə nəticəyə isə apellyasiya instansiyası məhkəməsi ona görə gəlmişdir ki, K.Tağıyev apellyasiya şikayətində məhkum Bəhrüz Sadıqovun əməlinin ona cinayət təqibi orqanı tərəfindən irəli sürülmüş və birinci instansiya məhkəməsində baxılmış ittihamla (CM-nin 315.1-ci maddəsi – hakimiyyət nümayəndəsinə müqavimət göstərmə ilə) müqayisədə daha ağır məsuliyyət müəyyən edən CM-nin 221.2.2-ci maddəsi ilə (ictimai qaydanın pozulmasının qarşısını alan hakimiyyət nümayəndəsinə müqavimət göstərməyə törədilən xuliqanlıq kimi) tövsif edilməsi barədə tələb irəli sürmüşdür.

Göründüyü kimi, apellyasiya məhkəməsi apellyasiya şikayətinin hüququ olmayan şəxs tərəfindən verilməsi barədə qənaətini müdafiəçi K.Tağıyevin apellyasiya şikayətinin məzmunu ilə əlaqələndirmişdir.

Halbuki, CPM-nin 391.5-ci maddəsinin mətnindən də aydın görünür ki, bu norma apellyasiya şikayətinin məzmununun deyil, apellyasiya şikayəti vermiş şəxsin cinayət-prosessual qanunun birinci instansiya məhkəməsinin hökm və ya digər qərarlarından apellyasiya şikayəti vermək hüququna malik olan şəxslərə münasibətdə müəyyən etdiyi tələblərə cavab verməməsini, yəni şəxsin müvafiq prosessual statusa malik olmamasını, səlahiyyətlərinin lazımcına rəsmiləşdirilməməsini və s. bu kimi halları ehtiva edir.

Tağıyev Kamran Həsən oğlu isə (haqlı olaraq kassasiya protestində qeyd olunduğu kimi), birinci instansiya məhkəməsinin 11 aprel 2014-cü il tarixli qərarına əsasən təqsirləndirilən şəxs Sadıqov Bəhrüz İltifat oğluna dövlət hesabına pulsuz hüquqi yardımın göstərilməsi (cinayət prosesində müdafiəçi qismində iştirak etmək) üçün Bakı şəhəri 8 saylı Hüquq

Məsləhətxanası tərəfindən təyin olunmuş, CPM-nin 92.7-ci maddəsi tələb etdiyi kimi vəkillik qurumunun – 8 sayılı Hüquq Məsləhətxanasının 17 aprel 2014-cü il tarixli 016759 sayılı orderi ilə səlahiyyətləri təsdiq olunmuş həmin məsləhətxananın vəkilidir.

Müdafiəçinin birinci instansiya məhkəməsinin hökmündən apellyasiya şikayəti vermək hüququ CPM-nin 92.9.17 və 383.1.1-ci maddələrində birbaşa nəzərdə tutulmuşdur.

Apellyasiya instansiyası məhkəməsinin ilkin baxış qərarında Kamran Tağıyevin baxılan cinayət işi üzrə icraatda müdafiəçi kimi səlahiyyətlərini təkzib edən heç bir dəlil gətirilməmişdir.

Odur ki, apellyasiya məhkəməsi tərəfindən düzgün olmayaq müdafiəçi K.Tağıyevin apellyasiya şikayəti vermək hüququ olmayan şəxs kimi səciyyələndirilməsi və şikayətinin icraata qəbul edilməsindən imtina edilməsi barədə kassasiya protestinin dəlilləri məhkəmə kollegiyası tərəfindən əsaslı dəlillər kimi qiymətləndirilmişdir.

Kassasiya protestinin digər dəlillərinə (müdafiəçinin apellyasiya şikayəti üzrə məhkəmə baxışının təyin edilməli olmasına dair iddiaya) gəldikdə məhkəmə kollegiyası aşağıdakı əsaslara görə bu hissədə kassasiya protesti ilə razılaşmamışdır.

CPM-nin 12.1-ci maddəsinə əsasən cinayət prosesini həyata keçirən orqanlar cinayət prosesində iştirak edən bütün şəxslərin Konstitusiyaya ilə təsbit edilmiş insan və vətəndaş hüquq və azadlıqlarına riayət olunmasını təmin etməlidirlər.

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 61-ci maddəsində hər kəsin yüksək keyfiyyətli hüquqi yardım almaq hüququ nəzərdə tutulmuşdur.

Bu konstitusiyon normaya uyğun olaraq CPM-nin 19.1-ci maddəsində təsbit olunmuş hüquqi yardım almaq və müdafiə hüququnun təmin edilməsi prinsipi də cinayət təqibi gedişində təhqiqatçı, müstəntiq, prokuror və ya məhkəmədən zərərçəkmiş, şübhəli və ya təqsirləndirilən şəxslərin keyfiyyətli hüquqi yardım almaq hüququnu təmin etməyi tələb edir.

Təqsirləndirilən şəxsin müdafiəçinin haqqını ödəmək üçün kifayət qədər vəsaiti olmadıqda cinayət prosesini həyata keçirən

orqan, o cümlədən məhkəmə onu pulsuz hüquqi yardımla təmin etməlidir (CPM-nin 19.4.4-cü maddəsi). Təqsirləndirilən şəxsə həmin maddəyə müvafiq olaraq dövlət hesabına pulsuz hüquqi yardım göstərildikdə də bu yardımın Konstitusiyanın 61 və CPM-nin 19.1-ci maddələrinin müəyyən etdikləri yüksək keyfiyyət meyarına cavab verməsi təmin olunmalıdır.

Keyfiyyətli müdafiə dedikdə, ilk növbədə müdafiəçinin təqsirləndirilən şəxsə prosesual hüquqlarının həyata keçirilməsində yardım etməsi, mənafelərinin müdafiə olunması, o cümlədən ittihamdan müdafiə olunmaqla onun vəziyyətində işin mümkün dərəcədə xeyrinə başa çatdırılması üçün cinayət-prosesual qanunun müdafiəçiyə verdiyi prosesual imkanlardan (qanuni üsullardan) istifadə etməklə səmərəli müdafiə vasitələrini seçməsi başa düşülür.

CPM-nin 92.10.1-ci maddəsi isə müdafiəçiyə onun müdafiə etdiyi şəxsin qanuni mənafeyi ziddinə olaraq hər hansı hərəkəti etməyi, o cümlədən həmin şəxsin törədilmiş cinayətlə əlaqəsini və təqsirini təsdiq etməyi qadağan edir.

Təqsirləndirilən şəxsin qanuni mənafelərinin, deməli həm də müdafiəçinin həmin mənafelərin müdafiəsi üzrə fəaliyyətinin nələri ehtiva etdiyini isə ümumi şəkildə cinayət prosesində tərəflərin çəkişməsi prinsipini təsbit edən CPM-nin 32-ci maddəsinin aşağıdakı müddəasından hasil etmək olar:

“müdafiə tərəfi cinayət təqibi ilə bağlı irəli sürülmüş ittihamı təkzib edir və ya cinayət prosesini həyata keçirən orqanın diqqətini təqsirləndirilən şəxsin cinayət məsuliyyətindən azad edilməsinə və ya cinayət məsuliyyətini yüngülləşdirən halların mövcudluğuna cəlb edir və təqsirləndirilən şəxsin əməlinin hüquqi tövsifinə və məhkəmənin yekun qərarına dair öz təkliflərini verir (maddə 32.2.4)”.

CPM-nin 32.2.4-cü maddəsində təsbit olunanlarla müdafiəçi Tağıyev Kamran Həsən oğlunun dövlət hesabına təyin olunmuş müdafiəçi qismində təqsirləndirilən şəxs Sadıqov Bəhrüz İltifat oğluna hüquqi yardım göstərməsi üzrə cinayət işi üzrə icraatlarda, o cümlədən birinci və apellyasiya instansiyası məhkəmələrindəki fəaliyyətini müqayisə etdikdə, aydın olur ki, əslində onun fəaliyyəti

təqsirləndirilən şəxsə qarşı irəli sürülmüş ittihamın təkzib edilməsinə deyil, Bəhruz Sadıqovun cinayət təqibi orqanı tərəfindən irəli sürülmüş ittihamla müqayisədə daha ağır əməlin törədilməsində təqsirləndirilməsinə, məhkəmələrin diqqətinin B.Sadıqovun məsuliyyətini yüngülləşdirən halların mövcudluğuna deyil, əksinə onun məsuliyyətini ağırlaşdıran halların mövcudluğuna cəlb edilməsinə yönəlmişdir.

Belə ki, cinayət təqibi orqanı tərəfindən Bəhruz Sadıqova qarşı CM-nin 315.1-ci maddəsi ilə hakimiyyət nümayəndəsinə qarşı müqavimət göstərmə cinayətinin törədilməsinə görə ittiham irəli sürüldüyü halda müdafiəçi Kamran Tağıyev ibtidai istintaqdan başlayaraq bütöv icraat boyunca (ibtidai istintaqda təqsirləndirilən şəxsin əməlinin CM-nin 315.1-ci maddəsindən 221.2.2-ci maddəsinə tövsif edilməsi barədə vəsatət irəli sürməklə, hökmə qeyd olunlara görə, birinci instansiya məhkəməsində Bəhruz Sadıqovun CM-nin 221.2.2-ci maddəsi ilə təqsirli bilinməsi haqqında çıxış etməklə, apellyasiya məhkəməsində B.Sadıqovun əməlinin CM-nin 221.2.2-ci maddəsinə tövsif edilməsi tələbi ilə apellyasiya şikayəti verib onu israrla müdafiə etməklə) ardıcıl olaraq belə mövqə tutmuşdur ki, B.Sadıqov ictimai qaydanın pozulmasının qarşısını alan hakimiyyət nümayəndəsinə müqavimət göstərməklə xuliqanlıq cinayətini – CM-nin 221.2.2-ci maddəsinin nəzərdə tutduğu əməli törətmişdir.

CM-nin 221.2.2-ci maddəsinin sanksiyasında isə islah işləri cəzasının da olmasına baxmayaraq, həm də beş ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzasının nəzərdə tutulması onu göstərir ki, bu cinayət-hüquqi norma sanksiyası üç ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzasından ibarət olan CM-nin 315.1-ci maddəsi ilə müqayisədə daha ağır cinayət məsuliyyətini müəyyən edir.

Eyni zamanda CM-nin 221.2.2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş xuliqanlıq cinayəti ictimai qaydanın qorunması üzrə vəzifəsini yerinə yetirən və ya ictimai qaydanın pozulmasının qarşısını alan hakimiyyət nümayəndəsinə və ya digər şəxsə müqavimətin göstərilməsi ilə, yəni CM-nin 315.1-ci maddəsinin nəzərdə tutduğu kriminal hərəkətlərlə yanaşı həm də CM-nin 221.1-ci maddəsinin ehtiva etdiyi, lakin 315.1-ci

maddəsinin nəzərdə tutmadığı əlamətləri də (ictimai qaydanın kobud surətdə pozulmasını, cəmiyyətə qarşı açıqca hörmətsizliyin ifadə olunmasını) özündə əks etdirdiyindən, məzmun etibarı ilə CM-nin 315.1-ci maddəsinin təsbit etdiyi cinayətdən daha ağır əməl, CM-nin 221.2.2-ci maddəsi ilə irəli sürülmüş ittiham isə CM-nin 315.1-ci maddəsi ilə müqayisədə daha ağır olan olan ittiham kimi özünü göstərir.

Qeyd olunanlardan görünür ki, müdafiəçi Kamran Tağıyev təqsirləndirilən şəxsin əməlinin daha ağır cinayət əməlini və cinayət məsuliyyətini müəyyən edən cinayət-hüquqi normaya tövsif edilməsinə tələb etməklə nəinki apellyasiya məhkəməsində, birinci instansiya məhkəməsində də (hətta ibtidai istintaqda belə) CPM-nin 92.10.1-ci maddəsinin təsbit etdiyi qadağaya əməl etməyərək müdafiə etməli olduğu (B.Sadıqov birinci instansiya məhkəməsində özünü məhz CM-nin 315.1-ci maddəsi ilə təqsirli bilmiş) təqsirləndirilən şəxsin mənafeyi ziddinə olaraq hərəkətlər etmişdir.

Təyinat üzrə müdafiəçinin cinayət prosesində müdafiə etməli olduğu təqsirləndirilən şəxsin mənafeyi əleyhinə bu cür fəaliyyət göstərməsi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 61 və CPM-nin 19-cu maddələrinin təsbit etdikləri hüquqi yardımın keyfiyyətinə dair tələbə cavab verən fəaliyyət kimi qiymətləndirilə bilməz.

Hüquqi yardımın keyfiyyətli olmaması isə (əslində, müdafiəçinin CM-nin 315.1-ci maddəsi ilə ittihamı müdafiə etmiş dövlət ittihamçısının mövqeyindən də daha ittihamedicini mövqə tutub təqsirləndirilən şəxsi faktiki olaraq müdafiəsiz qoyması) o deməkdir ki, birinci instansiya məhkəməsində icraat təqsirləndirilən şəxsin müdafiə hüququnun (CPM-nin 19-cu maddəsinin nəzərdə tutduğu prinsipin) kobud şəkildə pozulması ilə aparılmış və bu vəziyyətdə onun barəsində ittiham hökmü çıxarılmışdır.

CPM-nin 9.2-ci maddəsində təsbit olunur ki, bu Məcəllə ilə müəyyən edilmiş hallarda cinayət prosesi prinsiplərinin və şərtlərinin pozulması cinayət təqibi üzrə başa çatmış icraatın etibarsız sayılmasına, onun gedişində qəbul edilmiş qərarların ləğvinə, yaxud toplanmış materialların sübutedici

qüvvəsinin olmaması qənaətinə gəlməyə səbəb ola bilər.

CPM-nin 391.8.6-cı maddəsi isə (həmin Məcəllənin 391.8 və 391.9-cu maddələri ilə birlikdə götürülməklə) birinci instansiya məhkəməsində məhkəmə baxışının təqsirləndirilən şəxsin müdafiə hüquqlarının pozulması ilə keçirilməsini apellyasiya müraciətlərinə baxılmasına xitam verilməsini, məhkəmə baxışının nəticələri üzrə çıxarılmış birinci instansiya məhkəməsinin hökmünün və ya qərarının ləğv edilməsini, cinayət işinin birinci instansiya məhkəməsinə qaytarılması haqqında qərarın çıxarılmasını tələb edən kobud prosessual pozuntu kimi göstərir.

Lakin, apellyasiya məhkəməsi faktiki olaraq özü də vəkil Kamran Tağıyevin təqsirləndirilən şəxsə keyfiyyətli hüquqi yardım göstərmədiyini, yəni birinci instansiya məhkəməsində onun müdafiə hüququnun kobud şəkildə pozulduğunu gördüyü halda, CPM-nin 391.8 və 391.9-cu maddələrinə əsasən bundan irəli gələn (CPM-nin 391.3.7-ci maddəsinin nəzərdə tutduğu) qərarı deyil, müdafiəçinin

apellyasiya şikayətinin öz icraatına qəbul edilməsindən imtina haqqında - yuxarıda şərh olunmuş pozuntuya adekvat olmayan qərarı qəbul etmiş, yəni CPM-nin 391.3.5-ci maddəsi ilə nəzərdə tutulmuş həmin qərarı əsassız olaraq çıxarmışdır.

CPM-nin 416.0.20-ci maddəsinə görə isə bu Məcəllənin 391.3.5-ci maddəsi ilə nəzərdə tutulmuş qərarın əsassız olaraq çıxarılması həmin qərarın kassasiya qaydasında ləğv edilməsi və yaxud dəyişdirilməsi üçün əsasdır.

Odur ki, məhkəmə kollegiyası kassasiya protestinin təmin edilməsinə dair dövlət ittihamçısının çıxışını dinləyib, şərh edilən əsaslara görə qəbul etdiyi qərarla həmin protesti qismən təmin etmiş, Sadıqov Bəhrüz İltifat oğlunun barəsində olan Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının apellyasiya şikayətinə ilkin baxış iclasının 25 sentyabr 2014-cü il tarixli qərarını isə ləğv edərək cinayət işini yenidən ilkin baxılması üçün apellyasiya instansiyası məhkəməsinə göndərmişdir.

Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 66 və 67-ci maddələrinin tələbləri baxımından şəxsə törətdiyi cinayətlərin hər birisinə görə islah işləri növündə cəza təyin edildikdə cəzaların tam və ya qismən toplanması zamanı CM-nin 49-cu maddəsində müəyyən edilmiş pul tutmalarının toplanılmasına yol verilmir.

Yevlax Rayon Məhkəməsinin 11 dekabr 2014-cü il tarixli hökmü ilə Babayev Çingiz Qabil oğlu Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin (bundan sonra CM-nin) 128 və 221.2.2-ci maddələri ilə təqsirli bilinərək, CM-nin 128-ci maddəsi ilə aylıq qazancının 10 faizi dövlət nəfinə tutulmaqla 6 (altı) ay müddətə, CM-nin 221.2.2-ci maddəsi ilə aylıq qazancının 10 faizi dövlət nəfinə tutulmaqla 1(bir) il 8 (səkkiz) ay müddətə, CM-nin 66.3-cü maddəsinə əsasən isə cinayətlərin məcmusu üzrə təyin olunmuş cəzaları qismən toplamaq yolu ilə qəti olaraq aylıq qazancının 15 faizi dövlət nəfinə tutulmaqla 2(iki) il müddətə islah işləri cəzasına məhkum edilmişdir.

CM-nin 69.3-cü maddəsinə əsasən məhkəmə baxışınadək Ç.Q.Babayevin 26 avqust 2014-cü il tarixdən 04 sentyabr 2014-cü il tarixə

kimi həbsdə saxlandığı, 04 sentyabr 2014-cü il tarixdən 11 dekabr 2014-cü il tarixədək ev dustaqlığında olduğu müddət təyin olunmuş islah işləri cəzasının müddətinə bir günə üç gün hesabı ilə hesablanmaqla 10 (on) ay 15 (on beş) gün ona təyin olunmuş cəzadan çıxılmış və onun üzərində qəti olaraq aylıq qazancının 15 faizi dövlət nəfinə tutulmaqla 1(bir) il 1(bir) ay 15 (on beş) gün müddətə islah işləri cəzası saxlanılmışdır.

Məhkəmənin hökmünə əsasən Babayev Çingiz Qabil oğlu 31 mart 2014-cü il tarixdə saat 23 radələrində sərxoş vəziyyətdə yaşadığı Yevlax şəhəri «Pambıq zavodu»nun yardımçı təsərrüfatında yerləşən evdə arvadı Babayeva Sona Arif qızı ilə aralarında sonuncunun ona evə sərxoş vəziyyətdə gəlməsinə iradını bildirdiyindən, ailə münasibətləri zəminində

mübahisə baş vermiş, mübahisə zamanı onlar dalaşarkən Çingiz Babayev yumruq, təpik və taxta parçası ilə arvadı Sona Babayevanın bədəninin müxtəlif nahiyələrinə qəsdən bir neçə dəfə vurmaqla ona burun sümüyünün sınığı ilə müşayiət olunun burun belinin, sol almacıq nahiyəsinin şişkinliyi, qançırı və hər iki dodağın selikli qişasının qançırları ilə nəticələnən sağlamlığın qısa müddətə pozulmasına səbəb olan sağlamlığa yüngül zərər vuran bədən xəsarəti yetirmişdir.

Bundan başqa Babayev Çingiz Qabil oğlu 2014-cü il iyulun 23-də saat 22:00 radələrində yaşadığı Yevlax şəhəri «Pambıq zavodu»nun yardımçı təsərrüfatında yerləşən fermada sərxoş vəziyyətdə Cəfərov Mahir Əsgər oğlunun yaşadığı evin həyətinə gələrək orada «nə həddlə oğlun Elnura söyüş söymədiyim təqdirdə mənə böhtan atırsınız!» bəhanəsi ilə, heç bir əsaslı səbəb olmadan ictimai qaydanı kobud surətdə pozub, cəmiyyətə qarşı açıqca hörmətsizlik ifadə edib, zor tətbiq olunması ilə müşayiət olunan qərəzli xuliqanlıq hərəkətləri edərək əvvəlcə küçədə Cəfərov Elnur Mahir oğlunu nalayiq söyüşlərlə söyüb təhqir edərək sillə ilə vurmaqla döymüş, oğlunun onun tərəfindən döyülməsinə iradını bildirən Həşimova Səkinə Kərim qızını da söyüb təhqir etməklə onu da sillə ilə vurmaqla döymüş, həmin vaxt onun xuliqanlıq hərəkətlərinin qarşısını almaqla oğlu və həyat yoldaşını müdafiə edərək ictimai borcunu yerinə yetirən Cəfərov Mahir Əsgər oğlunu da söyüb təhqir edərək qəsdən yumruq və təpiklə zərbə endirib ona burun belinin yarası və sol dirsəyinin sıyrığı ilə müşayiət olunan sağlamlığa zərər vurmadiğundan dərəcəsi təyin edilməyən bədən xəsarəti yetirməklə xuliqanlıq etmişdir.

Şəki Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının 05 mart 2015-ci il tarixli qərarı ilə Yevlax Rayon Məhkəməsinin 11 dekabr 2014-cü il tarixli hökmündən verilmiş apellyasiya protesti təmin edilməmiş, hökm dəyişdirilmədən saxlanılmışdır.

Şəki Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının 05 mart 2015-ci il tarixli qərarından dövlət ittihamçısı kassasiya protesti verərək həmin protestini belə əsaslandırmışdır ki, birinci instansiya məhkəməsi Babayev Çingiz Qabil oğluna CM-nin 66.3-cü maddəsinə əsasən cinayətlərin məcmusu üzrə və həmin

Məcəllənin 69.3-cü maddəsinə əsasən qəti cəza təyin edərkən hər bir cinayətə görə təyin olunmuş islah işləri cəzasının müddəti ilə yanaşı CM-nin tələblərinin ziddinə olaraq Ç.Babayevin aylıq qazancından tutulmaları da qismən toplamış, apellyasiya məhkəməsi isə bununla əlaqədar verilmiş apellyasiya protestini təmin etməyib, hökmü dəyişdirilmədən saxlamaqla cinayət-hüquqi normaların tətbiqi məsələsində eyni pozuntuya yol vermişdir.

Dövlət ittihamçısı kassasiya protestində göstərilənləri Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin (bundan sonra CPM-nin) 416.0.2 və 416.0.21-ci maddələrində nəzərdə tutulmuş halı yaradan pozuntular kimi qiymətləndirərək, həmin əsasla Şəki Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının 05 mart 2015-ci il tarixli qərarının ləğv edilməsini və işin yenidən apellyasiya baxışına təyin edilməsini xahiş etmişdir.

Kassasiya kollegiyası kassasiya protestininin dəlilləri ilə bağlı Şəki Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının 05 mart 2015-ci il tarixli qərarının qanuniliyini və əsaslılığını yoxlayıb, araşdırmanın nəticələri olaraq aşağıdakıları qeyd etmişdir.

Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin istər cinayətlərin məcmusu, istərsə də hökmlərin məcmusu üzrə cəzaların toplanılması (birləşdirilməsi), ümumiyyətlə təqsirləndirilən şəxsə vahid cəzanın təyin edilməsi qaydalarını müəyyən edən normalarının, konkret olaraq – CM-nin 66, 67, 68, 69-cu maddələrinin məzmunundan aydın olur ki, bu qaydalar məcmuya daxil olan ayrı-ayrı cinayətlərə görə cəzaların müddətlərinin və yaxud cəzaların həcmələrinin əhatə olunmasını, toplanılmasını (hökmlərin məcmusu zamanı sonuncu hökmlə təyin olunan cəzaya əvvəlki cəzanın birləşdirilməsini) nəzərdə tutur. Yəni, cəzaların əhatə olunması, toplanılması (birləşdirilməsi) dedikdə, əgər cəzalar müddətlərlə ölçülürsə - bu cəzaları təşkil edən müddətlərin toplanılması, əhatə olunması (birləşdirilməsi) və yaxud, əgər cəza müddətlə deyil, həcmə ölçülürsə həmin cəzaların həcmələrinin əhatə olunması, toplanılması (birləşdirilməsi) başa düşülür (CM-nin 66.4-cü maddəsinə əsasən bu qaydalar eyni dərəcədə əlavə cəzalara da aiddir).

Məsələn, azadlıqdan məhrum etmə cəzası müddətlə ölçülür. Cərimə isə müddətlə ölçülməyib, müəyyən miqdarda pul tənbehi olduğundan, onun həcmindən danışmaq mümkündür.

CM-nin 49.1-ci maddəsinə əsasən islah işləri cəzası iki aydan iki ilədək müddətə təyin edilir.

CM-nin 69.1-ci maddəsinə görə isə, azadlıqdan məhrum etmə və bir sıra digər cəzalar kimi, islah işləri cəzası da aylarla və illərlə hesablanır, yəni müddətlə ölçülən cəzadır.

Müvafiq olaraq, CM-nin cinayətlərin və yaxud hökmlərin məcmusu üzrə cəzaların təyin edilməsi qaydalarına dair 66 və 67-ci maddələrində müddətlə ölçülən cəzalara münasibətdə məcmuya daxil olan cinayətlərə görə təyin olunmuş cəzaların məhz müddətlərinin əhatə olunmasından, toplanılmasından (CM-nin 66-cı maddəsi), birləşdirilməsindən (CM-nin 67-ci maddəsi) bəhs olunduğundan, istər hökmlərin məcmusu, istərsə də cinayətlərin məcmusu üzrə islah işləri cəzası təyin olunarkən müstəsna olaraq məcmuya daxil olan cinayətlərə görə təyin olunmuş cəzaların müddətləri əhatə olunmalı, tam və ya qismən toplanılmalı (birləşdirilməli), məhkumun aylıq qazancdan pul tutulmalarının toplanılmasına, birləşdirilməsinə isə yol verilməməlidir (belə hallarda ayrı-ayrı cinayətlər, hökmlər üzrə təyin olunmuş pul tutulmalarından daha yüksək olanı götürülür və vahid pul tutulması kimi təyin olunur).

Sözügedən məsələni CM-nin 66 və 67-ci maddələri eyni cür tənzimlədiyindən (hər biri cəzaların yalnız müddətlərinin və yaxud həcmələrinin toplanılmasını, birləşdirilməsini təsbit etdiyindən), hökmlərin məcmusu üzrə islah işləri cəzası təyin olunarkən aylıq qazancdan pul tutulmaları ilə bağlı məsələyə - bir cür, cinayətlərin məcmusu üzrə islah işləri cəzası təyin olunarkən isə - başqa cür yanaşmaq olmaz və Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Plenumunun "Məhkəmələr tərəfindən cinayət cəzalarının təyin edilməsi təcrübəsi haqqında" 25 iyun 2003-cü il tarixli qərarında (19-cu bənd) verilmiş tövsiyyə də müstəsna olaraq CM-in 67-ci maddəsində göstərilən hala (hökmlərin məcmusuna) aid olan izah kimi qəbul edilməməli, həm də cinayətlərin məcmusu üzrə islah işləri cəzasının təyin

edilməsi zamanı tətbiq edilə bilən tövsiyə kimi nəzərdən keçirilməlidir.

Yuxarıda təsvir olunan cinayət-hüquqi normaların, Ali Məhkəmənin Plenum qərarının işığında və məhkəmə kollegiyasının həmin cinayət-hüquqi normaların təfsiri üzrə hüquqi mövqeyinə nəzərən kassasiya protestinin dəlilləri ilə müqayisə etməklə birinci instansiya məhkəməsinin hökmünü və onun dəyişdirilmədən saxlanılmasına dair apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qərarını yoxladıqda, kassasiya protestində gətirilən dəlillərin əsaslı olduğu, mübahisələndirilən məsələ ilə əlaqədar məhkəmələrin cinayət qanunu normasının (CM-nin 66.3-cü maddəsinin) tətbiqi məsələsində səhvə yol verdikləri müəyyən olmur.

Belə ki, birinci instansiya məhkəməsi Babayev Çingiz Qabil oğluna təqsirli bilindiği CM-nin 128 və 221.2.2-ci maddələrində nəzərdə tutulmuş cinayətlərin məcmusu üzrə cəza təyin edərək CM-nin 66.3-cü maddəsinin ziddinə olaraq, hər bir cinayətə görə təyin olunmuş islah işləri cəzalarının müddətləri ilə yanaşı aylıq qazancdan 10 faiz miqdarında pul tutulmalarını da qismən toplamış və Ç.Babayevə aylıq qazancının 15 faizi tutulmaqla 2 il müddətə islah işləri cəzası təyin etmişdir.

Şəki Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyası isə dövlət ittihamçısı tərəfindən apellyasiya protestinin verilməsinə baxmayaraq, cinayət qanunu normasının tətbiqində buraxılmış həmin səhvi aradan qaldırmamış, birinci instansiya məhkəməsinin hökmünü dəyişdirilmədən saxlamışdır.

Nəticədə Ç.Q.Babayev CM-nin 66.3-cü maddəsinin yol vermədiyi həddə (daha ağır) mərhumiyyətə məruz qalmışdır ki, məhkəmə kollegiyası da bunu apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qərarının dəyişdirilməsini - cinayətlərin məcmusu üzrə təyin edilmiş Ç.Q.Babayevin qazancından aylıq pul tutulmalarının həcmi 10 faiz olaraq müəyyən edilməsini tələb edən Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin 416.0.9-cu maddəsinin nəzərdə tutduğu hal kimi qiymətləndirmişdir.

Odur ki, məhkəmə kollegiyası apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qərarının ləğv edilməsi, işin yeni apellyasiya baxışına təyin edilməsi barədə tələbin irəli sürüldüyü

kassasiya protesti ilə qismən razılaşaraq həmin protestin təmin edilməsinə dair dövlət ittihamçısının çıxışını dinləyib, şərh edilən əsaslara görə belə qərara gəlmişdir ki, kassasiya protesti qismən təmin edilməli, Şəki Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının Babayev Çingiz Qabil oğlunun barəsində olan 05 mart 2015-ci il tarixli qərarı dəyişdirilməli və məhkəmə qərarlarından CM-nin 66.3-cü maddəsinə müvafiq olaraq Ç.Q.Babayevin aylıq qazancından dövlət nəfinə 10 faiz tutulmalarının qismən toplanılması və qəti olaraq onun aylıq qazancının 15 faizinin

dövlət nəfinə tutulmasına dair müddəalar xaric edilməli, Ç.Q.Babayevin üzərində isə CM-nin 66.3-cü maddəsinə əsasən həmin Məcəllənin 128 və 221.2.2-ci maddələri ilə nəzərdə tutulmuş cinayətlərin məcmusu üzrə təyin olunmuş cəza olaraq - aylıq qazancının 10 faizi dövlət nəfinə tutulmaqla 2 (iki) il müddətə islah işləri cəzası, CM-in 69.3-cü maddəsinə əsasən təyin olunmuş qəti cəza olaraq - aylıq qazancının 10 faizi dövlət nəfinə tutulmaqla 1 (bir) il 1 (bir) ay 15 (on beş) gün müddətinə islah işləri cəzası saxılanılmalı, qərar qalan hissədə qərar dəyişdirilməməlidir.

Şəxsin əməlinə dələduzluq cinayətinin tərkibi olması haqda məhkəmələrin gəldikləri nəticə sübutların tədqiqinə və qiymətləndirilməsinə dair qanunvericiliyin tələblərinə əməl edilməməklə verildiyinə görə apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qərarı bu hissədə ləğv edilərək iş yeni apellyasiya baxışına təyin olunmuşdur.

Gəncə Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 25 dekabr 2014-cü il tarixli hökmü ilə Əliyev İlqar Məzahir oğlu Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin (bundan sonra CM-nin) 178.3.2 və 320.1-ci maddələri ilə təqsirli bilinib, CM-nin 178.3.2-ci maddəsi ilə 7 (yeddi) il 6 (altı) ay müddətə, CM-nin 320.1-ci maddəsi ilə 9 (doqquz) ay müddətə, CM-nin 66.3-cü maddəsinə əsasən isə cəzaların qismən toplanılması yolu ilə qəti olaraq 8 (səkkiz) il müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzasına məhkum olunmuşdur.

Həmçinin həmin hökmə Bayramov Nəriman Əli oğlu, Həsənov Talib Bəndər oğlu, Ələkbərov Şahin Ələddin oğlu, Abbasov Elfaq Vidadi oğlu da CM-nin 178.3.2 və 320.1-ci maddələri, Seyidov Samir Gülamir oğlu isə CM-nin 314.2-ci maddəsi ilə təqsirli bilinib məhkum edilmişlər.

Birinci instansiya məhkəməsinin hökmünə və apellyasiya məhkəməsinin yekun qərarına əsasən Əliyev İlqar Məzahir oğlu digər şəxslərlə qabaqcadan əlbir olub cinayət əlaqəsinə girərək hüquq verən saxta sənədləri istifadə etmək məqsədi ilə saxtalaşdırmış və qanunsuz hazırlayıb aldatma yolu ilə özgənin külli miqdarda əmlakını təkrarən ələ keçirmişdir.

Belə ki, o, “Azərbaycan Sənaye Bankı” ASC ilə bağladığı 20 iyul 2009-cu il tarixli, 21 iyul 2010-cu il tarixli və 21 iyul 2011-ci il tarixli “Xidmətlərin göstərilməsi haqqında” müqavilələrə əsasən banka girov qoyulan bütün zərgərlik məmulatlarının və qiymətli metalların qiymətləndirilməsini real bazar qiymətinə uyğun olaraq həyata keçirməyə, metalın əyarını, çəkisini, xassəsini doğru və dəqiq təyin etməyə cavabdeh şəxs olmasına baxmayaraq, “Azərbaycan Sənaye Bankı” ASC-nin İdarə Heyətinin 03.02.2011-ci il tarixli qərarı ilə təsdiq olunmuş xüsusi olaraq bankın Gəncə və Sumqayıt filialları tərəfindən verilən qızıl kreditləri ilə bağlı qaydalara əsasən banka yalnız kreditlərin təminatı kimi qızıl əşyaları girov qoyulması nəzərdə tutulduğu halda tanışlarının, qohumluq münasibətində olduğu ayrı-ayrı şəxslərin adından təqdim edəcəyi qızıl-zinət əşyalarının dəyərindən yüksək qiymətləndirməklə, habelə adi bəzək məmulatlarının qızıl-zinət əşyaları kimi sənədləşdirməklə hüquq verən rəsmi sənədləri istifadə etmək məqsədi ilə saxtalaşdırmaqla qanunsuz hazırlayıb bankdan götürüləcək kredit vəsaitlərinin təminatı kimi həmin əşyaları girov qoymaqla aldatma yolu ilə özgənin əmlakını ələ keçirmə niyyətilə, tanışi Nağıyev Hüseyn Nadir oğlunun vasitəsi ilə sonuncunun adından qızıl-

zinət əşyalarının girov qoyulmaqla kreditin götürülməsi barədə 11 aprel 2011-ci il tarixli müraciətinə əsasən girov üçün özünə məxsus 54 (əlli dörd) manat dəyərində 252 (iki yüz əlli iki) qram çəkidə dəmir və mis tərkibli 2 (iki) ədəd boyunbağı, 1 (bir) ədəd qolbağ və 1 (bir) ədəd klonu 750 əyarlı qızıl-zinət əşyaları kimi 4.280 manat dəyərində qiymətləndirib 11 iyul 2011-ci il tarixli 3446, qohumu Əsgərov Samir Zakir oğlunun vasitəsi ilə sonuncunun adından qızıl-zinət əşyalarının girov qoyulmaqla kreditin götürülməsi barədə 25 iyul 2011-ci il tarixli müraciətinə əsasən girov üçün özünə məxsus dəmir və mis tərkibli 1 (bir) ədəd boyunbağı, 1 (bir) ədəd qolbağ və 1 (bir) ədəd klonu 750 əyarlı qızıl-zinət əşyaları kimi 5.805 manat dəyərində qiymətləndirib 29 iyul 2011-ci il tarixli 3525, tanışı Ələkbərova Yavər Xəlil qızı vasitəsi ilə sonuncunun adından qızıl-zinət əşyalarının girov qoyulmaqla kreditin götürülməsi barədə müraciətinə əsasən girov üçün özünə məxsus 7,5 (yeddi) manat dəyərində 228 (iki yüz iyirmi səkkiz) qram çəkidə dəmir və mis tərkibli 1 (bir) ədəd boyunbağı və 1 (bir) ədəd qolbağı 750 əyarlı, 1 (bir) ədəd külçəni isə 999 əyarlı qızıl-zinət əşyaları kimi 7.525 manat dəyərində qiymətləndirib 22 avqust 2011-ci il tarixli 3628, tanışı Məmmədov Yusif Hüseyn oğlunun vasitəsi ilə sonuncunun adından qızıl-zinət əşyalarının girov qoyulmaqla kreditin götürülməsi barədə 16 sentyabr 2011-ci il tarixli müraciətinə əsasən girov üçün özünə məxsus 12 (on iki) manat dəyərində 179 (yüz yetmiş doqquz) qram çəkidə dəmir və mis tərkibli 1 (iki) ədəd boyunbağı və 3 (üç) ədəd qolbağı 916 əyarlı qızıl-zinət əşyaları kimi 7.560 manat dəyərində qiymətləndirib 17 sentyabr 2011-ci il tarixli 3753, qohumu Həsənova Sahibə Tapdıq qızı vasitəsi ilə sonuncunun adından qızıl-zinət əşyalarının girov qoyulmaqla kreditin götürülməsi barədə 14 noyabr 2011-ci il tarixli müraciətinə əsasən girov üçün özünə məxsus 420 (dörd yüz iyirmi) manat dəyərində 22 (iyirmi iki) qram çəkidə 375 əyarlı qızıldan 6 (altı) ədəd üzük, 170 (yüz yetmiş) manat dəyərində 5,62 (beş) qram çəkidə 583 əyarlı qızıldan 1 (bir) ədəd üzüyü 750 əyarlı, həmçinin 8 (səkkiz) manat dəyərində 126 (yüz iyirmi altı) qram çəkidə dəmir və mis tərkibli 1 (bir) ədəd boyunbağı və 1 (bir) ədəd qolbağı 916 əyarlı qızıl-zinət əşyaları kimi 5.375 manat dəyərində

qiymətləndirib 14 noyabr 2011-ci il tarixli 4038, qohumu İmanov Saday Cümşüd oğlu vasitəsi ilə sonuncunun adından qızıl-zinət əşyalarının girov qoyulmaqla kreditin götürülməsi barədə 23 yanvar 2012-ci il tarixli müraciətinə əsasən girov üçün özünə məxsus 23 (iyirmi üç) manat dəyərində 265 (iki yüz altmış beş) qram çəkidə dəmir və mis tərkibli 3 (üç) ədəd boyunbağı və 2 (iki) ədəd qolbağı 750 əyarlı qızıl-zinət əşyaları kimi 7.428 manat dəyərində qiymətləndirib 23 yanvar 2012-ci il tarixli 4345, tanışı Atakişiyeva Xatirə Qabil qızının vasitəsi ilə sonuncunun adından qızıl-zinət əşyalarının girov qoyulmaqla kreditin götürülməsi barədə 01 mart 2012-ci il tarixli müraciətinə əsasən girov üçün özünə məxsus 27 (iyirmi yeddi) manat dəyərində 257 (iki yüz əlli yeddi) qram çəkidə dəmir və mis tərkibli 2 (iki) ədəd boyunbağı və 3 (üç) ədəd qolbağı 750 əyarlı qızıl-zinət əşyaları kimi 7.224 manat dəyərində qiymətləndirib 01 mart 2012-ci il tarixli 4541 nömrəli girov biletləri tərtib edilərək imzalandıqdan sonra Nağıyev Hüseyn Nadir oğlu, Əsgərov Samir Zakir oğlu, Ələkbərova Yavər Xəlil qızı, Məmmədov Yusif Hüseyn oğlu, Həsənova Sahibə Tapdıq qızı, İmanov Saday Cümşüd oğlu və Atakişiyeva Xatirə Qabil qızının adından kredit vəsaitlərinin təminatı kimi, guya qeyd edilən qızıl-zinət əşyalarının girovla yüklü edilməsinə, kreditin ödənilməyəcəyi təqdirdə həmin əşyalarının satılmasına və əldə olunan vəsaitin kredit borcları üzrə ödənişə yönəldilməsinə etirazın olmamasına dair yenidən banka təqdim etdiyi ərizələrinə əsasən, qızıl-zinət əşyalarının girov qoyulması ilə əlaqədar tərtib olunmuş 11 iyul 2011-ci il tarixli 3446, 29 iyul 2011-ci il tarixli 3525, 22 avqust 2011-ci il tarixli 3628, 17 sentyabr 2011-ci il tarixli 3753, 14 noyabr 2011-ci il tarixli 4038, 23 yanvar 2012-ci il tarixli 4345 və 01 mart 2012-ci il tarixli 4541 nömrəli saxta kredit və saxlanc girov müqavilələrindən - hüquq verən saxta rəsmi sənədlərdən bilə-bilə istifadə edərək müvafiq olaraq 11 iyul 2011-ci il tarixdə Hüseyn Nağıyevin adına 4.280 (dörd min iki yüz səksən), 29 iyul 2011-ci il tarixdə Samir Əsgərovun adına 3.650 (üç min altı yüz əlli), 22 avqust 2011-ci il tarixdə Yavər Ələkbərovanın adına 5.000 (beş min), 16 sentyabr 2011-ci il tarixdə Yusif Məmmədovun adına 5.000 (beş

min), 14 noyabr 2011-ci il tarixdə Sahibə Həsənovanın adına 3.760 (üç min yeddi yüz altmış), 23 yanvar 2012-ci il tarixdə Saday İmanovun adına 5.000 (beş min), 01 mart 2012-ci il tarixdə Xatirə Atakişiyevanın adına 5.000 (beş min) manat məbləğində kreditin “Azərbaycan Sənaye Bankı” ASC-nin Gəncə filialında rəsmiləşdirilməsinə nail olmaqla, bankın xəzinəsindən ümumilikdə 31.690 (otuz bir min altı yüz doxsan) manat məbləğində - külli miqdarda özgə əmlakını aldatma yolu ilə alıb ələ keçirməklə dələduzluq etmişdir.

Bundan başqa o, “Azərbaycan Sənaye Bankı” ASC-nin Gəncə filialında qiymətləndirici-zərgər işləyərkən Gəncə şəhər sakinləri Bayramov Nəriman Əli oğlu və Hüseynov Sərxan Səlyan oğlu ilə qabaqcadan əlbir olub cinayət əlaqəsinə girərək, həmin bankın təsdiq etdiyi müvafiq qaydalara zidd olaraq sonuncunun özünün, tanışlarının, qohumluq münasibətində olduğu ayrı-ayrı şəxslərin adından təqdim edəcəyi qızıl-zinət əşyalarının dəyərindən yüksək qiymətləndirməklə, habelə adi bəzək məmulatlarının qızıl-zinət əşyaları kimi sənədləşdirməklə hüquq verən rəsmi sənədləri istifadə etmək məqsədi ilə saxtalaşdırmaqla qanunsuz hazırlayıb bankdan götürüləcək kredit vəsaitlərinin təminatı kimi girov qoyulmaqla aldatma yolu ilə özgənin əmlakını təkrarən ələ keçirmə niyyətilə, S.S.Hüseynov və N.Ə.Bayramovla birlikdə S.S.Hüseynovun tanışı Hüseynov Oqtay Dostuməli oğlu vasitəsi ilə sonuncunun adından qızıl-zinət əşyalarının girov qoyulmaqla kreditin götürülməsi barədə 28 iyul 2011-ci il tarixli müraciətinə əsasən girov üçün təqdim olunan 390 (üç yüz doxsan) manat dəyərində 10 (on) qram çəkidə 750 əyarlı kulonu olan 583 əyarlı qızıldan 1 (bir) ədəd boyunbağını, 15 (on beş) manat dəyərində 254 (iki yüz əlli dörd) qram çəkidə dəmir və mis tərkibli 4 (dörd) ədəd boyunbağı və 1 (bir) ədəd qolbağı 750 əyarlı qızıl-zinət əşyaları kimi 6.866 manat dəyərində qiymətləndirib 28 iyul 2011-ci il tarixli 3514, Sərxan Hüseynovun atası Hüseynov Səlyan Məmməd oğlu vasitəsi ilə sonuncunun adından qızıl-zinət əşyalarının girov qoyulmaqla kreditin götürülməsi barədə 27 sentyabr 2011-ci il tarixli müraciətinə əsasən girov üçün təqdim olunan 300 (üç yüz) manat dəyərində 7 (yeddi) qram çəkidə 583 əyarlı

qızıldan 2 (iki) ədəd üzük, 210 (iki yüz on) manat dəyərində 5 (beş) qram çəkidə 583 əyarlı qızıldan 1 (bir) cüt sırğa və 185 (yüz səksən beş) manat dəyərində 9,58 (doqquz) qram çəkidə 375 əyarlı qızıldan 1 (bir) ədəd kulonu, həmçinin 8 (səkkiz) manat dəyərində 148,4 (yüz qırx səkkiz) qram çəkidə dəmir və mis tərkibli 2 (iki) ədəd boyunbağını 750 əyarlı ümumi çəkisi 249 (iki yüz qırx doqquz) qram qızıl-zinət əşyaları kimi 7.230 manat dəyərində qiymətləndirib 27 sentyabr 2011-ci il tarixli 3808, S.Hüseynovun arvadı Hüseynova Dostuxanım Nofəl qızı vasitəsi ilə sonuncunun adından qızıl-zinət əşyalarının girov qoyulmaqla kreditin götürülməsi barədə 27 sentyabr 2011-ci il tarixli müraciətinə əsasən girov üçün təqdim olunan 180 (yüz səksən) manat dəyərində 5,69 (beş) qram çəkidə 583 əyarlı qızıldan 1 (bir) cüt sırğa, 18 (on səkkiz) manat dəyərində 251 (iki yüz əlli bir) qram çəkidə dəmir və mis tərkibli 3 (üç) ədəd boyunbağı və 2 (iki) ədəd qolbağı 750 əyarlı ümumi çəkisi 251,8 (iki yüz əlli bir) qram qızıl-zinət əşyaları kimi 7.302 manat dəyərində qiymətləndirib 27 sentyabr 2011-ci il tarixli 3802, Hüseynov Sərxan Səlyan oğluna məxsus qızıl-zinət əşyalarını girov qoyaraq kredit götürmək barədə 25 oktyabr 2011-ci il tarixli müraciətinə əsasən girov üçün təqdim olunan 15 (on beş) manat dəyərində 255 (iki yüz əlli beş) qram çəkidə dəmir və mis tərkibli 1 (bir) ədəd qolbağı və 4 (dörd) ədəd boyunbağını 750 əyarlı 256 (iki yüz əlli altı) qram çəkidə qızıl-zinət əşyaları kimi 7.174 manat dəyərində qiymətləndirib 25 oktyabr 2011-ci il tarixli 3929, Sərxan Hüseynovun tanışı Həsənli Ceyhun Salman qızı vasitəsi ilə sonuncunun adından qızıl-zinət əşyalarının girov qoyulmaqla kreditin götürülməsi barədə 28 dekabr 2011-ci il tarixli müraciətinə əsasən girov üçün təqdim olunan 8 (səkkiz) manat dəyərində 262 (iki yüz altmış iki) qram çəkidə dəmir və mis tərkibli 1 (bir) ədəd qolbağı və 1 (bir) ədəd boyunbağını 750 əyarlı qızıl-zinət əşyaları kimi 7.358 manat dəyərində qiymətləndirib 28 dekabr 2011-ci il tarixli 4225, Sərxan Hüseynovun tanışı Həsənov Elvin Elzamin oğlu vasitəsi ilə sonuncunun adından qızıl-zinət əşyalarının girov qoyulmaqla kreditin götürülməsi barədə 09 yanvar 2012-ci il tarixli müraciətinə əsasən girov üçün təqdim

olunan 16 (on altı) manat dəyərində 201 (iki yüz bir) qram çəkiddə dəmir və mis tərkibli 2 (iki) ədəd qolbağ və 1 (bir) ədəd boyunbağını 750 əyarlı qızıl-zinət əşyaları kimi 5.648 manat dəyərində qiymətləndirib 09 yanvar 2012-ci il tarixli 4268, S.Hüseynovun tanışı Rzayeva Svetlana Cəmil qızı vasitəsi ilə sonuncunun adından qızıl-zinət əşyalarının girov qoyulmaqla kreditin götürülməsi barədə 31 yanvar 2012-ci il tarixli müraciətinə əsasən girov üçün təqdim olunan 6 (altı) manat dəyərində 304 (üç yüz dörd) qram çəkiddə dəmir və mis tərkibli 2 (iki) ədəd boyunbağını 750 əyarlı qızıl-zinət əşyaları kimi 8.525 manat dəyərində qiymətləndirib 31 yanvar 2012-ci il tarixli 4379, S.Hüseynovun tanışı Həsənova Məhəbbət Səlmən qızı vasitəsi ilə sonuncunun adından qızıl-zinət əşyalarının girov qoyulmaqla kreditin götürülməsi barədə 10 fevral 2012-ci il tarixli müraciətinə əsasən kreditin təminatı kimi banka girov üçün təqdim olunan 8 (səkkiz) manat dəyərində 199 (yüz doxsan doqquz) qram çəkiddə dəmir və mis tərkibli 1 (bir) ədəd qolbağ və 1 (bir) ədəd boyunbağını 750 əyarlı qızıl-zinət əşyaları kimi 5.594 manat dəyərində qiymətləndirib 10 fevral 2012-ci il tarixli 4431, S.Hüseynovun tanışı Məmmədov Üfük Əli oğlu vasitəsi ilə sonuncunun adından qızıl-zinət əşyalarının girov qoyulmaqla kreditin götürülməsi barədə 28 fevral 2012-ci il tarixli müraciətinə əsasən girov üçün təqdim olunan 14 (on dörd) manat dəyərində 194 (yüz doxsan dörd) qram çəkiddə dəmir və mis tərkibli 2 (iki) ədəd qolbağ və 2 (iki) ədəd boyunbağını 750 əyarlı 236 (iki yüz otuz altı) qram çəkiddə qızıl-zinət əşyaları kimi 6.610 manat dəyərində qiymətləndirib 28 fevral 2012-ci il tarixli 4528, S.Hüseynovun tanışı Kalayev Azər Yaşar oğlu vasitəsi ilə sonuncunun adından qızıl-zinət əşyalarının girov qoyulmaqla kreditin götürülməsi barədə 05 mart 2012-ci il tarixli müraciətinə əsasən girov üçün təqdim olunan 20 (iyirmi) manat dəyərində 272 (iki yüz yetmiş iki) qram çəkiddə dəmir və mis tərkibli 2 (iki) ədəd qolbağ və 2 (iki) ədəd boyunbağını 750 əyarlı qızıl-zinət əşyaları kimi 7.630 manat dəyərində qiymətləndirib 05 mart 2012-ci il tarixli 4555 nömrəli girov biletləri tərtib edərək imzalandıqdan sonra Hüseynov Sərxan Səlyan oğlu, Hüseynov Oqtay Dostuməli oğlu,

Hüseynov Səlyan Məmməd oğlu, Hüseynova Dostuxanım Nofəl qızı, Həsənli Ceyhun Salman qızı, Həsənov Elvin Elzamin oğlu, Rzayeva Svetlana Cəmil qızı, Həsənova Məhəbbət Səlmən qızı, Məmmədov Üfük Əli oğlu və Kalayev Azər Yaşar oğlunun adından kredit vəsaitlərinin təminatı kimi, guya qeyd edilən qızıl-zinət əşyalarının girovla yüklü edilməsinə, kreditin ödənilməyəcəyi təqdirdə həmin əşyalarının satılmasına və əldə olunan vəsaitin kredit borcları üzrə ödənişə yönəldilməsinə etirazın olmamasına dair yenidən banka təqdim olunan ərizələrə əsasən, qızıl-zinət əşyalarının girov qoyulması ilə əlaqədar tərtib olunmuş 28 iyul 2011-ci il tarixli 3514, 27 sentyabr 2011-ci il tarixli 3808, 27 sentyabr 2011-ci il tarixli 3802, 25 oktyabr 2011-ci il tarixli 3929, 28 dekabr 2011-ci il tarixli 4225, 09 yanvar 2012-ci il tarixli 4268, 31 yanvar 2012-ci il tarixli 4379, 10 fevral 2012-ci il tarixli 4431, 28 fevral 2012-ci il tarixli 4528, 05 mart 2012-ci il tarixli 4555 nömrəli saxta kredit və saxlanacaq girov müqavilələrindən - hüquq verən saxta rəsmi sənədlərdən bilə-bilə istifadə edərək müvafiq olaraq 28 iyul 2011-ci il tarixdə Oqtay Hüseynovun adına 4.810 (dörd min səkkiz yüz on), 27 sentyabr 2011-ci il tarixdə Səlyan Hüseynovun adına 5.000 (beş min), 27 sentyabr 2011-ci il tarixdə Dostuxanım Hüseynovanın adına 5.000 (beş min), 25 oktyabr 2011-ci il tarixdə özünün adına 4.630 (dörd min altı yüz otuz), 28 dekabr 2011-ci il tarixdə Ceyhun Həsənlinin adına 4.630 (dörd min altı yüz otuz), 09 yanvar 2012-ci il tarixdə Elvin Həsənovun adına 3.350 (üç min üç yüz əlli), 31 yanvar 2012-ci il tarixdə Svetlana Rzayevanın adına 5.000 (beş min) manat, 10 fevral 2012-ci il tarixdə Məhəbbət Həsənovanın adına 3.000 (üç min) manat, 28 fevral 2012-ci il tarixdə Üfük Məmmədovun adına 4.630 (dörd min altı yüz otuz), 05 mart 2012-ci il tarixdə Azər Kalayevin adına 5.000 (beş min) manat məbləğində kreditin "Azərbaycan Sənaye Bankı" ASC-nin Gəncə filialında rəsmiləşdirilməsinə nail olmaqla, bankın xəzinəsindən ümumilikdə 45.050 (qırx beş min əlli) manat məbləğində - külli miqdarda özgə əmlakını Hüseynov Sərxan Səlyan oğlu və Bayramov Nəriman Əli oğlu ilə birlikdə aldatma yolu ilə alıb ələ keçirməklə təkrarən dələduzluq etmişdir.

Daha sonra o, “Azərbaycan Sənaye Bankı” ASC-nin Gəncə filialında qiymətləndirici-zərgər işləyərkən Gəncə şəhər sakini Abbasov Elfaq Vidadi oğlu ilə qabaqcadan əlbir olub cinayət əlaqəsinə girərək, həmin bankın təsdiq etdiyi müvafiq qaydalara zidd olaraq sonuncunun özünün, tanışlarının, qohumluq münasibətində olduğu ayrı-ayrı şəxslərin adından təqdim edəcəyi dəmir və mis tərkibli adi bəzək məmulatlarının qızıl-zinət əşyaları kimi qiymətləndirib sənədləşdirməklə saxta sənədlərdən istifadə edib bankdan götürüləcək kredit vəsaitlərinin təminatı kimi girov qoyulmaqla aldatma yolu ilə özgənin əmlakını ələ keçirmə məqsədilə, Elfaq Abbasovun adından qızıl-zinət əşyalarının girov qoyulmaqla kreditin götürülməsi barədə 27 sentyabr 2011-ci il tarixli müraciətə əsasən girov üçün özünə məxsus 9 (doqquz) manat dəyərində 140 (yüz qırx) qram çəkiddə dəmir və mis tərkibli 2 (iki) ədəd boyunbağı və 2 (iki) ədəd qolbağı 750 əyarlı qızıl-zinət əşyaları kimi 5.168 manat dəyərində qiymətləndirib 27 sentyabr 2011-ci il tarixli 3803, Elfaq Abbasovun tanışi Namazov Ozal Səməd oğlunun vasitəsilə sonuncunun adından qızıl-zinət əşyalarının girov qoyulmaqla kreditin götürülməsi barədə 17 yanvar 2012-ci il tarixli müraciətə əsasən girov üçün özünə məxsus 173 (yüz yetmiş üç) qram çəkiddə dəmir və mis tərkibli 1 (bir) ədəd boyunbağı və 3 (üç) ədəd qolbağ sonuncu tərəfindən 750 əyarlı qızıl-zinət əşyaları kimi 4.844 manat dəyərində qiymətləndirib 17 yanvar 2012-ci il tarixli 4317, Elfaq Abbasovun tanışi Əhmədova Türkən Yaşar qızının vasitəsilə sonuncunun adından qızıl-zinət əşyalarının girov qoyulmaqla kreditin götürülməsi barədə 10 fevral 2012-ci il tarixli müraciətə əsasən girov üçün özünə məxsus 8 (səkkiz) manat dəyərində 88 (səksən səkkiz) qram çəkiddə dəmir və mis tərkibli 2 (iki) ədəd boyunbağı və 1 (bir) ədəd qolbağı banka təqdim edərək 750 əyarlı qızıl-zinət əşyaları kimi 2.472 manat dəyərində qiymətləndirib 10 fevral 2012-ci il tarixli 4426, Elfaq Abbasovun qohumu Həsənova Aygün Məmməd qızının vasitəsilə sonuncunun adından qızıl-zinət əşyalarının girov qoyulmaqla kreditin götürülməsi barədə 24 fevral 2012-ci il tarixli müraciətinə əsasən girov üçün İlqar Əliyev özünə məxsus 9 (doqquz) manat

dəyərində 166 (yüz altmış altı) qram çəkiddə dəmir və mis tərkibli 3 (üç) ədəd boyunbağını banka təqdim edib 750 əyarlı qızıl-zinət əşyaları kimi 4.667 manat dəyərində qiymətləndirib 24 fevral 2012-ci il tarixli 4500 nömrəli saxta girov biletləri tərtib edib imzaladıqdan sonra Abbasov Elfaq Vidadi oğlu, Namazov Ozal Səməd oğlu, Əhmədova Türkən Yaşar qızı və Həsənova Aygün Məmməd qızının adından kredit vəsaitlərinin təminatı kimi, guya qeyd edilən qızıl-zinət əşyalarının girovla yüklü edilməsinə, kreditin ödənilməyəcəyi təqdirdə həmin əşyalarının satılmasına və əldə olunan vəsaitin kredit borcları üzrə ödənişə yönəldilməsinə etirazın olmamasına dair yenidən banka təqdim edilən ərizələrə əsasən, qızıl-zinət əşyalarının girov qoyulması ilə əlaqədar tərtib olunmuş 27 sentyabr 2011-ci il tarixli 3803, 17 yanvar 2012-ci il tarixli 4317, 10 fevral 2012-ci il tarixli 4426 və 24 fevral 2012-ci il tarixli 4500 nömrəli nömrəli saxta kredit və saxlanacaq girov müqavilələrindən - hüquq verən saxta rəsmi sənədlərdən bilə-bilə istifadə edərək müvafiq olaraq 27 sentyabr 2011-ci il tarixdə Elfaq Abbasovun adına 3.620 (üç min altı yüz iyirmi), 17 yanvar 2012-ci il tarixdə Ozal Namazovun adına 3.390 (üç min üç yüz doxsan), 10 fevral 2012-ci il tarixdə Türkən Əhmədovanın adına 1.730 (min yeddi yüz otuz) və 24 fevral 2012-ci il tarixdə Aygün Həsənovanın adına 3.150 (üç min yüz əlli) kreditin “Azərbaycan Sənaye Bankı” ASC-nin Gəncə filialında rəsmiləşdirilməsinə nail olmaqla, bankın xəzinəsindən ümumilikdə 11.890 (on bir min səkkiz yüz doxsan) manat məbləğində - külli miqdarda özgə əmlakını Abbasov Elfaq Vidadi oğlu ilə birlikdə aldatma yolu ilə alıb ələ keçirməklə dələduzluq etmişdir.

Bundan başqa o, “Azərbaycan Sənaye Bankı” ASC-nin Gəncə filialında qiymətləndirici-zərgər işləyərkən Bayramov Nəriman Əli oğlu ilə qabaqcadan əlbir olub cinayət əlaqəsinə girərək, həmin bankın təsdiq etdiyi müvafiq qaydalara zidd olaraq N.Ə.Bayramovun özünün, tanışlarının, qohumluq münasibətində olduğu ayrı-ayrı şəxslərin adından təqdim edəcəyi adi bəzək məmulatlarının qızıl-zinət əşyaları kimi sənədləşdirməklə hüquq verən rəsmi sənədləri istifadə etmək məqsədi ilə saxtalaşdırmaqla qanunsuz hazırlayıb bankdan götürüləcək kredit

vəsaitlərinin təminatı kimi girov qoyulmaqla aldatma yolu ilə özgənin əmlakını təkrarən ələ keçirmə niyyətilə, N.Bayramovun qohumu Həsənova Amalya Abdulla qızının vasitəsi ilə sonuncunun adından qızıl-zinət əşyalarının girov qoyulmaqla kreditin götürülməsi barədə 07 oktyabr 2011-ci il tarixli müraciətinə əsasən girov üçün təqdim olunan 12 (on iki) manat dəyərində 258 (iki yüz əlli səkkiz) qram çəkiddə dəmir və mis tərkibli 3 (üç) ədəd boyunbağını 750 əyarlı qızıl-zinət əşyası kimi 7.255 manat dəyərində qiymətləndirib 07 oktyabr 2011-ci il tarixli 3858, N.Bayramovun qohumu Həsənov Rauf Bəndər oğlunun vasitəsi ilə sonuncunun adından qızıl-zinət əşyalarının girov qoyulmaqla kreditin götürülməsi barədə 02 noyabr 2011-ci il tarixli müraciətinə əsasən girov üçün təqdim olunan 7 (yeddi) manat dəyərində 178 (yüz yetmiş səkkiz) qram çəkiddə dəmir və mis tərkibli 1 (bir) ədəd boyunbağı və 1 (bir) ədəd qolbağı 750 əyarlı ümumi çəkisi 174 (yüz yetmiş dörd) qram qızıl-zinət əşyası kimi 4.880 manat dəyərində qiymətləndirib 02 noyabr 2011-ci il tarixli 3979, N.Bayramovun tanışısı Mirzəyeva Müşfiqə Yusif qızının vasitəsi ilə sonuncunun adından qızıl-zinət əşyalarının girov qoyulmaqla kreditin götürülməsi barədə 04 noyabr 2011-ci il tarixli müraciətinə əsasən girov üçün təqdim olunan 8 (səkkiz) manat dəyərində 197 (yüz doxsan yeddi) qram çəkiddə dəmir və mis tərkibli 2 (iki) ədəd boyunbağını 750 əyarlı ümumi çəkisi 198 (yüz doxsan səkkiz) qram qızıl-zinət əşyası kimi 5.544 manat dəyərində qiymətləndirib 04 noyabr 2011-ci il tarixli 3994, Bayramov Nəriman Əli oğlunun adından qızıl-zinət əşyalarının girov qoyulmaqla kreditin götürülməsi barədə 23 noyabr 2011-ci il tarixli müraciətinə əsasən girov üçün təqdim olunan 20 (iyirmi) manat dəyərində 240 (iki yüz qırx) qram çəkiddə dəmir və mis tərkibli 4 (dörd) ədəd qolbağ və 4 (dörd) ədəd boyunbağını 750 əyarlı qızıl-zinət əşyası kimi 6.969 manat dəyərində qiymətləndirib 24 noyabr 2011-ci il tarixli 4094, N.Bayramovun qohumu Həsənova Aygün Nazim qızı vasitəsi ilə sonuncunun adından qızıl-zinət əşyalarının girov qoyulmaqla kreditin götürülməsi barədə 20 dekabr 2011-ci il tarixli müraciətinə əsasən girov üçün təqdim olunan 15 (on beş) manat dəyərində 271 (iki yüz yetmiş bir) qram çəkiddə dəmir və mis tərkibli 5 (beş) ədəd boyunbağını

750 əyarlı qızıl-zinət əşyası kimi 7.602 manat dəyərində qiymətləndirib 20 dekabr 2011-ci il tarixli 4180, N.Bayramovun qohumu Həsənova Tərhan Fərmayıl qızı vasitəsi ilə sonuncunun adından qızıl-zinət əşyalarının girov qoyulmaqla kreditin götürülməsi barədə 22 dekabr 2011-ci il tarixli müraciətinə əsasən girov üçün təqdim olunan 14 (on dörd) manat dəyərində 260 (iki yüz altmış) qram çəkiddə dəmir və mis tərkibli 2 (iki) ədəd qolbağ və 2 (iki) ədəd boyunbağını 750 əyarlı qızıl-zinət əşyası kimi 7.280 manat dəyərində qiymətləndirib 22 dekabr 2011-ci il tarixli 4193, N.Bayramovun qohumu Həsənova Elvira Talib qızı vasitəsi ilə sonuncunun adından qızıl-zinət əşyalarının girov qoyulmaqla kreditin götürülməsi barədə 26 dekabr 2011-ci il tarixli müraciətinə əsasən girov üçün təqdim olunan 8 (səkkiz) manat dəyərində 172 (yüz yetmiş iki) qram çəkiddə dəmir və mis tərkibli 2 (iki) ədəd qolbağ və 1 (bir) ədəd boyunbağını 750 əyarlı qızıl-zinət əşyası kimi 4.824 manat dəyərində qiymətləndirib 26 dekabr 2011-ci il tarixli 4209, N.Bayramovun tanışısı Məmmədova Elnurə Etibar qızı vasitəsi ilə sonuncunun adından qızıl-zinət əşyalarının girov qoyulmaqla kreditin götürülməsi barədə 23 yanvar 2012-ci il tarixli müraciətinə əsasən girov üçün təqdim olunan 13 (on üç) manat dəyərində 202 (iki yüz iki) qram çəkiddə dəmir və mis tərkibli 2 (iki) ədəd qolbağ və 3 (üç) ədəd boyunbağını 750 əyarlı qızıl-zinət əşyası kimi 5.680 manat dəyərində qiymətləndirib 23 yanvar 2012-ci il tarixli 4332, N.Bayramovun tanışısı Zeynalov Vüsal Tofiq oğlu vasitəsi ilə sonuncunun adından qızıl-zinət əşyalarının girov qoyulmaqla kreditin götürülməsi barədə 14 fevral 2012-ci il tarixli müraciətinə əsasən girov üçün təqdim olunan 8,5 (səkkiz) manat dəyərində 110 (yüz on) qram çəkiddə dəmir və mis tərkibli 1 (bir) ədəd qolbağ və 2 (iki) ədəd boyunbağını, ümumi çəkisi 116,7 (yüz on altı) qram çəkiddə olan 750 əyarlı qızıl-zinət əşyası kimi 3.268 manat dəyərində qiymətləndirib 14 fevral 2012-ci il tarixli 4445, N.Bayramovun tanışısı Həsənov Elşən Rafiq oğlu vasitəsi ilə sonuncunun adından qızıl-zinət əşyalarının girov qoyulmaqla kreditin götürülməsi barədə 05 mart 2012-ci il tarixli müraciətinə əsasən girov üçün təqdim olunan 18 (on səkkiz) manat dəyərində 279 (iki yüz yetmiş doqquz) qram

çəkiddə dəmir və mis tərkibli 3 (üç) ədəd qolbağ və 4 (dörd) ədəd boyunbağını ümumi çəkisi 254 (iki yüz əlli dörd) qram olan 750 əyarlı qızıl-zinət əşyası kimi 7.128 manat dəyərində qiymətləndirib 05 mart 2012-ci il tarixli 4556, N.Bayramovun qohumu Cəfərov Vidadi Müddin oğlu vasitəsi ilə sonuncunun adından qızıl-zinət əşyalarının girov qoyulmaqla kreditin götürülməsi barədə 05 mart 2012-ci il tarixli müraciətinə əsasən girov üçün təqdim olunan 10 (on) manat dəyərində 254 (iki yüz əlli dörd) qram çəkiddə dəmir və mis tərkibli 2 (iki) ədəd qolbağ və 2 (iki) ədəd boyunbağını ümumi çəkisi 271 qram olan 750 əyarlı qızıl-zinət əşyası kimi 7.588 manat dəyərində qiymətləndirib 05 mart 2012-ci il tarixli 4557 nömrəli girov biletləri tərtib edərək imzaladıqdan sonra Bayramov Nəriman Əli oğlu, Həsənova Amalya Abdulla qızı, Həsənov Rauf Bəndər oğlu, Mirzəyeva Müşfiqə Yusif qızı, Həsənova Aygün Nazim qızı, Həsənova Tərhan Fərmayıl qızı, Həsənova Elvira Talib qızı, Məmmədova Elnurə Etibar qızı, Zeynalov Vüsal Tofiq oğlu, Həsənov Elşən Rafiq oğlu, Cəfərov Vidadi Müddin oğlunun adından kredit vəsaitlərinin təminatı kimi, guya qeyd edilən qızıl-zinət əşyalarının girovla yüklü edilməsinə, kreditin ödənilməyəcəyi təqdirdə həmin əşyalarının satılmasına və əldə olunan vəsaitin kredit borcları üzrə ödənişə yönəldilməsinə etirazın olmamasına dair yenidən banka təqdim etdiyi ərizələrə əsasən, qızıl-zinət əşyalarının girov qoyulması ilə əlaqədar tərtib olunmuş 07 oktyabr 2011-ci il tarixli 3858, 02 noyabr 2011-ci il tarixli 3979, 04 noyabr 2011-ci il tarixli 3994, 24 noyabr 2011-ci il tarixli 4094, 20 dekabr 2011-ci il tarixli 4180, 22 dekabr 2011-ci il tarixli 4193, 26 dekabr 2011-ci il tarixli 4209, 23 yanvar 2012-ci il tarixli 4332, 14 fevral 2012-ci il tarixli 4445, 05 mart 2012-ci il tarixli 4556, 05 mart 2012-ci il tarixli 4557 nömrəli saxta kredit və saxlanacaq girov müqavilələrindən - hüquq verən saxta rəsmi sənədlərdən bilə-bilə istifadə edərək müvafiq olaraq 07 oktyabr 2011-ci il tarixdə Amalya Həsənovanın adına 5.000 (beş min), 02 noyabr 2011-ci il tarixdə Rauf Həsənovun adına 3.300 (üç min üç yüz), 04 noyabr 2011-ci il tarixdə Müşfiqə Mirzəyevanın adına 3.500 (üç min beş yüz), 24 noyabr 2011-ci il tarixdə özünün adına 4.880 (dörd min səkkiz yüz səksən), 20 dekabr

2011-ci il tarixdə Aygün Həsənovanın adına 5.000 (beş min), 22 dekabr 2011-ci il tarixdə Tərhan Həsənovanın adına 5.000 (beş min), 26 dekabr 2011-ci il tarixdə Elvira Həsənovanın adına 3.100 (üç min yüz), 23 yanvar 2012-ci il tarixdə Elnurə Məmmədovanın adına 3.600 (üç min altı yüz), 14 fevral 2012-ci il tarixdə Vüsal Zeynalovun adına 2.350 (iki min üç yüz əlli), 05 mart 2012-ci il tarixdə Elşən Həsənovun adına 5.000 (beş min), 05 mart 2012-ci il tarixdə Vidadi Cəfərovun adına 5.000 (beş min) manat məbləğində kreditin “Azərbaycan Sənaye Bankı” ASC-nin Gəncə filialında rəsmiləşdirilməsinə nail olmaqla, bankın xəzinəsindən ümumilikdə 45.730 (qırx beş min yeddi yüz otuz) manat məbləğində - külli miqdarda özgə əmlakını Bayramov Nəriman Əli oğlu ilə birlikdə aldatma yolu ilə alıb ələ keçirməklə təkrarən dələduzluq etmişdir.

Bundan başqa o, “Azərbaycan Sənaye Bankı” ASC-nin Gəncə filialında qiymətləndirici-zərgər işləyərək Bayramov Nəriman Əli oğlu və Həsənov Talib Bəndər oğlu ilə qabaqcadan əlbir olub cinayət əlaqəsinə girərək, həmin bankın təsdiq etdiyi müvafiq qaydalara zidd olaraq sonuncunun özünün, tanışlarının, qohumluq münasibətində olduğu ayrı-ayrı şəxslərin təqdim edəcəyi adi bəzək məmulatlarının qızıl-zinət əşyaları kimi sənədləşdirməklə hüquq verən rəsmi sənədləri istifadə etmək məqsədi ilə saxtalaşdırmaqla qanunsuz hazırlayıb bankdan götürüləcək kredit vəsaitlərinin təminatı kimi girov qoyulmaqla aldatma yolu ilə özgə əmlakını təkrarən ələ keçirmə niyyətilə, Nəriman Bayramov və Talib Həsənovla birlikdə sonuncunun tanışi Zeynalov Elcan Tofiq oğlunun vasitəsi ilə adından qızıl-zinət əşyalarının girov qoyulmaqla kreditin götürülməsi barədə 17 oktyabr 2011-ci il tarixli müraciətinə əsasən girov üçün təqdim olunan 15 (on beş) manat dəyərində 197 (yüz doxsan yeddi) qram çəkiddə dəmir və mis tərkibli 3 (üç) ədəd boyunbağı və 2 (iki) ədəd qolbağı 750 əyarlı qızıl-zinət əşyası kimi 5.541 manat dəyərində qiymətləndirib 17 oktyabr 2011-ci il tarixli 3889, Həsənov Talib Bəndər oğlunun adından qızıl-zinət əşyalarının girov qoyulmaqla kreditin götürülməsi barədə 16 noyabr 2011-ci il tarixli müraciətə əsasən girov qoyulması üçün təqdim olunan 25 (iyirmi beş) manat dəyərində 256 (iki yüz əlli altı) qram

çəkiddə dəmir və mis tərkibli 3 (üç) ədəd qolbağ və 4 (dörd) ədəd boyunbağını 750 əyarlı qızıl-zinət əşyası kimi 7.438 manat dəyərində qiymətləndirib 16 noyabr 2011-ci il tarixli 4058, Talib Həsənovun tanışı Məcidova Cina Fazilevna vasitəsi ilə sonuncunun adından qızıl-zinət əşyalarının girov qoyulmaqla kreditin götürülməsi barədə 16 fevral 2012-ci il tarixli müraciətinə əsasən girov üçün təqdim olunan 15 (on beş) manat dəyərində 277 (iki yüz yetmiş yeddi) qram çəkiddə dəmir və mis tərkibli 2 (iki) ədəd qolbağ və 3 (üç) ədəd boyunbağını 750 əyarlı qızıl-zinət əşyası kimi 7.767 manat dəyərində qiymətləndirib 16 fevral 2012-ci il tarixli 4462, Talib Həsənovun qohumu Həsənov Yasin Yüzasif oğlu vasitəsi ilə sonuncunun adından qızıl-zinət əşyalarının girov qoyulmaqla kreditin götürülməsi barədə 01 mart 2012-ci il tarixli müraciətinə əsasən girov üçün təqdim olunan 20 (iyirmi) manat dəyərində 203 (iki yüz üç) qram çəkiddə dəmir və mis tərkibli 4 (dörd) ədəd boyunbağını 204,5 (iki yüz dörd) qram çəkiddə 750 əyarlı qızıl-zinət əşyası kimi 5.726 manat dəyərində qiymətləndirib 01 mart 2012-ci il tarixli 4540 nömrəli girov biletləri tərtib edərək imzaladıqdan sonra Həsənov Talib Bəndər oğlu, Zeynalov Elcan Tofiq oğlu, Məcidova Cina Fazilevna və Həsənov Yasin Yüzasif oğlunun adından kredit vəsaitlərinin təminatı kimi, guya qeyd edilən qızıl-zinət əşyalarının girovla yüklü edilməsinə, kreditin ödənilməyəcəyi təqdirdə həmin əşyalarının satılmasına və əldə olunan vəsaitin kredit borcları üzrə ödənişə yönəldilməsinə etirazın olmamasına dair yenidən banka təqdim edilən ərizələrə əsasən, qızıl-zinət əşyalarının girov qoyulması ilə əlaqədar tərtib olunmuş 17 oktyabr 2011-ci il tarixli 3889, 16 noyabr 2011-ci il tarixli 4058, 16 fevral 2012-ci il tarixli 4462 və 01 mart 2012-ci il tarixli 4540 nömrəli saxta kredit və saxlanc girov müqavilələrindən - hüquq verən saxta rəsmi sənədlərdən bilə-bilə istifadə edərək müvafiq olaraq 17 oktyabr 2011-ci il tarixdə Elcan Zeynalovun adına 3.700 (üç min yeddi yüz), 16 noyabr 2011-ci il tarixdə Həsənov Talib Bəndər oğlunun adına 5.000 (beş min), 16 fevral 2012-ci il tarixdə Cina Məcidovanın adına 5.000 (beş min) manat, 01 mart 2012-ci il tarixdə Yasin Həsənovun adına 4.000 (dörd min) manat məbləğində kreditin “Azərbaycan Sənaye Bankı” ASC-nin Gəncə

filialında rəsmiləşdirilməsinə nail olmaqla, bankın xəzinəsindən ümimilikdə 17.700 (on yeddi min yeddi yüz) manat məbləğində - külli miqdarda özgə əmlakını Nəriman Bayramov və Talib Həsənovla birlikdə aldatma yolu ilə alıb təkrarən ələ keçirməklə dələduzluq etmişdir.

Daha sonra o, “Azərbaycan Sənaye Bankı” ASC-nin Gəncə filialında qiymətləndirici-zərgər işləyərkən həmin bankın təsdiq etdiyi müvafiq qaydalara zidd olaraq yaxın münasibətdə olduğu şəxslərin yüksək məbləğdə kreditlər almalarına köməklik göstərmək məqsədilə tanışı Cəfərova İlhamə Nəriman qızının qohumu Qədiməliyeva Aysel İlham qızının adından İ.Cəfərova tərəfindən təqdim olunan 20 (iyirmi) qram çəkiddə 583 əyarlı 1 (bir) ədəd qızıl boyunbağı və 1 (bir) ədəd qızıl qolbağı, həmçinin 12 (on iki) manat dəyərində dəmir və mis tərkibli 2 (iki) ədəd boyunbağı və 2 (iki) ədəd qolbağı 750 və 916 əyarlı qızıl-zinət əşyası kimi 4.393 manat dəyərində qiymətləndirib hüquq verən və rəsmi sənəd hesab olunan 20 dekabr 2011-ci il tarixli 4182, tanışı Cəfərova İlhamə Nəriman qızı tərəfindən təqdim olunan 4 (dörd) manat dəyərində 88 (səksən səkkiz) qram çəkiddə dəmir və mis tərkibli 1 (bir) ədəd boyunbağını 750 əyarlı qızıl-zinət əşyası kimi 2.472 manat dəyərində qiymətləndirib hüquq verən və rəsmi sənəd hesab olunan 22 dekabr 2011-ci il tarixli 4197, tanışı Abbasov Elfaq Vidadi oğlunun bacısı Abbasova Fatma Vidadi qızının təqdim etdiyi 52 (əlli iki) qram çəkiddə 583 əyarlı 4 ədəd qızıl boyunbağıya, Elfaq Abbasov tərəfindən təqdim olunan 20 (iyirmi) manat dəyərində 176 (yüz yetmiş altı) qram çəkiddə dəmir və mis tərkibli 4 (dörd) boyunbağı, 1 (bir) ədəd qolbağ və 1 (bir) ədəd kolyeni əlavə edib həmin əşyaları 750 əyarlı qızıl-zinət əşyası kimi 4.928 manat dəyərində qiymətləndirib hüquq verən və rəsmi sənəd hesab olunan 22 dekabr 2011-ci il tarixli 4199, tanışı Cəfərova İlhamə Nəriman qızının qohumu Şirani Qərənfil Əvəz qızının adından İ.Cəfərova tərəfindən təqdim olunan 9 (doqquz) manat dəyərində 110 (yüz on) qram çəkiddə dəmir və mis tərkibli 3 (üç) ədəd boyunbağını 750 əyarlı qızıl-zinət əşyası kimi 3.102 manat dəyərində qiymətləndirib hüquq verən və rəsmi sənəd hesab olunan 13 yanvar 2012-ci il tarixli 4301, tanışı Məmmədova Ayda Qnyaz qızının adından təqdim etdiyi 5 (beş)

manat dəyərində 76 (yetmiş altı) qram çəkiddə dəmir və mis tərkibli 1 (bir) ədəd boyunbağı və 1 (bir) ədəd qolbağı 750 əyarlı qızıl-zinət əşyası kimi 2.142 manat dəyərində qiymətləndirib hüquq verən və rəsmi sənəd hesab olunan 31 yanvar 2012-ci il tarixli 4382, tanış Cəfərova İlhamə Nəriman qızının qohumu Mahmudova Mətanət Faiz qızının adından İ.Cəfərova tərəfindən təqdim olunan 895 (səkkiz yüz doxsan beş) manat dəyərində 30 (otuz) qram çəkiddə 583 əyarlı 3 (üç) ədəd qızıl boyunbağını, həmçinin 15 (on beş) manat dəyərində dəmir və mis tərkibli 3 (üç) ədəd qolbağı 750 əyarlı qızıl-zinət əşyası kimi 5.594 manat dəyərində qiymətləndirib hüquq verən və rəsmi sənəd hesab olunan 02 fevral 2012-ci il tarixli 4394, tanış Abbasov Elfaq Vidadi oğlunun qohumu İsmayılova Vəfa Vidadi qızının adından E.Abbasovun təqdim etdiyi 40 (qırx) manat dəyərində 261 (iki yüz altmış bir) qram çəkiddə dəmir və mis tərkibli 5 (beş) boyunbağı və 5 (beş) ədəd qolbağı 750 əyarlı qızıl-zinət əşyası kimi 7.333 manat dəyərində qiymətləndirib hüquq verən və rəsmi sənəd hesab olunan 16 fevral 2012-ci il tarixli 4461, Hüseynov Məcid Rafiq oğlu tərəfindən təqdim olunan 98 (doxsan səkkiz) qram çəkiddə 500 əyarlı qızıldan 2.455 (iki min dörd yüz əlli beş) manat dəyərdə 3 (üç) ədəd boyunbağının 131 (yüz otuz bir) qram çəkiddə 750 əyarlı 750 əyarlı qızıl-zinət əşyası kimi 3.685 manat dəyərində qiymətləndirib hüquq verən və rəsmi sənəd hesab olunan 28 fevral 2012-ci il tarixli 4530 nömrəli saxta girov biletləri tərtib edərək imzalamış və həmin saxta sənədlər əsasında “Azərbaycan Sənaye Bankı” ASC-nin Gəncə filialı tərəfindən Qədiməliyeva Aysel İlham qızına 20 dekabr 2011-ci il tarixdə 3.080 (üç min səksən) manat, Cəfərova İlhamə Nəriman qızına 22 dekabr 2011-ci il tarixdə 1.550 (min beş yüz əlli) manat, Abbasova Fatma Vidadi qızına 22 dekabr 2011-ci il tarixdə 4.260 (dörd min iki yüz altmış) manat, Şirani Qərənfil Əvəz qızına 13 yanvar 2012-ci il tarixdə 2.060 (iki min altmış) manat, Məmmədova Aydə Qnyaz qızına 31 yanvar 2012-ci il tarixdə 1.400 (min dörd yüz) manat, Mahmudova Mətanət Faiz qızına 02 fevral 2012-ci il tarixdə 3.920 (üç min doqquz yüz iyirmi) manat, İsmayılova Vəfa Vidadi qızına 16 fevral 2012-ci il tarixdə 5.000 (beş min) manat, Hüseynov Məcid Rafiq oğluna 28 fevral

2012-ci il tarixdə 2.580 (iki min beş yüz səksən) manat məbləğində kreditlər verilmiş və bununla da o, hüquq verən rəsmi sənədi istifadə etmək məqsədi ilə saxtalaşdırmaqla qanunsuz hazırlamışdır.

Bundan başqa o, “Azərbaycan Sənaye Bankı” ASC-nin Gəncə filialında qiymətləndirici-zərgər işləyərək Gəncə şəhər sakini Fətəliyeva Sevinc Tahir qızı ilə qabaqcadan əlbir olub cinayət əlaqəsinə girərək, həmin bankın təsdiq etdiyi müvafiq qaydalara zidd olaraq Sevinc Fətəliyevanın tanış Mirzəyev Rövşən Elşan oğlunun adından adi bəzək məmulatlarının qızıl-zinət əşyaları kimi qiymətləndirərək hüquq verən rəsmi sənədləri istifadə etmək məqsədi ilə saxtalaşdırmaqla qanunsuz hazırlayıb bankdan götürüləcək kredit vəsaitlərinin təminatı kimi girov qoyulmaqla aldatma yolu ilə özgənin əmlakını təkrarən ələ keçirmə niyyətilə, Rövşən Mirzəyevin adından qızıl-zinət əşyalarının girov qoyulmaqla kreditin götürülməsi barədə 11 yanvar 2012-ci il tarixli müraciətə əsasən banka girov üçün Sevinc Fətəliyeva tərəfindən təqdim olunan 17 (on yeddi) manat dəyərində 250 (iki yüz əlli) qram çəkiddə dəmir və mis tərkibli 3 (üç) ədəd qolbağ, 3 (üç) ədəd boyunbağı və 1 (bir) ədəd klonu 750 əyarlı qızıl-zinət əşyası kimi 7.190 manat dəyərində qiymətləndirib 11 yanvar 2012-ci il tarixli 4284 nömrəli girov bileti tərtib edərək imzaladıqdan sonra Rövşən Mirzəyevin adından kredit vəsaitinin təminatı kimi, guya qeyd edilən qızıl-zinət əşyalarının girovla yüklü edilməsinə, kreditin ödənilməyəcəyi təqdirdə həmin əşyalarının satılmasına və əldə olunan vəsaitin kredit borcları üzrə ödənişə yönəldilməsinə etirazın olmamasına dair yenidən banka təqdim edilən ərizəyə əsasən, qızıl-zinət əşyalarının girov qoyulması ilə əlaqədar tərtib olunmuş 11 yanvar 2012-ci il tarixli 4284 nömrəli saxta kredit və saxlanacaq girov müqavilələrindən - hüquq verən saxta rəsmi sənədlərdən bilə-bilə istifadə edərək 11 yanvar 2012-ci il tarixdə Rövşən Mirzəyevin adına 5.000 (beş min) manat məbləğində kreditin “Azərbaycan Sənaye Bankı” ASC-nin Gəncə filialında rəsmiləşdirilməsinə nail olmaqla, bankın xəzinəsindən 5.000 (beş min) manat məbləğində - xeyli miqdar hesab olunan özgə əmlakını aldatma yolu ilə alıb təkrarən ələ

keçirməklə Sevinc Fətəliyeva ilə birlikdə dələduzluq etmişdir.

Daha sonra o, “Azərbaycan Sənaye Bankı” ASC-nin Gəncə filialında qiymətləndirici-zərgər işləyərkən Gəncə şəhər sakinləri Bayramov Nəriman Əli oğlu və Ələkbərov Şahin Ələddin oğlu ilə qabaqcadan əlbir olub cinayət əlaqəsinə girərək, həmin bankın təsdiq etdiyi müvafiq qaydalara zidd olaraq Şahin Ələkbərovun və onun qohumluq münasibətində olduğu ayrı-ayrı şəxslərin adından adi bəzək məmulatlarının qızıl-zinət əşyaları kimi qiymətləndirərək hüquq verən rəsmi sənədləri istifadə etmək məqsədi ilə saxtalaşdırmaqla qanunsuz hazırlayıb bankdan götürüləcək kredit vəsaitlərinin təminatı kimi girov qoyulmaqla aldatma yolu ilə özgənin əmlakını təkrarən ələ keçirmə niyyətilə, Şahin Ələkbərova məxsus qızıl-zinət əşyalarının girov qoyulmaqla kredit götürülməsi barədə 08 fevral 2012-ci il tarixli müraciətinə əsasən banka girov qoyulması üçün təqdim olunan 10 (on) manat dəyərində 184 (yüz səksən dörd) qram çəkiddə dəmir və mis tərkibli 2 (iki) ədəd qolbağ və 2 (iki) ədəd boyunbağını 750 əyarlı qızıl-zinət əşyası kimi 5.152 manat dəyərində qiymətləndirib 08 fevral 2012-ci il tarixli 4419, Şahin Ələkbərovun qohumu Əliyev Ələmdar Fəxrəddin oğlunun adından qızıl-zinət əşyalarının girov qoyulmaqla kreditin götürülməsi barədə 22 fevral 2012-ci il tarixli müraciətə əsasən banka girov qoyulması üçün təqdim olunan 24 (iyirmi dörd) manat dəyərində 256 (iki yüz əlli altı) qram çəkiddə dəmir və mis tərkibli 4 (dörd) ədəd qolbağ və 3 (üç) ədəd boyunbağını 750 əyarlı qızıl-zinət əşyası kimi 7.176 manat dəyərində qiymətləndirib 22 fevral 2012-ci il tarixli 4488, həmçinin Şahin Ələkbərovun digər qohumu Həsənov Mübariz Qəmbər oğlunun adından qızıl-zinət əşyalarının girov qoyulmaqla kreditin götürülməsi barədə 24 fevral 2012-ci il tarixli müraciətə əsasən banka girov qoyulması üçün təqdim olunan 24 (iyirmi dörd) manat dəyərində, 262 (iki yüz altmış iki) qram çəkiddə dəmir və mis tərkibli 2 (iki) ədəd qolbağ və 3 (üç) ədəd boyunbağını 750 əyarlı qızıl-zinət əşyası kimi 7.361 manat dəyərində qiymətləndirib 24 fevral 2012-ci il tarixli 4505 nömrəli girov biletləri tərtib edərək imzaladıqdan sonra Ələkbərov Şahin Ələddin oğlu, Əliyev Ələmdar Fəxrəddin oğlu və

Həsənov Mübariz Qəmbər oğlunun adından kredit vəsaitinin təminatı kimi, guya qeyd edilən qızıl-zinət əşyalarının girovla yüklü edilməsinə, kreditin ödənilməyəcəyi təqdirdə həmin əşyalarının satılmasına və əldə olunan vəsaitin kredit borcları üzrə ödənişə yönəldilməsinə etirazın olmamasına dair yenidən banka təqdim edilən ərizələrə əsasən, qızıl-zinət əşyalarının girov qoyulması ilə əlaqədar tərtib olunmuş 08 fevral 2012-ci il tarixli 4419, 22 fevral 2012-ci il tarixli 4488, 24 fevral 2012-ci il tarixli 4505 nömrəli saxta kredit və saxlanc girov müqavilələrindən - hüquq verən saxta rəsmi sənədlərdən bilə-bilə istifadə edərək müvafiq olaraq 08 fevral 2012-ci il tarixdə Şahin Ələkbərovun adına 3.600 (üç min altı yüz), 22 fevral 2012-ci il tarixdə Ələmdar Əliyevin və 24 fevral 2012-ci il tarixdə isə Mübariz Həsənovun hər birinin adına 5.000 (beş min) manat məbləğində kreditin “Azərbaycan Sənaye Bankı” ASC-nin Gəncə filialında rəsmiləşdirilməsinə nail olmaqla, bankın xəzinəsindən ümimilikdə 13.600 (on üç min altı yüz) manat məbləğində - külli miqdarda özgə əmlakını aldatma yolu ilə alıb Nəriman Bayramov və Şahin Ələkbərova birlikdə ələ keçirməklə təkrarən dələduzluq etmişdir.

Bundan başqa o, “Azərbaycan Sənaye Bankı” ASC-nin Gəncə filialında qiymətləndirici-zərgər işləyərkən Gəncə şəhər sakinləri Cəfərova İlhamə Nəriman qızı və Əmirova Səbinə Tofiq qızı ilə qabaqcadan əlbir olub cinayət əlaqəsinə girərək, həmin bankın təsdiq etdiyi müvafiq qaydalara zidd olaraq Əmirova Səbinə Tofiq qızının adından təqdim olunacaq adi bəzək məmulatlarını qızıl-zinət əşyaları kimi, qızıl zinət əşyalarının isə dəyərini olduğundan yüksək qiymətləndirərək hüquq verən rəsmi sənədləri istifadə etmək məqsədi ilə saxtalaşdırmaqla qanunsuz hazırlayıb bankdan götürüləcək kredit vəsaitlərinin təminatı kimi həmin əşyaların girov qoyulmaqla aldatma yolu ilə özgənin əmlakını təkrarən ələ keçirmə niyyətilə, Səbinə Əmirovanın qızıl-zinət əşyalarının girov qoyulmaqla kreditin götürülməsi barədə 01 mart 2012-ci il tarixli müraciətə əsasən banka girov üçün İlhamə Cəfərova tərəfindən təqdim olunan 13 (on üç) manat dəyərində 131 (yüz otuz bir) qram çəkiddə dəmir və mis tərkibli 1 (bir) ədəd

boyunbağı və 1 (bir) ədəd qolbağı, eləcə də Səbinə Əmirova tərəfindən təqdim olunan 142 (yüz qırx iki) manat dəyərində 5 (beş) qram çəkiddə 583 əyarlı qızıldan bir cüt sırğanı, ümumi çəkisi 131 (yüz otuz bir) qram təşkil edən 583 əyarlı qızıl-zinət əşyası kimi 2.886 manat dəyərində qiymətləndirib 01 mart 2012-ci il tarixli 4539 nömrəli girov bileti tərtib edərək imzaladıqdan sonra Səbinə Əmirovanın kredit vəsaitinin təminatı kimi, guya qeyd edilən qızıl-zinət əşyalarının girovla yüklü edilməsinə, kreditin ödənilməyəcəyi təqdirdə həmin əşyalarının satılmasına və əldə olunan vəsaitin kredit borcları üzrə ödənişə yönəldilməsinə etirazının olmamasına dair yenidən banka təqdim etdiyi ərizəyə əsasən, qızıl-zinət əşyalarının girov qoyulması ilə əlaqədar tərtib olunmuş 01 mart 2012-ci il tarixli 4539 nömrəli saxta kredit və saxlanç girov müqavilələrindən - hüquq verən saxta rəsmi sənədləri istifadə etmə məqsədilə saxtalaşdırıb 01.03.2012-ci il tarixdə onun adına 2.000 (iki min) manat məbləğində kreditin “Azərbaycan Sənaye Bankı” ASC-nin Gəncə filialında rəsmiləşdirilməsinə nail olmaqla, bankın xəzinəsindən 2.000 (iki min) manat məbləğində - keyli miqdar hesab olunan özgə əmlakını aldatma yolu ilə alıb təkrarən ələ keçirməklə Səbinə Əmirova və İlhamə Cəfərova ilə birlikdə dələduzluq etmişdir.

Gəncə Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının 10 aprel 2015-ci il tarixli qərarı ilə hökmdən məhkum İ.M.Əliyevin müdafiəçisi tərəfindən verilmiş apellyasiya şikayəti, eləcə də məhkumlar N.Ə.Bayramovun və T.B.Həsənovun müdafiəçiləri tərəfindən verilmiş apellyasiya şikayətləri təmin edilməmiş, Gəncə Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 25 dekabr 2014-cü il tarixli hökmü məhkumlar Əliyev İlqar Məzahir oğluna, Bayramov Nəriman Əli oğluna və Həsənov Talib Bəndər oğluna münasibətdə dəyişdirilmədən saxlanılmışdır.

Gəncə Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının 10 aprel 2015-ci il tarixli qərarından məhkum Əliyev İlqar Məzahir oğlunun müdafiəçisi Abbasov Yolçu Bayraməli oğlu kassasiya şikayəti verərək həmin şikayətini onunla əsaslandırılmışdır ki, İlqar Əliyevə bəraət verilməli olduğu halda əməlləri düzgün olmyaraq CM-nin 178.3.2 və 320.1-ci

maddələri ilə tövsif olunmuş, o, həmin ittiham üzrə əsassız olaraq təqsirli bilinib ağır cəzaya məruz qalmışdır.

Kassasiya şikayətində İlqar Əliyevin dələduzluq cinayətini törətməkdə əsassız olaraq təqsirli bilindiğini, onun əməlində həmin cinayətin tərkibinin olmadığını göstərən hal kimi xüsusilə o qeyd olunmuşdur ki, İ.Əliyev bankdan kreditlərin götürülməsi üçün girov qoyulan qızıl-zinət əşyalarının dəyərini artıq göstərərək və yaxud adi bəzək əşyalarını qızıl kimi sənədləşdirərək məqsədi yalnız özünə və yaxın adamlarına kreditin götürülməsində kömək etmək olmuş, heç kimin əvvəlcədən alınacaq kreditin məbləğini ələ keçirmək, kredit üzrə öhdəlikləri yerinə yetirməmək niyyəti olmamış, əksinə kreditlər götürüldükdən sonra kreditlər üzrə ödəmələr banka ayba-ay həyata keçirilmişdir.

İlqar Əliyevin əməlində CM-nin 320.1-ci maddəsinin tərkibinin olmadığını göstərən hal kimi isə müdafiəçi ona istinad etmişdir ki, hüquqlarını müdafiə etdiyi şəxslə bank arasında müqavilə münasibətləri olduğundan o, vəzifəli şəxs hesab oluna bilməz.

Müdafiəçi kassasiya şikayətində göstərilənlərə əsasən Gəncə Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının 10 aprel 2015-ci il tarixli qərarının Əliyev İlqar Məzahir oğluna aid hissədə ləğv edilməklə İ.Əliyevə bəraət verilməsini, bu mümkün olmadıqda isə Cinayət Məcəlləsinin 62-ci maddəsinə tətbiq etməklə təyin olunmuş cəzanın çəkilməmiş cəza müddətində azaldılmasını, yaxud da CM-nin 70-ci maddəsinə əsasən ona təyin olunmuş cəzanın şərti hesab edilməsini xahiş etmişdir.

Kassasiya şikayətinin dəlillərinə cavab olaraq məhkəmə kollegiyası ilk növbədə onu qeyd etmişdir ki, cinayət məsuliyyətinin əsaslarından bəhs edən CM-nin 3-cü maddəsinə əsasən, yalnız bu Məcəllə ilə nəzərdə tutulmuş cinayət tərkibinin bütün əlamətlərinin mövcud olduğu əməlin (hərəkət və ya hərəkətsizliyin) törədilməsi cinayət məsuliyyəti yaradır.

Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin (bundan sonra CPM-nin) 139-cu maddəsi də bu maddədə təsbit olunmuş digər hallarla yanaşı cinayət hadisəsinin baş vermə faktının və hallarının, habelə cinayət qanunu ilə nəzərdə tutulmuş

əməldə cinayətin əlamətlərinin sübutlara əsasən müəyyən edilməsini tələb edir.

CPM-nin 33.2-ci maddəsinə əsasən cinayət mühakimə icraatı həyata keçirilərkən həmin Məcəllənin 125, 144-146-cı maddələrinin müddələrinin pozulması yolverilməzdir.

CPM-nin 144-cü maddəsinə görə cinayət təqibi üzrə toplanmış sübutlar tam, hərtərəfli və obyektiv yoxlanılmalıdır. Yoxlama zamanı cinayət təqibi üzrə toplanmış sübutlar təhlil olunur və bir-biri ilə müqayisə edilir, yeni sübutlar toplanır, əldə olunmuş sübutların mənbəyinin mötəbərliyi müəyyənləşdirilir.

CPM-nin 145-ci maddəsində təsbit olunmuşdur ki, cinayət təqibi üzrə toplanmış bütün sübutların məcmusuna ittihamın həlli üçün onların kifayət etməsinə əsasən qiymət verilməlidir.

CPM-nin 146.1-ci maddəsinin tələblərindən görünür ki, cinayət təqibi üzrə toplanmış sübutların kifayət etməsi dedikdə, müəyyən edilməli hallar üzrə mümkün sübutların elə bir həcmi nəzərdə tutulur ki, onlar sübut etmə predmetinin müəyyən edilməsi üçün mötəbər və yekun nəticəyə gəlməyə imkan versin.

Məhkəmənin hökmünə dair CPM-nin 349.3-cü maddəsi hökmün qanuni və əsaslı olmasını tələb edir. CPM-nin 349.5-ci maddəsinə əsasən məhkəmənin hökmü aşağıdakı hallarda əsaslı hesab edilir:

– məhkəmənin gəldiyi nəticələr yalnız məhkəmə istintaqında tədqiq edilmiş sübutlara əsaslandığında (maddə 349.5.1);

– bu sübutlar ittihamın qiymətləndirilməsi üçün kifayət etdikdə (maddə 349.5.2);

– məhkəmənin müəyyən etdiyi hallar onun tədqiq etdiyi sübutlara uyğun gəldikdə (maddə 349.5.3).

CPM-nin 353.2.2-ci maddəsinin tələblərinə görə, məhkəmənin ittiham hökmünün təsviri-əsaslandırıcı hissəsində məhkəmənin nəticəyə gəlməsi üçün əsaslandığı sübutlar və onun tərəfindən digər sübutların rədd edilməsinin motivləri göstərilməlidir.

Təsvir olunan normaların işığında kassasiya şikayətinin dəlillərini baxılan işin materialları, o cümlədən iş üzrə qəbul edilmiş

yekun qərarlarla müqayisə etməklə yoxladıqda aşağıdakılar müəyyən olunur.

Gəncə Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 25 dekabr 2014-cü il tarixli hökmündən görüldüyü kimi, məhkəmə hökmün təsviri-əsaslandırıcı hissəsində məhkəmədə tədqiq olunmuş sübutları təsvir etdikdən sonra onların məcmusunun İlqar Əliyevi ittiham aktında göstərilən CM-nin 178.3.2 və 320.1-ci maddələri ilə təqsirli bilmək üçün əsas verməsi, eləcə də onun əməlində həmin maddələrin nəzərdə tutduqları cinayətlərin tərkiblərinin olması haqqında nəticəyə gəlmiş, bu nəticə ilə apellyasiya məhkəməsi də razılaşmışdır.

Halbuki, İlqar Əliyevdən, ittihamın ona aid hissəsi ilə bağlı dindirilən digər təqsirləndirilən şəxslərdən, şahidlərdən alınmış ifadələri, sənədlər, zərərçəkmiş “Azərbaycan Sənaye Bankı” ASC-nin mülki iddiasında əks olunmuş məlumatları işin müəyyən edilmiş sayılan halları və İlqar Əliyevin təqsirli bilindiği CM-nin 178.3.2-ci maddəsinin dispozisiyası, dələduzluq cinayətinin tərkibinin əlamətləri ilə müqayisə etdikdə, həmin sübutların işin müəyyən edilmiş sayılan, sözügedən cinayət tərkibinin əlamətləri ilə şərtləndirilən hallarla uzlaşmadığı aydın olur.

Belə ki, CM-nin 178.1-ci maddəsinin dispozisiyasına görə dələduzluq şəxsin etibardan sui-istifadə etmə və ya aldatma yolu ilə özgənin əmlakını ələ keçirməsi və ya əmlak hüquqlarını əldə etməsidir.

Bu konstruksiyaya görə aldatmadan, etibardan sui-istifadə edən şəxsin qəsdli birbaşa və məhz həmin üsulların köməkliliyi ilə əmlakın ələ keçirilməsinə, əmlak hüquqlarının əldə edilməsinə yönəlməlidir.

Odur ki, dələduzluq cinayətinin subyektiv cəhəti aldatma və etibardan sui-istifadə etməklə özgə əmlakını ələ keçirən şəxsin əmlakı ələ keçirmək niyyətinin həmin əmlakın ona verilməsində mövcud olmasını və buna müvafiq olaraq məqsədinin digər talama cinayətlərində olduğu kimi əmlakın əvəzsiz olaraq ələ keçirilməsinə (sahibkarı əmlakdan məhrum etməyə) yönəlməsini ehtiva edir.

Dələduzluq cinayət qanununda maddi tərkibli cinayət olaraq təsbit edildiyindən, əməl özgə əmlakının aldatma yolu ilə ələ keçirilməsinə yönəldikdə, əmlakın faktiki

olaraq ələ keçirilməsi (təqsirkarın həmin əmlak üzərində real olaraq sərəncam vermək imkanı əldə etməsi) anından bitmiş olur.

Odur ki, əmlakı sahibliyinə keçirərkən (məsələn, müəyyən razılaşmaya, müqaviləyə əsasən) şəxsdə bu cür (aldatma, etibardan sui-istifadə etməklə özgə əmlakını əvəzsiz olaraq ələ keçirmə) niyyətinin olmaması, sonrakı dövrdə əmlak, əmlakın əvəzi hər hansı bir səbəbdən mülkiyyətçiyə qaytarılmadıqda şəxsin belə hərəkət etməsi CM-nin 178-ci maddəsinin dispozisiyası nöqteyi-nəzərindən cinayət-hüquqi mənə kəsb etməyərək əvvəlki razılaşmanın (müqavilə üzrə öhdəliyin) lazımlıca icra olunmaması, yəni mülki-hüquqi xarakterli pozuntu kimi çıxış edir və göstərilən hal şəxsi mülki-hüquq münasibətlərinin subyektindən dələduza çevirmir.

Şəxsin özgə əmlakını əvəzsiz olaraq ələ keçirmək niyyəti olmadığı halda həmin əmlak barəsində sahibkarla sövdələşmə zamanı onu bu cür razılaşmanı bağlamağa sövq etmək üçün yalandan istifadə etməsi də şəxsin əməlinə dələduzluq cinayətinin tərkibinin olmasına dəlalət etmir. Çünki, belə vəziyyətdə şəxs sahibkarı əmlakdan məhrum etmək niyyətində olmadığından, onun istifadə etdiyi yalan əmlakın əvəzsiz olaraq ələ keçirilməsinə deyil, müstəsna olaraq sövdələşmənin baş tutmasına yönəlmiş olur və yalnız bu məqsəddə xidmət edir.

Məsələn, şəxs digərindən gercəkdən borc götürərkən, yalandan qohumunun xəstəliyinə, pulun onun müalicəsi üçün lazım olduğuna istinad edirsə, şəxsin həqiqi niyyəti borc müqaviləsi bağlamaq (borcu qaytarmaq) olduğundan, burada yalan müstəsna olaraq digər tərəfi razılaşmanı bağlamağa sövq edən amil rolunu oynayır, beləliklə də əmlakı əvəzsiz olaraq ələ keçirmək niyyətinin mövcud olmaması söylənilən yalanın CM-nin 178.1-ci maddəsinin dispozisiyası baxımından tərkibyaradıcı hal kimi qiymətləndirilməsini istisna edir.

Birinci instansiya məhkəməsinin hökmündə təsvir edilmiş İlqar Əliyevin ifadəsindən isə görünür ki, o, özü, eləcə də hazırki işdə təqsirləndirilən və yaxud barələrində işin icraatına ibtidai araşdırma zamanı xitam verilmiş digər şəxslər üçün bankdan kredit götürmək məqsədi ilə girov kimi

qoyulan qızıl əşyaların dəyərini saxtalaşdırdığını, adi bəzək əşyalarını qızıl kimi rəsmiləşdirdiyini etiraf etsə də, heç vaxt müxtəlif şəxslərin adından bağladığı kredit müqavilələri üzrə borcunu qaytarmaq niyyətində olmadığını və yaxud digər kredit götürən şəxslərin belə niyyətlə hərəkət etmələrinin ona məlum olduğunu göstərməmiş, girovun predmeti barədə işlətdiyi yalandan kredit müqavilələrinin bağlanmasına nail olmaq üçün istifadə etdiyini (bu yolla kreditin alınmasında köməklik göstərdiyini), kredit müqavilələri üzrə borcların əksər hissəsinin ödənildiyini bildirmişdir.

Məhkəmə tərəfindən dindirilmiş digər təqsirləndirilən şəxslər - Bayramov Nəriman Əli oğlu, Hüseynov Sərxan Səlyan oğlu, Həsənov Talıb Bəndər oğlu, Abbasov İlfaq Vidadi oğlu, Ələkbərov Şahin Ələddin oğlu da İlqar Əliyevin onların müxtəlif şəxslərin adına bağladıkları kredit müqavilələri üzrə öhdəliklərini yerinə yetirmək, borclarını ödəmək niyyətində olmadıklarını bildiyini göstərməmiş, ümumiyyətlə kredit müqavilələrini bağlayarkən belə niyyətdə olmalarını inkar etmiş, bağladıkları kredit müqavilələri üzrə öhdəliklərini yerinə yetirməklə banka ödəmələr etdiklərini, yalnız maliyyə sıxıntılı ilə bağlı və yaxud başqa üzrlü səbəblərdən borcun bir hissəsini ödəyə bilmədiklərini, ödəmələri dayandırdıklarını qeyd etmişlər.

Məhkəmənin tədqiq etdiyi şahid ifadələri və başqa materiallar da İlqar Əliyevdə kredit müqavilələrini bağlayarkən və yaxud digər şəxslər tərəfindən kredit müqavilələrinin bağlanması üçün girovun predmeti barədə qanunsuz hərəkətləri icra edərkən özünə aid müqavilələr üzrə borcu ödəmək niyyətində olmaması və yaxud digər şəxslərin belə niyyətdə olduqlarını bilməsi haqqında məlumatları əks etdirmirlər. Belə ki, hökmdə kredit müqavilələrində nəzərdə tutulmuş pul vəsaitlərinin bankdan götürülməsində İ.Əliyevdə və yaxud onun tanışlarında belə bir niyyətin mövcud olduğunu, digər təqsirləndirilən şəxslərin və barələrində işin icraatına xitam verilmiş şəxslərin kredit üzrə borclarını qaytarmaq niyyətində olmadıklarını İ.Əliyevin bildiyini təsdiq edən hər hansı bir şahid ifadəsinə, başqa növ sübuta istinad edilməmişdir.

Əksinə, məhkəmədə dindirilmiş hadisələr zamanı bank filialının müdiri olmuş Seyidov Samir Gülamir oğlunun, bir çox şahidlərin, o cümlədən filialın əməkdaşı Qasimov Sahib Namiq oğlunun ifadələrinə, hökmdə istinad olunan kredit üzrə sənədlərə, məhkəmənin qismən təmin etdiyi “Azərbaycan Sənaye Bankı” ASC-nin mülki iddiasında əksini tapmış məlumatlara (ittihamda İ.Əliyevin və digər şəxslərin daha böyük məbləğlərdə pul vəsaitlərini ələ keçirdikləri göstərilirdi) halda, zərərçəkən bankın İlqar Əliyevdən cəmi 19982,61 manat, digər təqsirləndirilənlərdən də əhəmiyyətli dərəcədə az pul tələb etməsinə) görə İlqar Əliyevin özü və onun iştirakı ilə girovun predmetini saxtalaşdırmaqla bankdan kredit götürmüş digər şəxslər nəinki 13 dekabr 2012-ci il tarixində hazırkı cinayət işi başlanana və yaxud 2012-ci ilin iyul ayından sonra bankın Gəncə filialına göndərilmiş audit yoxlaması tərəfindən İ.Əliyev işə olunana, hətta 2012-ci ilin mart ayında İ.Əliyev barəsində ilk şübhə yaranana qədər kredit müqavilələri üzrə banka faizlər də daxil olmaqla müəyyən miqdarlarda ödəmələr etmişlər.

Bu hal isə istər İlqar Əliyevin özünə, istərsə də digər təqsirləndirilən şəxslərə və barələrində ibtidai istintaqın gedişində cinayət işi üzrə icraata xitam verilmiş Cəfərova İlhamə Nəriman qızına, Fətəliyeva Sevinc Tahir qızına, Əmirova Səbinə Tofiq qızına aid kredit müqavilələri bağlanarkən onun həqiqi niyyətinin həmin müqavilələrdə nəzərdə tutulmuş pul vəsaitlərini əvəzsiz olaraq ələ keçirmək olması barədə nəticə ilə bir araya sığmır.

Kredit müqavilələrində nəzərdə tutulmuş öhdəliklərin yerinə yetirilməsi, yəni əsas borc və faizlər üzrə ayba-ay ödəmələrin edilməsi barədə məlumatlar cinayət işinin materiallarında məhkəməyə təqdim olunmuş bir çox sənədlərdə də, o cümlədən cinayət işinin 1-ci cildində olan “Azərbaycan Sənaye Bankı” ASC-nin Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğuna ünvanladığı 07 sentyabr 2012-ci il tarixli şikayət ərizəsinə əlavə olunan cədvəllərdə, Bakı Şəhər Prokurorluğuna ünvanladığı 5 noyabr 2012-ci il tarixli məktuba əlavə olunan ASC-nin Gəncə Filialı üzrə audit hesabatında və cədvəldə, işin müxtəlif ibtidai istintaq cildlərində olan çoxsaylı mədaxil

əlanlarında (qəbzlərində) əksini tapmış, lakin bu sənədlər istər birinci, istərsə də apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən cinayətin subyektiv cəhətinin araşdırılması aspektindən qiymətləndirilməmiş, sübutların məcmusunda nəzərə alınmamışdır.

Ümumiyyətlə, hökmdə və onu dəyişdirilmədən saxlayan apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qərarında gətirilmiş əsaslandırılmadan görünür ki, məhkəmələr CM-nin 178.1-ci maddəsinin dispozisiyasından irəli gələn tələblərin ziddinə olaraq, İlqar Əliyevin dələduzluğun mütləq əlamətlərindən biri olan aldatmadan istifadə etməsini, yəni girovun predmetləri barədə saxtakarlıq etməsini kredit müqavilələri bağlanana və həmin müqavilələr üzrə pul məbləğləri bankdan götürüləndə məhkumun həmin əmlakı ələ keçirmək niyyətinin olub-olmamasına, aldatmanın nəyə - kredit müqavilələrinin bağlanmasına nail olmağa, yoxsa pulun əvəzsiz olaraq ələ keçirilməsinə yönəldiyinə və xidmət etdiyinə, yəni cinayət tərkibinin subyektiv cəhətinə əhəmiyyət vermədən, özü-özlüyündə təqsirləndirilən şəxsin əməlinə dələduzluq cinayətinin tərkibinin olmasını şərtləndirən hal kimi qəbul etmişlər və müvafiq olaraq sübutların tədqiqinə və qiymətləndirilməsinə də bu yanlış mövqedən çıxış etməklə yanaşmışlar.

Təsvir olunanlardan görünür ki, birinci və apellyasiya instansiyası məhkəmələri İlqar Əliyevə qarşı irəli sürülmüş ittihamın CM-nin 178.3.2-ci maddəsi ilə olan hissəsi üzrə yekun nəticəyə gələrkən sübutların tədqiqinə və qiymətləndirilməsinə dair CPM-nin 144, 145 və 146-cı maddələrinin tələblərinə əməl etməmiş, yəni məhkəmə qərarının kassasiya qaydasında ləğv edilməsini tələb edən CPM-nin 416.0.2-ci maddəsinin nəzərdə tutduğu pozuntuya yol vermişlər.

Sübut etmə qaydalarının pozuntuları ilə əldə olunmuş İlqar Əliyevin əməlinə dələduzluq cinayətinin tərkibinin olması və onun əməlinin CM-nin 178.3.2-ci maddəsi ilə təsvif olunması barədə nəticə isə mötəbər sayıla bilməz.

Odur ki, məhkəmə kollegiyası birinci və apellyasiya instansiyası məhkəmələrində ittihamın sözügedən hissəsinə baxılmasına münasibətdə həm də CPM-nin 416.0.15-ci

maddəsində göstərilən pozuntunu müəyyən etmişdir.

İlqar Əliyevin CM-nin 320.1-ci maddəsi ilə məhkum edilməsi ilə bağlı kassasiya şikayətində irəli sürülmüş, onun əməlində həmin maddədə nəzərdə tutulmuş hüquq verən rəsmi sənədləri istifadə etmək məqsədi ilə saxtalaşdırma kimi cinayətin tərkibinin olmaması barədə iddiaya gəldikdə, bu əmələ münasibətdə məhkəmələr tərəfindən müəyyən edilmiş, hazırkı qərarın “İşin halları” bölməsində təsvir edilmiş faktiki hallar məhkəmələrin tədqiq etdikləri sübutlarla təsdiq olunduğundan və CM-nin 320.1-ci maddəsinin dispozisiyası ilə uzlaşdığından, məhkəmə kollegiyası həmin iddia ilə razılaşmaq üçün əsas görmür.

CM-nin 320.1-ci maddəsi vəzifəli şəxsləri bu cinayətin xüsusi subyekti kimi göstərmədiyindən, kassasiya şikayətində İlqar

Əliyevin həmin maddə ilə təqsirli bilinməsinə mübahisələndirmək üçün gətirilmiş – onun vəzifəli şəxs olmaması barədə dəlili də məhkəmə kollegiyası açıq-aşkar əsassız dəlil kimi qiymətləndirmişdir.

Odur ki, məhkəmə kollegiyası kassasiya şikayətinin təmin edilməməsinə dair dövlət ittihamçısının çıxışını dinləyib, şərh edilən əsaslara görə məhkum İlqar Əliyevin müdafiəçisi Y.M.Abbasov tərəfindən verilmiş kassasiya şikayətinin qismən təmin edilməsini, Gəncə Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının Əliyev İlqar Məzahir oğlunun, Bayramov Nəriman Əli oğlunun, Həsənov Talib Bəndər oğlunun barəsində olan 10 aprel 2015-ci il tarixli qərarının isə İ.M.Əliyevə aid hissədə ləğv edilməsini və cinayət işinin həmin hissədə yeni apellyasiya baxışına təyin edilməsini məqsədə müvafiq hesab etmişdir.

Azərbaycan Respublikası
Ali Məhkəməsinin hakim köməkçisi
Lalə Kərimli

İnsan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsinin yeni aspektləri və ya inzibati məhkəmələrin cəmiyyətdə rolu və əhəmiyyəti

Formal hüquq bərabərliyinin elan olunması insan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsində mühüm tarixi addım oldu və hüquqi dövlət quruculuğu mərhələsinə yol açdı. Hüquqi dövlət doktrinası insan hüquqları ideyasından qayalənərək məhz bu ideyanın gerçəkləşməsi naminə meydana gəlmişdir. Liberal-demokratik dövlətlərin təcrübəsi göstərmişdir ki, dövlət orqanlarının və ya inzibati orqanların idarəçilik fəaliyyətinin vahid icraat qaydalarının müəyyən olunması hakimiyyətdən sui-istifadənin, vətəndaşların hüquq və azadlıqlarının pozulmasının qarşısının alınmasında daha səmərəli təminat vasitəsidir. Azərbaycan Respublikasında bugün reallıq ondan ibarətdir ki, inzibati orqanlarda icraat qaydaları ayrı-ayrı qanunlarda nəzərdə tutulmuş normalar və çoxsaylı normativ-hüquqi aktlar əsasında tənzimlənir, fraqmental xarakter daşıyır. Hər bir dövlət orqanı vətəndaşla münasibətlərinə dair xüsusi qaydalar müəyyən edir və bu çox halda inzibati orqanların deyil vətəndaşların hərəkətlərini nizama salır, nəticədə **çəkirdmə-tarazlaşdırma** prinsipi pozulur.

“İnzibati icraat haqqında” ümumi qanunun, o cümlədən, İnzibati Prosesual Məcəllənin qəbul olunması təqdirəlayiq haldır, beləki, adıçəkilən qanunlar hüquq qaydalarının daha mükəmməl tənzimlənməsinə, inzibati hüquq üçün hüquqi başlanğıcların, rəhbər istiqamətlərin müəyyən edilməsinə yönəlmişdir. Şerti olaraq “İnzibati icraat haqqında” qanunu vətəndaş-dövlət münasibətlərinin tənzimlənməsində maddi hüquq mənbəyi, İnzibati Prosesual Məcəlləni isə prosedur qaydaları müəyyən edən normaların əhəmiyyətli məcmusu kimi qiymətləndirmək olar.

İnzibati prosesual hüquq münasibətləri milli hüquqda yeni institutdur, özünəməxsus xüsusiyyətlərlə zəngindir; hesab edirəm ki, hazırda məhkəmə təcrübəsində rast gəlinən bəzi problemlərin sadalanmasında fayda var. İlk növbədə qeyd olunmalıdır ki, mülki hüquq münasibətlərindən fərqli olaraq inzibati hüquq münasibətlərində bərabərlik yox, məhz tabelik və subordinasiya prinsipi mövcuddur. Beləki, münasibətlərin bir tərəfində dövlət (inzibati orqanları vasitəsilə) digər tərəfində vətəndaş (və ya əcnəbilər, vətəndaşlığı olmayan şəxslər öhdəliyin müəyyən edilməsi, qeydiyyatla bağlı məcburetə haqqında iddialar üzrə və. s) dayanır. İkincisi, inzibati prosesdə spesifik iddialar mövcuddur; 08.11.2009-cu ildə dərc edilmiş və 01.01.2010-cu ildən qüvvəyə minmiş İnzibati Prosesual Məcəllənin 2-ci maddəsinə əsasən inzibati məhkəmə icraatı qaydasında aşağıdakı iddialara baxılır:

1. Şəxsin hüquq və vəzifələri ilə bağlı orqan tərəfindən qəbul edilmiş inzibati aktın mübahisələndirilməsinə (ləğv olunmasına və ya dəyişdirilməsinə) dair iddialara (mübahisələndirmə haqqında iddialar);
2. İnzibati orqanın üzərinə inzibati aktın qəbul edilməsi ilə bağlı müvafiq öhdəliyin qoyulmasına dair iddialara və ya inzibati orqanın hərəkətsizliyindən müdafiəyə dair iddialara (məcburetə haqqında iddialar);
3. İnzibati orqan tərəfindən inzibati aktın qəbul edilməsi ilə əlaqədar olmayan müəyyən hərəkətlərin edilməsinə dair iddialara (öhdəliyin icrası haqqında iddialar);

4. İnzibati orqanın inzibati aktın qəbul edilməsi ilə əlaqədar olmayan və bilavasitə şəxsin hüquq və azadlıqlarını pozan qanunsuz müdaxiləsindən müdafiəyə dair iddialara (müəyyən hərəkətləri etməkdən çəkinməyə dair iddiar);

5. İnzibati hüquq münasibətlərinin mövcud olmasına və ya olmamasına, habelə inzibati aktın etibarsız sayılmasına dair iddialara (müəyyən etmə və ya tanınma haqqında iddialar);

6. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsinin səlahiyyətlərinə aid olan məsələlər istisna olmaqla, normativ xarakterli aktların qanunauyğunluğunun yoxlanılmasına dair iddialara (qanunauyğunluq haqqında iddialar);

7. İnzibati mübahisələrin həlli ilə bağlı əmlak tələbinə, habelə inzibati orqanların qanunsuz qərarları (inzibati aktları) və ya hərəkətləri (hərəkətsizliyi) nəticəsində vurulmuş ziyana görə kompensasiyanın ödənilməsi tələbinə dair iddialara;

8. Bələdiyyələrin inzibati nəzarət orqanlarının hərəkətlərinə qarşı və ya inzibati nəzarət orqanlarının bələdiyyələrə qarşı iddialarına;

Üçüncüsü, subyektiv hüquq mövcud olmalı, başqa sözlə, iddianın mümkünlüyü əsaslandırılmalıdır, əks halda məhkəmə tərəfindən iddianın mümkün olmaması barədə qərardad çıxarılır, həmin qərardaddan yuxarı məhkəmə instansiyasına şikayət verilə bilər. İPM –nin 35.1-ci maddəsinə əsasən bu Məcəllədə başqa qayda nəzərdə tutulmamışdırsa, iddiaçının iddia ərizəsində inzibati aktın qəbul edilməsi və ya qəbul edilməsindən imtina olunması, yaxud inzibati orqanın hərəkəti və ya hərəkətsizliyi nəticəsində onun hüquqlarının və qanunla qorunan maraqlarının pozulduğunu əsaslandırıdığı hallarda mübahisələndirmə haqqında, məcburetmə haqqında, öhdəliklərin icrası haqqında və müəyyən hərəkətləri etməkdən çəkinməyə dair iddia mümkün sayılır.

Dördüncüsü, iddia müddəti ilə bağlı məsələlərdir. İPM-nin 38.1-ci maddəsinin tələbinə əsasən mübahisələndirmə haqqında iddia inzibati aktın təqdim (elan) olunduğu vaxtdan, şikayət instansiyasına şikayət verildiyi hallarda isə şikayətə dair qəbul olunan inzibati aktın təqdim olunduğu vaxtdan 30 gün müddətində qaldırıla bilər. Həmin Məcəllənin 38.2-ci maddəsinin tələbinə əsasən isə məcburetmə haqqında iddia tələb olunan inzibati aktın qəbul edilməsindən imtina barədə iddiaçıya müvafiq inzibati aktın təqdim edildiyi və ya bu barədə yazılı məlumatın verildiyi vaxtdan 30 gün müddətində qaldırıla bilər. Həmin Məcəllənin 39.1-ci maddəsinin tələbinə görə isə İnzibati aktın qəbul olunmasına dair müraciətlə bağlı və ya şikayət instansiyasına verilmiş şikayətlə bağlı müvafiq inzibati orqan tərəfindən qanunla müəyyən olunmuş müddətdə və kifayət qədər əsaslar olmadan qərar qəbul edilmədiyi hallarda, həmin müraciətin edildiyi və ya şikayətin verildiyi vaxtdan 35 gün keçənədək (qanunvericiliklə daha qısa və ya daha uzun müddətin müəyyən olunduğu hallar istisna olmaqla) məhkəmədə iddia qaldırılmasına yol verilmir.

Beşincisi, hüquqları pozulmuş şəxs ilk növbədə rəsmi qaydada inzibati orqana müraciət etməli, həmin orqandan onun hüquqlarının pozulması və ya məhdudlaşdırılması barədə rəsmi cavab (rəsmi məktub, qərar, akt və.s) aldıqdan sonra məhkəməyə müraciət etməlidir, əks halda iddianın mümkünlüyü barədə şərtlər pozulmuş olur. “İnzibati İcraat haqqında” Qanunun 32-33-cü maddələrinin tələblərinə əsasən inzibati orqan üç gün müddətində ərizəni yoxlayır. Ərizəçi qanun və digər normativ hüquqi aktlarda nəzərdə tutulan və işin həlli üçün zəruri olan sənədləri və ya məlumatları təqdim etmədiyi halda, inzibati orqan əlavə sənədlərin və ya məlumatların təqdim olunmasını tələb edə bilər. İnzibati orqan ərizəçidən Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyində nəzərdə tutulduğundan əlavə hər hansı digər sənəd və ya məlumat tələb edə bilməz. Qanunda başqa müddət nəzərdə tutulmamışdırsa, əlavə sənədlərin və ya məlumatların təqdim edilməsi üçün inzibati orqan tərəfindən təyin edilən müddət 15 gündən çox olmamalıdır. Ərizəyə baxılması və həmin ərizə üzrə müvafiq inzibati aktın qəbul edilməsi başqa inzibati orqanın səlahiyyətlərinə aid olduğu halda, ərizəçinin müraciət etdiyi inzibati orqan ərizənin daxil olduğu vaxtdan ən gec 10 gün müddətində ərizəni və ona əlavə olunmuş sənədləri səlahiyyətli inzibati orqana göndərməlidir. Ərizə və ona əlavə edilmiş sənədlərin səlahiyyətli inzibati orqana göndərilməsi barədə ərizəçiyə 6 gün müddətində yazılı şəkildə əsaslandırılmış məlumat verilməlidir. Azərbaycan Respublikasının

qanunvericiliyində birbaşa nəzərdə tutulmamışdırsa, ərizəni müvafiq səlahiyyətli orqana göndərən inzibati orqan tərəfindən ərizənin mahiyyəti üzrə hər hansı rəy verilməsi yolverilməzdir. Bu Qanunun 33.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş hallarda ərizə qanunla müəyyən olunmuş müddətdə təqdim olunmuşdursa, ərizənin təqdim edilməsi ilə bağlı müddətə maraqlı şəxs tərəfindən əməl olunmuş sayılır.

İnzibati orqan öz fəaliyyəti ilə hüquq və azadlıqlara hər hansı bir şəkildə müdaxilə etdiyi və ya edə biləcəyi, hüquq və azadlıqlarla bağlı təminatlara əhəmiyyətli dərəcədə təsir etdiyi halda, həmin hüquq və azadlıqlara əməl olunması tələblərinə cavab verən həmçinin onların hüquqi müdafiəsini təmin etmək üçün yetərli olan icraat qaydaları müəyyən olunmalıdır. Məhz bu səbəbdən istər “İnzibati icraat haqqında” qanunun, istərsə də “İnzibati prosesual Məcəllənin” normaları insan hüquq və azadlıqlarının təminatı istiqamətində təfsir və tətbiq olunmalıdır. Bu yolda inzibati məhkəmələrin cəmiyyətdəki rolu danılmazdır.

Vyetnam Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin üzvü, Vyetnam Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin yanında Hüquq İslahatları üzrə Komissiya sədrinin birinci müavini, nazir xanım Le Si Su Banın başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti Ali Məhkəmədə olmuşdur.

2015-ci il iyulun 3-də ölkəmizdə səfərdə olan Vyetnam Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin üzvü, Vyetnam Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin yanında Hüquq İslahatları üzrə Komissiya sədrinin birinci müavini, nazir xanım Le Si Su Banın başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti Ali Məhkəmənin sədri Ramiz Rzayevlə görüşmüşdür.

Görüşdə Ali Məhkəmənin sədri Vyetnam nümayəndə heyətini Azərbaycanda salamlamaqdan məmnun olduğunu bildirmiş, Azərbaycanla Vyetnam arasında əlaqələrin yeni mərhələyə qədəm qoyduğunu, bu əlaqələrin uğurla inkişaf etdiyini vurğulamışdır.

Ali Məhkəmənin sədri respublikamızda həyata keçirilən məhkəmə hüquq tədbirlərinin səmərəliliyini diqqətə çatdıraraq bu işin Ali Məhkəmənin strukturunda və fəaliyyətində öz əksini tapması barədə qonaqlara məlumat vermişdir. Bildirmişdir ki, Ali Məhkəmədə beynəlxalq hüquqi aktlar, xüsusən də “İnsan Hüquqlarının və Əsas Azadlıqlarının Müdafiəsi haqqında” Avropa Konvensiyasının müddəaları, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsinin presedent hüququ tətbiq olunur. Məhkəmə sistemində ən yeni informasiya texnologiyalarında istifadə edilir. Hakim vəzifəsinə seçim prosedurları Avropa standartlarına uyğunlaşdırılmışdır.

Vyetnam Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin üzvü, Vyetnam Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin yanında Hüquq İslahatları üzrə Komissiya sədrinin birinci müavini, nazir xanım Le Si Su Ba Azərbaycanın müasir tələblərə cavab verən qanunvericilik bazasına xüsusi maraq göstərmişdir. Azərbaycanın mövcud qanunvericiliyi və hüquq sistemi ilə daha yaxından tanış olmaq üçün qarşılıqlı əlaqələrin genişləndirilməsinin vacibliyini qeyd etmişdir. Qonaq iki ölkə arasında əlaqələrin böyük əhəmiyyət daşıdığını və bu əlaqələrin bundan sonra da davam etdiriləcəyini bildirmişdir.

Görüşdə hüquqi dövlət quruculuğu ilə əlaqədar aparılan islahatlar və bu sahədə məhkəmə hüquq təcrübəsi ilə bağlı fikir mübadiləsi aparılmışdır.

Vyetnamlı qonaqlar Ali Məhkəmənin inzibati binası ilə tanış olmuş, Məhkəmə tarixi muzeyinə baxmışlar.

2015-ci il sentyabrın 10-11-də Strasburqda “Ədliyyə islahatı üzrə regional dialoq” adlı layihənin regional rəhbər komitəsinin 1-ci iclası keçirilmişdir.

2015-ci il sentyabrın 10-11-də Strasburqda Avropa Şurası və Avropa İttifaqının birgə layihəsi olan “Proqramlar üzrə əməkdaşlıq çərçivəsi” nəzdində “Ədliyyə islahatı üzrə regional dialoq” adlı layihənin regional rəhbər komitəsinin 1-ci iclasında Ali Məhkəmənin Beynəlxalq əlaqələr şöbəsinin müdiri Fərid Mədətli iştirak etmişdir. O, Azərbaycan məhkəmə sistemində aparılan islahatlar mövzusunda çıxış etmişdir.

Tədbir zamanı növbəti iki il ərzində müzakirə olunacaq mövzular müəyyənləşdirilərək, müvafiq işçi qruplar yaradılmışdır.

Ali Məhkəmənin sədri Ramiz Rzayevin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti Xorvatiyada səfərdə olmuşdur.

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin sədri Ramiz Rzayevin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti oktyabrın 11-dən 14 –dək Xorvatiya Respublikasında keçirilən Mərkəzi və Şərqi Avropa ölkələrinin Ali Məhkəmə sədrlərinin Beynəlxalq Konfransında iştirak etmişdir.

Dəyirmi masa ətrafında keçirilən konfransda məhkəmə sədrlərinin üzləşdiyi mövcud problemlərin həlli və ümumi maraq kəsb edən mövzular ətrafında fikir mübadiləsi aparılmışdır.

Avropanın bir çox ölkələrinin məhkəmə sədrlərinin və rəhbərlərinin iştirak etdiyi tədbirdə məhkəmə sistemində aparılan islahatlar, məhkəmə prosesində gecikmələr, məhkəmələrin səmərəliliyinin artırılması, məhkəmə araşdırması və sübutların müdafiəsində məhkəmə aktlarının səmərəliliyi, mübahisələrin alternativ yolla həlli, məhkəmələr və ictimaiyyət – KİV-lə əlaqələr, məhkəmələrin institusional və hakimin fərdi səviyyədə müstəqilliyi ilə bağlı ən yaxşı təcrübəyə aid təqdimatlar edilmişdir. Qeyd olunmuşdur ki, bir sıra Mərkəzi və Şərqi Avropa dövlətlərində konstitusion demokratiya əldə edildikdən sonra, həmin dövlətlərin məhkəmə sistemlərində islahatlar aparılmışdır. Həmin islahatların nəticəsində məhkəmələrin fəaliyyətində mövcud pozitiv dəyişikliklər müzakirə edilmiş, bəzi neqativ halların baş vermə səbəbləri araşdırılmışdır.

Konfransın ilk iclasında Ali Məhkəmənin sədri Ramiz Rzayev çıxış edərək, konfrans iştirakçılarına Azərbaycan Respublikasının məhkəmə sistemində son illərdə həyata keçirilən islahatlara və bununla bağlı nailiyyətlərə dair geniş məlumat vermişdir.

Məhkəmə araşdırılması müddətinin azaldılması ilə yanaşı, ədalətliyin və səmərəliliyin təmin edilməsi, ekspertlərin rolu, şikayətlərin həcmnin enməsi məqsədi ilə islahatların aparılmasının mümkünlüyü geniş müzakirə edilmiş, vahid məhkəmə təcrübəsinin yaradılmasında Ali Məhkəmənin rolu və işinin təkmilləşdirilməsi məsələlərinə diqqət yetirilmişdir.

Tədbir iştirakçıları məhkəmə araşdırmasında və əldə olunmuş sübutların müdafiəsində məhkəmə qərarlarının faydası barədə diskussiya açaraq, təcrübələri barədə və ölkələrində hakimlərin icraatda olan işlərin nəzarət etmə səlahiyyətləri, şahidlərin çağırılması və sübutların təqdim edilməsi məsələləri ətrafında fikir mübadiləsi aparmışlar. Eyni zamanda, işə cəlb edilmiş tərəflərin, şahidlərin, ekspertlərin və digər proses iştirakçılarının məhkəmə iclaslarına gəlməmələri nəticəsində işlərə baxılmasının təxirə salınmasının mümkün həlli müzakirə edilmişdir.

Konfrans iştirakçıları məhkəmələrin iş yükünün azaldılması və məhkəmə mübahisələrinin alternativ yollarla həlli kimi, mediasiya institutunun fəaliyyəti mövzusunda diskussiyalar açaraq, həmin işlərdə mediatorların rolunu müzakirə etmişlər. Tədbirə xüsusi qonaq qismində qatılan Çin Ali Xalq Məhkəməsinin sədr müavini mediasiya institutu ilə bağlı geniş məlumat vermişdir.

Konfransda məhkəmə sədrlərinin mətbuat katibləri vasitəsi ilə ictimaiyyətlə ünsiyyətin artırılması, KİV-lə əlaqələrin genişləndirilməsi barədə fikir mübadiləsinə yer ayrılmışdır.

Məhkəmələrdə elektron məhkəmə sisteminin yaradılması və mövcud problemlər müzakirə edilmişdir. Qeyd olunmuşdur ki, ictimai dəstək və məhkəmə hakimiyyətinə inam, bu sistemin normal fəaliyyətinin tərkib hissəsidir.

Nətiqlər həmçinin məhkəmə hakimiyyətinin və hakimlərin fərdi səviyyədə müstəqil olmalarının önəmliyindən söhbət açaraq, qarşılaşdıqları problemlərin həllində institusional müstəqilliyin təmin edilməsi məsələlərini müzakirə etmişlər.

Konfransın sonunda iştirakçılar tərəfindən “Məhkəmə hakimiyyətinin müstəqilliyi prinsiplərinə dair” Bəyannamə qəbul edilmişdir.

Koreya Respublikasının Seul şəhərində Müəllif hüquqlarının təminatı üzrə regionlararası konfrans keçirilmişdir.

2015-ci ilin 14-18 sentyabr tarixlərində Koreya Respublikasının Seul şəhərində Ümumdünya Əqli Mülkiyyət Təşkilatı ilə Koreya Mədəniyyət, İdman və Turizm Nazirliyi və Koreya Müəllif Hüquqları Komissiyasının birgə əməkdaşlığı ilə Müəllif hüquqlarının təminatı üzrə regionlararası konfransda Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Beynəlxalq əlaqələr şöbəsinin müdir müavini Əli-İsa Dadaşov və Müəllif Hüquqları Agentliyinin Aparatının rəhbəri Fuad Kərimov iştirak etmişdilər.

On ölkədən müəllif hüquqları, həmçinin müəllif hüquqlarının təminatı sahəsi ilə bağlı orqanlardan dəvət olunmuş iştirakçılar ölkələrinin sosial, iqtisadi və mədəni inkişafında müəllif hüquqlarının qorunması və təminatının rolunun dəyərləndirilməsi; pozulmuş müəlliflik hüquqlarının müdafiəsi üçün məhkəmələrə müraciətlər; rəqəmli mühitdə müəllif hüququnun təminatı ilə bağlı tədbirlər; müəlliflik hüququna hörmətin artırılması məqsədi ilə səmərəli əməkdaşlıq üçün milli və transmilli strategiyaların müəyyən edilməsi və s. məsələləri müzakirə etmişdilər.

Ali Məhkəmənin Beynəlxalq əlaqələr şöbəsinin müdir müavini Əli-İsa Dadaşov “Milli səviyyədə təcrübə: Müəllif hüququnun tətbiqində problemlər və perspektivlər” mövzusunda çıxış etmiş, iştirakçıları maraqlandıran sualları cavablandırmışdılar.

Vyana Apellyasiya Məhkəməsinin rəyasət heyətinin üzvü Dr.Mariya-Elizabet Vanke-Çervenkanın rəhbərlik etdiyi heyət Ali Məhkəmədə olmuşdur.

2015-ci il oktyabr ayının 8-də ölkəmizdə səfərdə olan Vyana Apellyasiya Məhkəməsinin rəyasət heyətinin üzvü Dr.Mariya-Elizabet Vanke-Çervenkanın rəhbərliyi altında Avstriya Respublikasının Ali Məhkəməsi, Ədliyyə Nazirliyi, Baş Prokurorluğu və müxtəlif instansiya məhkəmələrinin nümayəndələrindən ibarət 37 nəfərlik heyət Ali Məhkəmənin Cinayət kollegiyasının sədri Şahin Yusifovla görüşmüşdür.

Görüşdə Ali Məhkəmənin kollegiya sədri respublikamızda həyata keçirilən məhkəmə hüquq tədbirlərinin səmərəliliyini diqqətə çatdıraraq bu işin Ali Məhkəmənin strukturunda və fəaliyyətində öz əksini tapması barədə qonaqlara məlumat vermişdir. Bildirmişdir ki, Ali Məhkəmədə beynəlxalq hüquqi aktlar, xüsusən də “İnsan Hüquqlarının və Əsas Azadlıqlarının Müdafiəsi haqqında” Avropa Konvensiyasının müddəaları, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsinin presedent hüququ tətbiq olunur. Hakim vəzifəsinə seçim prosedurları Avropa standartlarına uyğunlaşdırılmışdır.

Vyana Apellyasiya Məhkəməsinin rəyasət heyətinin üzvü Dr.Mariya-Elizabet Vanke-Çervenka ölkəmizin müasir tələblərə cavab verən qanunvericilik bazasına xüsusi maraq göstərmişdir. Azərbaycanın mövcud qanunvericiliyi və hüquq sistemi ilə daha yaxından tanış olmaq üçün qarşılıqlı əlaqələrin genişləndirilməsinin vacibliyini qeyd etmişdir. Qonaq iki ölkə arasında əlaqələrin böyük əhəmiyyət daşdığını və bu əlaqələrin bundan sonra da davam etdiriləcəyini bildirmişdir.

Avstriyalı qonaqlar Ali Məhkəmənin inzibati binası ilə tanış olmuş, Məhkəmə tarixi muzeyinə baxmışlar.

**Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin mətbəəsində yığılaraq
2 noyabr 2015-ci il tarixdə 60 səhifə həcmində çap olunmuşdur.**

Tirajı 1000 ədəd

**Ünvan: Bakı şəhəri, Xətai rayonu,
Yusif Səfərov küç.26, 1193-cü məhəllə
Tel: 489-07-07 (daxili nömrə 81-79)**